

**พระมงคลเทพมุนี
มหาปฐมนียาจารย์**

ว. วัชรวิโร

ก๊อช แกลบ

ทุกๆ ปีเมื่อถึงวันเพ็ญเดือน ๑๐ เหล่าศิษยานุศิษย์ของ พระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนี (หลวงพ่อดาวดึงส์) มักหาโอกาสบำเพ็ญทาน รักษาศีล เจริญภาวนา กัน มากเป็นพิเศษ เพราะต่างก็ระลึกถึงความสำคัญของวันนี้ว่า เป็นวันที่หลวงพ่อดาวดึงส์ได้ค้นพบวิชชาธรรมกายของพระ- สัมมาสัมพุทธเจ้ากลับคืนมาส่งหนทางแห่งการพ้นทุกข์ให้ แก่ชาวโลกอีกวาระหนึ่ง

ตลอดระยะเวลา ๘๐ ปี ที่วิชชาธรรมกายได้กลับมา เปล่งประกายแห่งธรรมรังสีให้แก่มวลมนุษยชาติอีกครั้งหนึ่งนั้น ศิษยานุศิษย์ทั้งหลายต่างซาบซึ้งในพระคุณของหลวงพ่อดาวดึงส์ในฐานะ “ครูผู้ค้นพบวิชชาธรรมกาย” เป็นอย่างดี

ว. วัชรวิทย์ เป็นศิษย์ผู้หนึ่งที่เลื่อมใสในวิชชาธรรมกาย และซาบซึ้งในพระคุณของหลวงพ่อดาวดึงส์เป็นอย่างยิ่ง จึง ได้ตั้งใจเรียบเรียงชีวประวัติและผลงานของท่าน เพื่อให้ศิษ- ยานุศิษย์ทั้งหลายและผู้ที่มาในภายหลัง ได้ทราบถึงเกียรติ ประวัติด้านยิ่งใหญ่ของ “มหาปูชนียาจารย์” ท่านนี้

การจัดพิมพ์ “พระมงคลเทพมุนี มหาปูชนียาจารย์” ในครั้งนี้ แม้มีเวลาเตรียมการไม่มากนักแต่ก็สำเร็จลงได้ด้วย

ดี เพราะได้รับความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย

คณะผู้จัดทำจึงขอถือโอกาสนี้ แสดงความขอบคุณต่อ
ทุกๆ ท่านที่มีส่วนสนับสนุนการจัดพิมพ์ในครั้งนี้ โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งขอขอบพระคุณ พระปลัดสุธรรม สุธมฺโม พระสุรสิทธิ
สุรสิทธิ ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในทุกสิ่งทุกประการ
ขอขอบพระคุณ พระสิโรตม์ สิริตตโม และอาจารย์นุชรินทร์
บุญยิ่ง ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในเรื่องเอกสารอ้างอิง

บุญกุศลได้อันเกิดจากการจัดพิมพ์หนังสือในครั้งนี้ ขอ
บุญนั้น จงดลบันดาลให้นักสร้างบารมีและท่านผู้อ่านทุกท่าน
มีดวงตาเห็นธรรม เข้าถึงพระธรรมกายโดยเร็วพลัน ให้ได้
สร้างบารมีร่วมกับพระเดชพระคุณพระมงคลเทพมุนี และ
พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อธัมมชโย) ไปทุกภพทุกชาติ
ตราบจนไปถึงที่สุดแห่งธรรมทุกท่าน เทอญ

คณะศิษยานุศิษย์

๑๖ กันยายน ๒๕๔๐

อารัมภกถา

เมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๐ ศาสตราจารย์เจริญ
วรรณะสิน ชีวชนให้ชาวโลกหันมาดูคำพยากรณ์ของนอส-
ตราดามุส ที่ว่า

“ดวงจันทร์ส่องสว่างยามราตรี

หนุ่มคงแก่เรียนผู้สันโดษมองเห็นภาพในดวงจิต
เหล่าสาวกจะอัญเชิญให้ท่านไปสู่ความเป็นอมตะ
ร่างของท่านอยู่ในเพลิง”

“พยางค์ที่สองของนามศาสดาพยากรณ์

จะใช้วันแห่งพระจันทร์เป็นวันที่พักอยู่ในความเงียบ
เขาจะเดินทางกว้างและไกล
ส่งแรงขับทำให้ผู้คนสะดุดใจ
และนำพาฝูงชนให้หลุดพ้นจากความเป็นข้า”

“รัศมีสีเงินของแสงจันทร์

กับบาร์มีแห่งองค์เทพแผ่กระจายกว้าง

ภาพต่างๆ มองเห็นบนความสงบของผืนทะเลสาบ
ประติมากรเสาะหาดินปั้นใหม่

ร่างของท่านจะถูก (เหล่าสาวก) หล่อด้วยทองคำ”

หลายท่านเชื่อว่า “ท่าน” ผู้นี้จะเป็นใครไปไม่ได้นอกจาก **พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)** แต่บางท่านก็ยังกังขาซึ่งอาจเป็นเพราะกำแพงแห่งภาษา และนัยแห่งการตีความ แต่ไม่ว่าจะเป็นเพราะสาเหตุใดก็ตาม ขอได้โปรดยุติไว้ก่อน

ยังมีสิ่งที่ชาวโลกส่วนใหญ่ยังไม่ทราบว่ามีคำพยากรณ์ที่ชัดเจนแจ่มกระจ่างจากญาณตรศนะของท่านผู้รู้เห็นแห่งดินแดนสุวรรณภูมิผืนนี้ ซึ่งมีมาแต่ครั้งโบราณกาล ความข้อนั้นมีอยู่ว่า

“จะมีพระเถระจากสุพรรณบุรีเกิดในยุคธรรมิกมหาราช จะค้นคว้าวิชาหนึ่งในทางพระพุทธศาสนา และจะเผยแผ่ไปยังนานาชาติ ชาวต่างประเทศจะมาศึกษา แล้วโลกจะมีสันติสุขที่แท้จริง พระเถระผู้นี้จะมีลูกศิษย์ที่ได้ภิญญาทั้งหญิงและชาย เวลาที่ท่านรับแขก ลูกศิษย์หญิงและชายที่ได้วิชานั้นนั่งอยู่ใกล้ๆ พระเถระรูปนี้จะมีศิษย์เป็นพระสังฆราชา และต่อมาจะได้เผยแผ่วิชานี้ในยุคของธรรมิกมหาราช ซึ่งเป็นคนไทยแต่ไปเกิดในต่างประเทศ”

๒๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๓๗ วันมาฆบูชา พระเดชพระคุณพระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อัมมชโย) และคุณยายอุบาสิกาจันทร์ ชนนกยูง พร้อมเหล่าสาธุชนหลายหมื่นคนในชุดสีขาววิสุทธิ ได้มาร่วมชุมนุมบูชาคุณพระเดช-

พระคุณพระมงคลเทพมุนี (หลวงพ่อดาวพาคน้ำ ภาชีเจริญ) ด้วยการหล่อรูปเหมือนของท่านด้วยทองคำบริสุทธิ์หนัก ๑ ตัน ข้าวคราวและภาพเหตุการณ์ในวันนั้นได้ยังความปีติเลื่อมใสให้แก่สานุศิษย์อย่างกว้างขวางทั้งในและนอกประเทศ ใครบ้างจะทราบว่า เหตุการณ์อันตริงตราตรึงใจเช่นนี้ ได้มีผู้รู้เห็นมาก่อนแล้วว่า ๔๐๐ ปี

“พระมงคลเทพมุนี มหาปฐุนีอาจารย์” เล่มเล็กๆ นี้ แม้ไม่สามารถจารึกชีวิตประวัติและผลงานอันยิ่งใหญ่ของ “ครูผู้ค้นพบวิชาธรรมกาย” ได้อย่างละเอียดพิสดารดั่งใจปรารถนา แต่อย่างน้อยผู้เรียบเรียงก็หวังว่า ท่านสาธุชนผู้มาในภายหลังจะได้รู้ประวัติชีวิตของพระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวพาคน้ำได้พอสมควร

การเรียบเรียง “พระมงคลเทพมุนี มหาปฐุนีอาจารย์” ครั้งนี้จะสำเร็จไม่ได้เลย หากไม่ได้ข้อมูลที่มีผู้ช่วยกันบันทึกและจดจำเรื่องราวอันทรงคุณค่านั้นไว้ ผู้เรียบเรียงขอขอบพระคุณและขออนุโมทนาบุญในกุศลกรรมของท่านเหล่านั้นไว้ ณ ที่นี้ ขอขอบคุณ พระมหาฉัตรชัย ฉตตณฺชโย และสมาชิกกลุ่มธรรมปฏิบัติทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจในการเรียบเรียงและการจัดพิมพ์ในครั้งนี้ และขออนุโมทนาบุญต่อกัลยาณมิตรทุกท่าน ที่ได้สนับสนุนให้การจัดพิมพ์ในครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ด้วยอำนาจของบุญกุศล อันเกิดจากการร่วมกัน
ประกาศคุณของครูบาอาจารย์ในครั้งนี้ ขอจงเป็นเหตุปัจจัย
ให้เหล่านักสร้างบารมีทั้งหลาย และท่านผู้อ่านทุกท่านได้รู้
แจ้งแทงตลอดในวิชาธรรมกาย ได้โดยง่ายโดยเร็วพลัน
และขอให้ได้ร่วมสร้างบารมีไปกับพระเดชพระคุณพระมงคล-
เทพมุนี (สด จนฺทสโร) และพระราชภาวนาวิสุทธิ (ไชยบุญ-
ธมฺมชโย) ไปทุกภพทุกชาติ ตราบกระทั่งไปถึงที่สุดแห่งธรรม
เทอญ

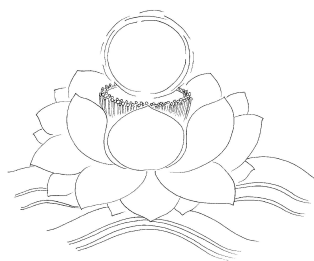
ว. วัชรวีร

๑๖ กันยายน ๒๕๔๐

สารบัญ

ปฐมบท	๑๐
อุปสมบท	๒๑
ค้นพบวิชาธรรมกาย	๒๔
เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ	๓๓
หลักฐานเกี่ยวกับธรรมกาย	๔๑
พระรัตนตรัยและวิธีเข้าถึง	๔๖
นิจุํ สุกฺขํ อุตฺตา	๕๐
ประจักษ์พยาน	๕๓
ประสบการณ์ร่วมสมัย	๖๙
โรงงานทำวิชา	๗๖
ยุทธการปิดระเบิด	๘๓
อานุภาพพระของขวัญ	๘๗
เผยแผ่พุทธธรรม	๑๐๑
กิตติศัพท์ข้ามทวีป	๑๐๔
แบบฉบับแห่งเจ้าอาวาส	๑๑๓
ญาณตรศณะ	๑๒๖
ปัจฉิมวาระ	๑๓๖
ศาสนทายาท	๑๓๙
บรรณานุกรม	๑๕๒
ภาคผนวก	๑๕๓

“วันนี้เป็นไงเป็นกัน หากเราไม่บรรลุลุธรรม
ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงบรรลุละก็ เราจะถวายเป็นพุทธบูชา”

วันเพ็ญขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๐ ปีพุทธศักราช ๒๔๖๐ ณ
อุโบสถวัดโบสถ์บน บางคูเวียง นนทบุรี สมณะหนุ่มรูปหนึ่ง
ได้เข้าไปในอุโบสถตั้งแต่ยามเย็น เมื่อได้กราบพระประธาน
แล้วสมณะรูปนั้นก็ได้ตั้งสัตยาธิษฐานว่า หากนั่งเจริญภาวนา
ในครั้งนี้อะไรยังไม่บรรลุลุธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบรรลุ
ก็จะขอถวายเป็นพุทธบูชา โดยไม่ยอมลุกขึ้นเป็นอันขาด
จากนั้นก็ได้อธิษฐานจิตถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า

“ขอพระองค์ทรงพระกรุณาโปรดประทานธรรม อย่างน้อยที่สุดก็เพียงส่วนน้อยที่พระองค์ทรงตรัสรู้แล้วแก่ข้าพระพุทธเจ้าด้วยเถิด หากการบรรลุธรรมของข้าพระพุทธเจ้าจะเป็นโทษแก่พระศาสนาแล้ว ขออย่าได้ประทานเลย แต่ถ้าจะเป็นคุณแก่พระศาสนาแล้ว ขอได้โปรดประทานเถิด ข้าพระพุทธเจ้าจะขออาสาเป็นทนายแก้ต่างให้แก่พระศาสนาไปจนตลอดชีวิต”

เมื่อตั้งความปรารถนาเสร็จแล้วก็เริ่มนั่งขัดสมาธิตั้งกายตรงดำรงสติมันอยู่ต่อหน้าพระประธานโดยมิได้ สนใจว่าเวลาผ่านไปนานเท่าใด

ในเวลาต่อมาท่ามกลางความสงบแห่งรัตติกาล สมณะผู้มีใบหน้าอัมเอบไปด้วยความปีติรูปนั้นรำพึงออกมาเบาๆ

“เออ...มันยากอย่างนี้เอง ถึงได้ไม่บรรลุกัน ความเห็น ความจำ ความคิด ความรู้ ต้องรวมเป็นจุดเดียวกัน เมื่อหยุดแล้วจึงดับ เมื่อดับแล้วจึงเกิด ... ”

นับแต่คืนนั้นเป็นต้นมา วัชรธรรมแห่งพระธรรมกายก็ค่อยๆ แผ่ขยายออกไปเปล่งประกายเจิดจ้า อยู่ใจกลางดวงใจของนักปฏิบัติธรรมคนแล้วคนเล่าวันแล้ววันเล่า ด้วยการประกาศธรรมของสมณะรูปนั้น สมณะผู้มีนามว่า **สด จนฺทสโร**

หลวงพ่อดปากน้ำมีนามเดิมว่า **สด มีแก้วน้อย** เกิดเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๐ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๔๒๗ ตรงกับวันแรม ๖ ค่ำ เดือน ๑๑ ปีวอก ณ หมู่บ้านฝั่งตรงข้ามวัดสองพี่น้อง ตำบลสองพี่น้อง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี บิดาชื่อเงิน บ้านเดิมอยู่ที่บ้านบางปลา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มารดาชื่อสุดใจ เป็นชาวสองพี่น้องตั้งแต่ดั้งเดิมตระกูลของท่านเป็นตระกูลคหบดีในคลองสองพี่น้อง ทำการซื้อข้าวทั่วทั้งอำเภอสองพี่น้องและอำเภอใกล้เคียง ท่านเป็นลูกคนที่สองของครอบครัว มีพี่สาวหนึ่งคนชื่อ ดา น้องชายสามคนชื่อ ไส, ผูก และสำราย

หลวงพ่อบอกเล่าเรื่องในวัยเด็กของท่านว่า สมัยที่ท่านเป็นเด็กเล็กๆ ยังไม่อดนม โยมแม่เอาท่านใส่เปลไว้ที่บ้าน แล้วก็เอาข้าวเย็นปั้นเป็นก้อน แล้วใส่ปากให้ท่านดูดกันหิว จากนั้นโยมแม่จึงออกไปค้าขาย สมัยนั้นหลวงพ่อบอกท่านสอนตัวเองว่า “เออตอนนี้เราอย่าเพิ่งหิวเลยนะ อย่าไปกวนแม่ เราดูดไฉนี้แทนไปก่อน”

ตอนเล็กๆ ท่านเป็นเด็กน่ารักทั้งอ้วนทั้งขาว ไปบ้านไหนเขาก็ขอมั้ม มั้มาแล้วก็จูบท่าน ท่านบอกว่าเวลาเขาจูบที่ไรท่านสะดุ้งทุกที มันแปล๊บไปถึงหัวใจ ท่านบอกว่าท่านกลัว มีเด็กสาวคนหนึ่งเจอท่านที่ไรชอบวิ่งมาอ้อมแล้วจูบท่าน ท่าน

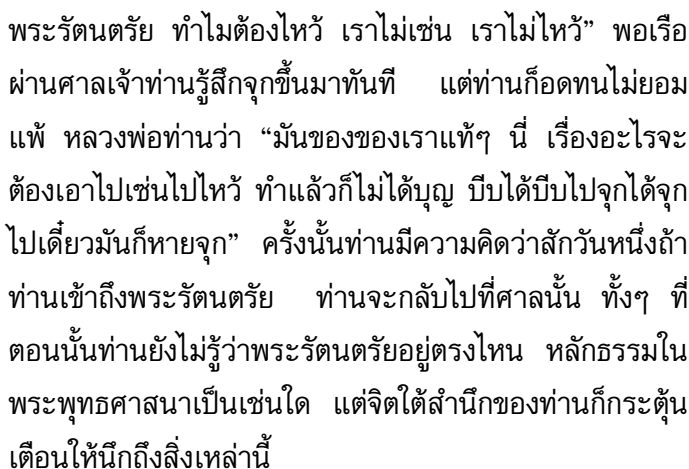

จึงคิดหาวิธีที่จะทำให้เด็กสาวคนนั้นเลิกทำเช่นนั้น วันหนึ่งเมื่อเด็กสาวคนนั้นอุ้มท่านขึ้นมา ท่านก็จับชายเสื้อคอกระเช้าของเธอไว้ พอเธอยกท่านขึ้นชายเสื้อก็ถูกดึงขึ้นไปด้วย เด็กสาวนั้นร้องด้วยความอาย แล้วรีบวางท่านลงทันที

สมัยนั้นช่วงที่ท่านยังพูดไม่ค่อยได้ ท่านอยากรู้ว่าคนเราโกหกกันอย่างไร พอตอนกลางคืนมีไฟเลี้ยงมาอุ้มท่านใส่เอว ท่านก็เข้าไปที่ดวงจันทร์บนฟ้าพร้อมกับส่งเสียง “อ้อ อ้อ” ไฟเลี้ยงก็พูดว่า “อ้อ จะเอาพระจันทร์เหรอ เดี่ยวจะเอามาให้” ท่านจึงรู้ว่าเขาโกหกกันอย่างนี้เอง

โยมพี่สาวและโยมน้าชายของท่านเล่าว่า เมื่อหลวงพ่อยังเล็กๆ ท่านเป็นเด็กฉลาด ใจคอเด็ดเดี่ยวมั่นคง เมื่อตั้งใจทำอะไรก็ต้องพยายามทำจนสำเร็จ เมื่อไม่สำเร็จเป็นไมยอมเด็ดขาด เช่น ท่านเคยช่วยทางบ้านเลี้ยงวัว (สมัยนั้นที่บ้านท่านมีอาชีพทำนาและค้าข้าว) เมื่อวัวพลัดเข้าไปในฝูงวัวบ้านอื่น ท่านจะต้องไปตามวัวกลับมาให้ได้ ไม่ว่าวัวจะไปไหนตึกดินอย่างไรก็ตาม ความเด็ดเดี่ยวในวัยเด็กของท่านนั้นยังเห็นได้อีก จากประสบการณ์ที่ท่านช่วยโยมพ่อพายเรือไปค้าขาย เรื่องมีอยู่ว่า วันหนึ่งท่านพายเรือไปถึงย่านที่มีศาลเจ้าซึ่งเฮี้ยนมาก ใครๆ ที่ผ่านไปถึงที่นั่นต้องเอาของไปเซ่นไหว้ แต่สำหรับหลวงพ่อในครั้งนั้นท่านคิดว่า “นี่ไม่ใช่

หลวงพ่อกานเป็นผู้มีเมตตาจิตมาตั้งแต่เด็ก เห็นได้จากการที่ท่านคอยระวังไม่ให้วัวไถนาจนเลยเวลาเพล เพราะท่านถือคติโบราณที่ว่า ไถนาจน “เพลคาบ้าวัว” เป็นบาปมาก เพราะเป็นช่วงที่แดดเริ่มร้อนมากขึ้น และวัวซึ่งลากไถมาตั้งแต่เช้าตรู่ก็เหนื่อยมากแล้ว ดังนั้นเมื่อถึงเวลาเพลท่านจะนำวัวไปอาบน้ำให้เย็นสบายแล้วจึงปล่อยให้ไปกินหญ้า ช่วงเวลาเช่นนี้ท่านรู้สึกสบายใจ และมักจะร้องเพลงไปด้วย แต่เนื้อหาของเพลงนั้นมักจะวนเวียนเกี่ยวกับพระนิพพานดังนี้

“เกิดมาว่าจะมาหาแก้ว พบแล้วไม่กำจะเกิดมาทำอะไร
 อ้ายที่อยากมันก็หลอกอ้ายที่หยอกมันก็ลวง ทำให้จิตเป็นห่วง
 เป็นใย เลิกอยากลาหยอกรีบออกจากกาม เดินตามขันธสาม

เรื่อยไป เสร็จกิจสิบหก ไม่ตกกันดาร เรียกว่านิพพานก็ได้”

ท่านได้ช่วยโยมของท่านทำงานตั้งแต่ยังเยาว์วัย จนเมื่ออายุประมาณ ๙ ขวบ น้าชายของท่านได้บวชเป็นพระภิกษุอยู่ที่วัดสองพี่น้อง โยมของท่านจึงส่งให้ท่านไปเรียนหนังสือปฐม ก.กา ตามหลักสูตรการศึกษาในสมัยนั้น อยู่มาไม่นาน พระน้าชายได้ย้ายไปจำพรรษาที่วัดหัวโพธิ์ อำเภอสองพี่น้อง ท่านก็ได้ติดตามไปเรียนหนังสืออยู่ที่นั่นประมาณ ๘ เดือน ต่อจากนั้นพระน้าชายท่านย้ายไปจำพรรษาที่วัดกัลยาณมิตร ธนบุรี ส่วนท่านเองได้ย้ายไปเรียนต่อที่วัดบางปลา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ซึ่งสมัยนั้นพระอาจารย์ทรัพย์เป็นเจ้าอาวาส เมื่อได้เล่าเรียนอยู่ที่นั่นประมาณ ๒ ปี มีความรู้ภาษาไทยและภาษาขอมพอสมควรแล้ว ท่านได้กลับไปช่วยดูแลงานที่บ้าน

เมื่อกลับมาอยู่บ้านได้ประมาณ ๑ ปี ขณะนั้นท่านอายุได้ ๑๔ ปี โยมพ่อก็ถึงแก่กรรม ท่านจึงได้ไปช่วยดูแลการค้าข้าวแทน ขณะนั้นที่บ้านท่านมีเรือบรรทุกข้าวสองลำ พร้อมทั้งลูกเรือหลายคน ภารกิจใหม่ของท่านคือล่องเรือค้าข้าวระหว่างสองพี่น้องกับกรุงเทพฯ เดือนละ ๒-๓ ครั้ง ในระหว่างทำการค้านั้น ท่านได้รับความยอมรับนับถือจากลูกเรือมาก ด้วยความที่ท่านเป็นคนเด็ดขาด มีวิริยะอุตสาหะใน

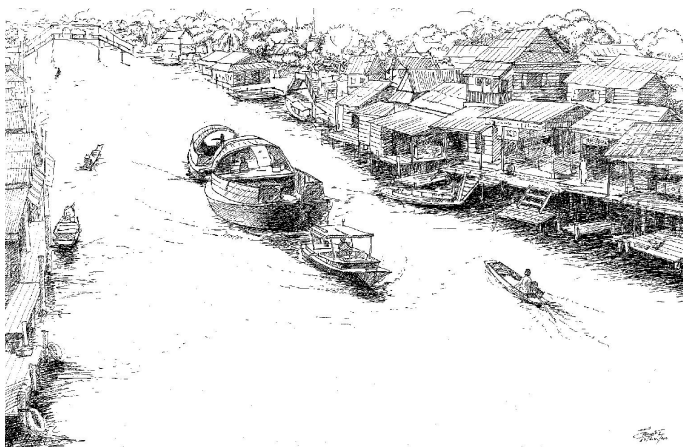

การทำงาน

ครั้งหนึ่งขณะที่ท่านล่องเรือมาขายข้าวที่กรุงเทพฯ พร้อมกับลูกเรือ ขณะที่จอดเรืออยู่ในคลองบางกอกน้อย ลูกจ้างของพี่เขยคนหนึ่งได้ขโมยเงินและทอง มูลค่าประมาณ ๑,๐๐๐ บาทเศษ (สมัยนั้นเงิน ๕๐ สตางค์ซื้อกล้วยได้ ๑๐๐ หวี) ท่านได้พยายามติดตามไม่ผลละ โดยตั้งใจว่าหากยังจับคนร้ายไม่ได้ก็จะไม่กลับมา ท่านได้ไปแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ และลงเรือกลไฟไปพร้อมเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อตามไปจับคนร้าย

ครั้งนั้นเรือต้องแล่นไปตลอดทั้งคืนไม่ได้หยุด พอรุ่งสางก็ถึงบ้านเมียคนร้าย ครั้งนั้นท่านสังเกตเห็นหน้าคนร้าย โผล่มาทางหน้าต่าง จึงแจ้งให้นายตำรวจทราบ แต่กว่าเรือจะชลอฝีจักรกลับลามาหยุดถึงบ้าน คนร้ายก็หนีไปแล้ว ท่านได้ตรวจดูทางหนีของคนร้าย เห็นฟองน้ำแตกเป็นทาง จึงบอกให้ตำรวจ ๔ นายไปยืนคุมที่มุมคันทนา ส่วนท่านเองตามคนร้ายไปตามร่องรอยนั้น

ท่านติดตามไปใกล้ถึงที่ซ่อนตัวของคนร้าย พอคนร้ายเห็นท่านเข้าไปใกล้ก็ดำน้ำหายไป ท่านจึงเรียกตำรวจไปที่บริเวณนั้น ตำรวจจึงช่วยกันจับคนร้ายขึ้นมาสวมกุญแจมือ ต่อจากนั้นก็นำตัวคนร้ายมาบอกที่ซอันทรัพย์ที่ขโมยมา เมื่อได้ทรัพย์สินแล้วจึงล่องเรือกลับกรุงเทพฯ จากนั้นได้ไปให้การ

ที่สถานีตำรวจ เสร็จแล้วตำรวจได้นำเรือมาส่งที่เรือข้าวของ
ท่านที่คลองบางกอกน้อย ท่านจึงได้นำเรือกลับบ้าน

หลวงพ่อบอกท่านแล้วว่า ช่วงเป็นเด็กวัยรุ่นของท่านก็เป็น
เหมือนกับวัยรุ่นทั่วๆ ไปในสมัยนั้น มีเที่ยวเตร่สนุกสนานไป
ตามประสา บางครั้งจะไปดูลิเกตอนกลางคืน ท่านก็เอาผ้ามา
ม้วนทำเหมือนเป็นตัวท่านแล้วเอาผ้าห่มคลุมอยู่ในมุ้ง โยม
ผ่านมาก็คิดว่าท่านนอนอยู่แต่ตัวท่านเองไปดูลิเกแล้ว ส่วน
เรื่องความประพฤติที่เสียหายผิดศีลธรรมนั้นท่านไม่ทำ

ท่านทำการค้าขายเลี้ยงโยมแม่และสมาชิกในครอบครัว
เรื่อยมา จนอายุย่างเข้า ๑๙ ปี วันหนึ่งขณะที่ท่านนำเรือ
เปล่ากลับบ้านพร้อมเงินที่ได้จากการขายข้าวจำนวนหลายพัน

บาท ท่านจำเป็นต้องผ่านลัดคลองเล็ก ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “คลองบางอีแทน” อยู่เขตอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ซึ่งสมัยนั้นเปลี่ยวมาก เรือค้าขายที่ผ่านไปมามักถูกปล้น สดมภ์อยู่บ่อยๆ หลวงพ่อท่านเคยเล่าว่า “อ้ายน้ำก็เขียว อ้ายคลองก็เล็ก อ้ายโจรก็ร้าย”

ครั้งนั้นเรือของท่านผ่านเข้าไปในคลองนี้เพียงลำเดียว ลักครู่หนึ่งต่อมาสัญญาตญาณแห่งความกลัวของท่านเกิดขึ้น ทำให้คิดจะเอาตัวรอด โดยเปลี่ยนเอาลูกเรือมาถือท้ายแทน เพราะธรรมดาเมื่อโจรปล้น จะทำร้ายผู้ถือท้ายเรือซึ่งเป็นเจ้าของก่อน ถ้าท่านไปอยู่ทางหัวเรือก็มีโอกาสต่อสู้ได้ง่าย เมื่อคิดได้ดังนั้นแล้วจึงเปลี่ยนไปอยู่หัวเรือพร้อมกับปืนยาว ซึ่งบรรจุกระสุนไว้ ๔ นัด แล้วให้ลูกจ้างถือท้ายแทน ขณะนั้นเรือก็แล่นเข้าสู่ที่เปลี่ยวมากขึ้นทุกทีๆ ทันใดนั้นท่านก็เกิดความคิดขึ้นมาว่า

“คนพวกนี้เราจ้างเขาคนหนึ่งๆ ด้วยเงินเพียง ๑๑-๑๒ บาทเท่านั้น ส่วนเราเป็นเจ้าของทั้งเรือทั้งทรัพย์สิน จะโยนความตายไปให้ลูกจ้างก่อน ดูจะเอาเปรียบเพื่อนมนุษย์มากเกินไป ทำอย่างนี้ไม่ถูกไม่สมควร ทรัพย์สินของเรา เรือก็ของเรา เราสมควรที่จะตายก่อนดีกว่า ลูกจ้างนั้นเมื่อมีภัยมาถึง เขาจะได้หนีเอาตัวรอดไปเลี้ยงลูกเลี้ยงเมียของเขาได้อีก” เมื่อ

ตกลงใจเช่นนั้นท่านจึงเรียกลูกเรือให้มาถ่อเรือแทน ส่วนท่านก็กลับไปถือท้ายเรือตามเดิม ยอมเสี่ยงตายแต่เพียงผู้เดียว

เมื่อเรือใกล้จะออกจากคลองลัด พอดีเป็นช่วงน้ำเอ่อขึ้นไหลสวนทางมา บรรดาเรือสินค้าหนักๆ ที่จะผ่านเข้าคลองสวนมาจอดคายน้ำอยู่ปากคลองกันอย่างเนืองแน่น พอขึ้นเรือเหล่านั้นก็ถ่อสวนมาเรือจะขึ้นก็ขึ้นไม่ได้ จะล่องก็ล่องไม่ได้ ต่างส่งเสียงกันเอะอะเซ็งแซ่ พ่อค้าคนจีนก็เอะอะโวยวายกลัวเรือจะชนกัน ต่างฝ่ายต่างก็ปักหลักจอดนิ่งอยู่กับที่ ถึงตอนนั้นท่านได้เกิดธรรมสังเวชขึ้นว่า “เราผ่านพ้นอันตรายมาได้แล้วเป็นบุญแท้ๆ การหาเงินหาทองเป็นเรื่องลำบากเสียจริงๆ ต้องอาบเหงื่อต่างน้ำ พ่อของเราก็หากินมาอย่างนี้ เราก็เจริญรอยตามอีก เงินทองที่หามาได้ทั้งหมดนี้ต่างคนต่างก็หา ไม่มีเวลาหยุดด้วยกันทั้งนั้น ถ้าใครไม่รีบหาไว้ให้มั่งมีก็เป็นคนต่ำคนเลว ไม่มีใครนับหน้าถือตาสมาคมด้วยเมื่อเข้าที่ประชุมก็น้อยหน้าเขาเพราะจนกว่านั่นเอง โลกเราเป็นดังนี้เสมอมา บุรพชนต้นตระกูลของเราก็เป็นมาดังนี้ จนนับไม่ถ้วนว่าใครบ้าง สืบมาถึงพ่อของเราและตัวเราจนบัดนี้ ก็ท่านบุรพชนเหล่านั้นตายไปหมดแล้ว แม้เราก็ต้องตายเหมือนกัน เราจะมัวแสวงหาทรัพย์อยู่ทำไม ตายแล้วก็เอาไปไม่ได้”

ท่านคิดคำนึงถึงแต่เรื่องความตายสักครูหนึ่ง ท่านจึง
ได้จุดธูปบูชาพระพร้อมกับอธิษฐานว่า

“ขออย่าให้ข้าพเจ้าตายเสียก่อนเลย ขอให้ได้บวชก่อน
เมื่อบวชแล้ว ข้าพเจ้าจะไม่ลาสิกขา ขอบวชไปจนตลอด
ชีวิต”

นับแต่นั้นมาคำอธิษฐานของท่านยังคงฝังแน่นอยู่ในใจตลอดมา จนอายุครบ ๒๐ ปีก็ยังไม่ได้บวช เนื่องจากมีภาระต้องค้าขายเลี้ยงดูโยมแม่และสมาชิกในครอบครัวอีกหลายคน จนเมื่ออายุย่างเข้า ๒๒ ปี จึงได้เข้าบรรพชาอุปสมบทในเดือนกรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๔๙ ณ วัดสองพี่น้อง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีพระอาจารย์ดี วัดประตูลี่สาธ อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นพระอุปัชฌาย์ พระครูวินยานุโยค (เหนี่ยง อินฺทโชโต) เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระอาจารย์โหน่ง อินฺทสุวณฺโณ เป็นพระอนุสาวนาจารย์

หลังจากอุปสมบทแล้ว วันรุ่งขึ้นท่านได้เรียนวิปัสสนา-
ธุระ โดยมีพระอาจารย์โหน่ง ผู้เคร่งครัดในธรรมปฏิบัติเป็น
พระอาจารย์ ท่านได้ศึกษาทั้งปริยัติปฏิบัติที่วัดสองพี่น้อง
ตลอดพรรษา ในด้านปริยัตินั้นท่านสามารถท่องบทสวดมนต์
ต่างๆ ได้มาก ครั้งหนึ่งท่านสงสัยว่า “อวิชชาปจฺจยา” แปล
ว่าอะไร เมื่อสอบถามพระพี่ชายซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องกันบวช
มาได้ ๓ พรรษาท่านก็แปลไม่ได้ ถามพระอาจารย์อีกรูปหนึ่ง
ท่านก็แปลไม่ได้เช่นกันและยังบอกอีกด้วยว่า “เขาไม่แปลกัน
หรอกคุณ อยากจะรู้ต้องไปเรียนที่บางกอก” ท่านจึงตั้งใจว่า
จะต้องไปเรียนที่กรุงเทพฯ

ท่านย้ายจากวัดสองพี่น้องมาจำพรรษา ณ วัดพระเชตุ-
พนฯ เพื่อเรียนภาษาบาลี ท่านเล่าว่า ท่านเคยชอบศึกษาทุก
อย่างที่เป็นที่นิยมกันในสมัยนั้น เช่น โหราศาสตร์ เล่นแร่-
แปรธาตุ หุงปรอท และได้ทดลองทำทุกอย่าง ท่านไม่เคย
ตำหนิวิชาของใคร ต่อมาท่านก็เลิกจากสิ่งเหล่านั้นเด็ดขาด
คงถือการปฏิบัติธรรมเพียงอย่างเดียว

ในขณะที่จำพรรษาที่วัดพระเชตุพนฯ นั้น ท่านได้ให้
โยมน้องชายคนเล็กที่ชื่อ สำรวย มาอยู่ปฏิบัติธรรมและเรียน
หนังสือด้วย จนพรรษาที่ ๔ ท่านได้ไปพักรักษาตัวเพราะโรค
ไข้ทรพิษที่วัดชัยพฤกษ์มาลา พร้อมกับนายสำรวย วันหนึ่ง

ท่านเกิดนิมิตว่า มีชายคนหนึ่งเอาทรายมาถวายเป็นพุทธบูชา ท่านเอื้อมมือหยิบไว้นิดเดียว ส่วนนายสำรวยกอบเอาไว้เต็มสองกำมือ หลังจากนั้นไม่กี่วัน นายสำรวก็ป่วยเป็นไข้ทรพิษอาการหนักมาก ส่วนตัวท่านเองอาการไม่หนักมากนัก พออาการของท่านทุเลาลงจึงรีบพาโยมน้องชายไปรักษาที่บ้านสองพี่น้อง แต่ไม่หายในที่สุดก็ถึงแก่กรรม เมื่อปลงศพเสร็จแล้วท่านจึงกลับมาที่วัดพระเชตุพนฯ ตามเดิม

ขณะที่เรียนหนังสืออยู่ที่วัดพระเชตุพนฯ นั้น ท่านต้องลำบากในเรื่องบิณฑบาตเป็นอันมาก บางวันบิณฑบาตได้ไม่พอฉัน บางวันได้เพียงส้มพลเดียว บางวันไม่ได้เลย เมื่อท่านบิณฑบาตไม่ได้อาหารเลย ท่านก็ไม่ฉันของพระรูปอื่นซึ่งก็ได้อาหารมาเพียงเล็กน้อย ท่านคิดว่าอย่างน้อยที่สุดถ้าจะต้องตายเพราะไม่ได้ฉันอาหาร ก็จะเป็นเหตุให้พระทั้งเมืองมีอาหารฉันเพราะว่าใครๆ จะเล่าลือกันไปทั่ว จนทำให้ชาวบ้านสงสารพระภิกษุไปตามๆ กัน

อยู่มาวันหนึ่ง ท่านออกไปบิณฑบาตอยู่จนสายได้ข้าวเพียงหนึ่งทัพพีและกลัวว่าน้ำว่าหนึ่งผล กลับมาถึงกุฏิด้วยความเหนื่อยอ่อนเพราะไม่ได้ฉันมา ๒ วันแล้ว เมื่อเริ่มลงมือฉันได้คำหนึ่ง ท่านเหลือบไปเห็นสุนัขตัวหนึ่งพอมโซเพราะอดอาหารมาหลายวัน ท่านแม้กำลังหิวจัดก็ยังมีความเมตตา

สงสารสุนัขตัวนั้น จึงได้ปั้นข้าวที่เหลืออีกคำหนึ่งและแบ่ง
กล้วยน้ำว้าครึ่งผลให้แก่สุนัขพอมโซตัวนั้น ก่อนจะยื่นอาหาร
ให้ ท่านได้ตั้งจิตอธิษฐานว่า **“ขึ้นชื่อว่าความอดอยากเช่นนี้
ขออย่าให้มีอีกเลย”**

จากนั้นเป็นต้นมาทุกครั้งที่ท่านไปบิณฑบาตปรากฏว่าได้
อาหารมากมายเกินกว่าที่ท่านรูปเดียวจะฉันหมด ท่านจึงได้
แบ่งถวายพระภิกษุรูปอื่นๆ นอกจากนั้นยังมีแม่ค้าขายข้าว-
แกงคนหนึ่งชื่อ นวม บ้านอยู่ตลาดท่าเตียน ปวารณาทำอา-
หารเพลถวายเป็นประจำ ความลำบากของพระภิกษุในเรื่อง
ภัตตาหารในครั้งนั้นทำให้หลวงพ่อดำริว่า “เมื่อเรามีกำลัง
เพียงพอเมื่อใดก็ตาม เราจะตั้งโรงครัวประกอบอาหารเลี้ยง
พระเณรโดยไม่ต้องให้ลำบาก เพื่อจะได้มีเวลาศึกษาเล่าเรียน
กันอย่างเต็มที่” ซึ่งต่อมาท่านก็ทำได้สำเร็จดังเป็นที่ทราบกัน
ดีว่าโรงครัวของท่านสามารถเลี้ยงพระภิกษุสามเณร อุบาสก
อุบาสิกา จำนวนมากกว่า ๘๐๐ คน เป็นประจำทุกวัน

การศึกษาของท่านสมัยนั้น เมื่อฉันภัตตาหารเช้าเสร็จ
แล้วต้องข้ามปากไปเรียนที่วัดอรุณราชวราราม ตอนเพล
กลับมาฉันที่วัดพระเชตุพนฯ แล้วเรียนต่อที่นั่น ท่านต้องเดิน
ทางไปศึกษาในสำนักต่างๆ อยู่หลายปี ต่อมาเมื่อพวกข้าหลวง
ในวังกรมหมื่นพิชัยมหิทธิโรดมเกิดความเลื่อมใสท่าน และ

พากันจัดอาหารมาถวายทุกวัน ท่านจึงได้จัดตั้งโรงเรียนขึ้นที่วัดพระเชตุพนฯ สมัยนั้นที่วัดพระเชตุพนฯ มีโรงเรียนหลายแห่ง ใครมีความสามารถก็จัดตั้งกันได้เลย ต่อมาหลักสูตรการศึกษาบาลีเปลี่ยนไปตามสมัยนิยม ทางวัดจึงได้รวมการศึกษาเป็นรูปแบบเดียว โรงเรียนของท่านจึงถูกยกเลิกไป

เมื่อท่านศึกษาอยู่ที่สำนักวัดพระเชตุพนฯ นั้น ท่านได้เรียนมูลกัจจายน์ (คัมภีร์ไวยากรณ์บาลี) ถึง ๓ จบ พระธรรม-บท ๔ ภาค พระคัมภีร์มังคลัตถปิณี และสารสังคหะ จนสามารถแปลได้ เมื่อท่านสามารถแปลภาษาบาลีได้จนเป็นที่พอใจแล้ว ท่านจึงมุ่งไปทางปฏิบัติอย่างเต็มที่

หลวงพ่อบำรุงการปฏิบัติธรรมมาก ในระหว่างที่ท่านศึกษาพระปริยัติธรรมอยู่นั้น ท่านก็ยังคงปฏิบัติธรรมทุกวันตลอดมา วันไหนมีเวลา ท่านมักไปศึกษาวิปัสสนาธุระจากพระอาจารย์ในสำนักต่างๆ อยู่เสมอ เช่น ท่านเจ้าคุณสังวรานุวงศ์เถร (เอียด) วัดราชสิทธิาราม ท่านเจ้าคุณพระมงคลทิพมูณี (มุย) วัดจักรวรรดิฯ พระครูมานวิวัติ (โป๊) วัดพระเชตุพนฯ พระอาจารย์ปลื้ม วัดเขาใหญ่ อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี พระอาจารย์สิงห์ วัดละครท่า ธนบุรี ท่านเล่าไว้ว่า ท่านเคยปฏิบัติธรรมตามแบบของพระอาจารย์สิงห์ จนได้ดวงสว่างขนาดประมาณฟองไข่แดงของไก่ติดอยู่

ที่ศูนย์กลางกาย พระอาจารย์สิงห์จึงมอบหมายให้ท่านเป็น
อาจารย์ช่วยสอนผู้อื่นต่อไป แต่ท่านไม่ได้รับคำเพราะเห็นว่า
ท่านเองยังมีความรู้น้อยจะไปสอนผู้อื่นได้อย่างไร

ดังได้กล่าวแล้วว่า หลวงพ่อท่านเคยศึกษาโหราศาสตร์
วิชาเล่นแร่แปรธาตุ และวิชาทั้งหลายทั้งปวงที่เป็นที่นิยมกัน
ในสมัยนั้น เมื่อท่านเรียนจนสำเร็จแล้วท่านก็เลิก โดยไม่เคย
ตำหนิวิชาของใคร ในที่สุดท่านก็เริ่มออกธุดงค์ ได้พบและ
สนทนาเรื่องธรรมปฏิบัติกับพระธุดงค์ในป่า มีผู้สันนิษฐานว่า
คำว่า “**สัมมา อรหันต์**” ที่ท่านนำมาใช้บริการภิกษุภิกษุณีนั้น ท่าน
ไปได้ยินมาจากในป่า ประสบการณ์ในการออกธุดงค์นั้น ท่าน
พบว่าพระนักปฏิบัติที่เสกอะไรต่างๆ ได้นั้น ส่วนมากท่านได้
ดวงสว่างอยู่นอกตัว

ครั้งหนึ่งท่านได้ไปปักกลดอยู่ธุดงค์ที่วัดร้าง ซึ่งอยู่ข้าง
วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ สุพรรณบุรี ท่านเห็นเด็กนำวัวเข้าไป
ในบริเวณนั้น จึงห้ามปรามว่าอย่าปล่อยให้วัวเหยียบย่ำพระ
ซึ่งอยู่ใต้ดิน บรรดาเด็กและคนเลี้ยงวัวทั้งหลายไม่เชื่อว่าได้
พื้นดินนั้นมีพระพุทธรูปอยู่ แล้วพากันกล่าวประณามท่านต่างๆ
นานา ในที่สุดท่านบอกให้ลองขุดดู ก็ได้พระพุทธรูปขึ้นมา
หลายองค์ ประชาชนพากันเลื่อมใสและมาฝึกปฏิบัติธรรมกับ
ท่านเป็นจำนวนมาก

อยู่ต่อมา ท่านได้ไปจำพรรษาที่วัดสองพี่น้อง ได้ก่อตั้ง
โรงเรียนนักธรรมและชักชวนกันตั้งมูลนิธิเพื่อการศึกษาขึ้นที่นั่น
และต่อมาภายหลัง ท่านได้กลับไปวัดพระเชตุพนฯ ดังเดิม
จนกระทั่งวันหนึ่ง ท่านระลึกถึงพระคุณของพระอธิการชุ่ม
เจ้าอาวาสวัดโบสถ์บน บางคูเวียง จังหวัดนนทบุรี ซึ่งได้เคย
ถวายคัมภีร์มูลกัจจายน์และคัมภีร์พระธรรมบทให้ท่านได้ศึกษา
จึงคิดจะไปจำพรรษาที่วัดนั้นเพื่อช่วยแสดงธรรมแก่พระภิกษุ
สามเณร อุบาสกอุบาสิกา เป็นการตอบแทนพระคุณท่าน
เจ้าอาวาส เมื่อคิดดังนั้นแล้วท่านจึงได้ขออนุญาตท่านเจ้า-
อาวาสวัดพระเชตุพนฯ ไปจำพรรษาที่วัดนั้น

บรรยากาศที่วัดโบสถ์บนซึ่งตั้งอยู่ริมคลองบางกอกน้อย ในท่ามกลางธรรมชาติที่สงบวิเวกนั้น เกื้อหนุนแก่การปฏิบัติ ธรรมของท่านเป็นอย่างดี และในกลางพรรษานั้นเอง ท่านมีความคิดที่จะกระทำความเพียรอย่างอุกฤษฏ์ตั้งแต่เช้าตรู่ของวันขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๐

“เราบวชมาจนจะครบ ๑๒ พรรษาแล้ว วิชชาของ พระพุทธเจ้าเรายังไม่ได้บรรลุเลย ทั้งที่การศึกษาของเราก็ไม่ เคยขาดเลยสักวัน ทั้งคันถธุระและวิปัสสนาธุระ อย่าเลยเรา ควรจะรีบกระทำความเพียรให้รู้เห็นของจริงในพระพุทธศาสนา เสียที”

เมื่อกลับจากบิณฑบาตแล้วท่านก็รีบจัดการภารกิจต่างๆ ให้เรียบร้อยเพื่อจะได้ไม่มีเรื่องกังวลใจ เสร็จแล้วจึงเข้าไปนั่งสมาธิเจริญภาวนาในอุโบสถ โดยตั้งใจว่าหากยังไม่ได้ยินเสียงกลองเพลก็จะไม่ยอมลุกจากที่ เมื่อตั้งใจดังนั้นแล้วก็นั่งหลับตามภาวนา “สัมมา อรหัง” ไปเรื่อยๆ จนกระทั่งความปวดเมื่อยและอาการเหน็บชาค่อยๆ ทุเลาความรุนแรงมากขึ้น ความกระสับกระส่ายก็เริ่มติดตามมา ดูเหมือนว่าการตั้งสัจจะว่าถ้ายังไม่ได้ยินเสียงกลองเพลจะไม่ยอมลุกจากที่นั้นทำให้เกิดความกระวนกระวายใจ ผิดกว่าครั้งก่อนๆ ที่นั่งภาวนาไปก็ไมรู้สึกเช่นนั้น ยิ่งคิดจิตก็ยิ่งซัดส่ายจนเกือบจะหมดความอดทน แต่เมื่อได้ตั้งสัจจะไปแล้วจึงต้องทนนั่งต่อไปเมื่อตัดใจ ไม่สนใจต่อความปวดเมื่อย เพราะเห็นเป็นเรื่องธรรมดาของสังขารแล้ว ในที่สุดใจก็ค่อยๆ สงบลงทีละน้อย แล้วรวมหยุดเป็นจุดเดียวกัน เห็นเป็นดวงใสบริสุทธิ์ขนาดเท่าฟองไข่แดงของไก่ติดอยู่ที่ศูนย์กลางกาย ใจชุ่มชื้นเบิกบานอย่างบอกไม่ถูก

เย็นวันนั้น หลังจากได้ลงฟังพระปาฏิโมกข์กับเพื่อนสหธรรมิกแล้ว ท่านรีบทำภารกิจส่วนตัวเสร็จแล้วสงวนน้ำให้ร่างกายสดชื่นดีแล้ว จึงเข้าไปในอุโบสถแต่เพียงรูปเดียว เมื่อกราบพระประธานแล้วท่านก็ได้ตั้งสัตยาธิษฐานว่า หาก

นั่งสมาธิเจริญภาวนาในครั้งแล้ว ยังไม่บรรลุนิพพานที่พระ-
สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบรรลุ ก็จะขอถวายชีวิตเป็นพุทธบูชา
โดยไม่ยอมลุกขึ้นเป็นอันขาด

ดวงกลมใสบริสุทธิ์หยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางกายยังคงอยู่
และยิ่งใสสว่างมากขึ้น ครู่ต่อมาก็ขยายใหญ่ขนาดเท่าดวง
อาทิตย์ใสเหมือนกระจก สว่างมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ขณะที่ยัง
คงนิ่งอยู่นั้น มีเสียงผุดขึ้นมาจากกลางดวงสว่างนั้นว่า **“มัช-
ฌิมา ปฏิปทา”** ในขณะนั้นก็เห็นจุดเล็กๆ เรืองแสงสว่างวาบ
ขึ้นมาจากกลางดวงนั้นเสมือนเป็นจุดศูนย์กลางของดวงสว่าง
ดวงเดิม จากนั้นก็ค่อยๆ ขยายขึ้นจนขนาดเท่ากับดวงเดิม
แล้วดวงเดิมก็หายไป

**“เออ...มันยากอย่างนี้เอง ถึงได้ไม่บรรลุกัน ความ
เห็น ความจำ ความคิด ความรู้ ต้องรวมเป็นจุดเดียวกัน
เมื่อหยุดแล้วจึงดับ เมื่อดับแล้วจึงเกิด”**

เมื่อมองเรื่อยไปก็เห็นดวงใหม่ผุดซ้อนขึ้นมาแทนที่ดวง
เก่า แต่ใสสว่างมากยิ่งขึ้น จนในที่สุดก็เห็นกายต่างๆ ตาม
ลำดับจนกระทั่งถึง **“ธรรมกาย”**

เมื่อท่านเข้าถึงพระธรรมกายแล้ว ท่านยังคงนั่งเจริญ-
ภาวนาทบทวนสิ่งที่ท่านเพิ่งค้นพบนั้นต่อไปอีก ครู่ต่อมาท่าน
ได้เห็นวัดๆ หนึ่งปรากฏขึ้น จำได้ว่าเป็นวัดบางปลา เมื่อตรวจ

ตราต่อไปท่านก็เห็นพระภิกษุที่อยู่ในวัดนั้นด้วย ความรู้สึก
ขณะนั้นเหมือนกับว่า ตัวท่านเองได้ไปอยู่ที่วัดนั้น และท่าน
รู้สึกว่าที่วัดบางปลาจะมีผู้ที่สามารถบรรลุธรรมเช่นเดียวกับท่าน
วัดนั้นจึงปรากฏให้ท่านเห็น

นับแต่นั้นมา ท่านก็มุ่งมั่นในการนั่งสมาธิเจริญภาวนา
เพื่อไปให้ถึงที่สุดแห่งธรรม เมื่อยังปฏิบัติก็ยังลึกลับซึ่ง จน
กระทั่งเวลาออกพรรษาและรับกฐินแล้ว ท่านก็ขอลาเจ้าอา-
วาสวัดโบสถ์บนไปพักที่วัดบางปลา และที่นั่นเองท่านได้สอน
การเจริญภาวนาจนมีพระภิกษุผู้สามารถเจริญรอยตามท่านได้
๓ รูป และคฤหัสถ์ ๔ คน

จากนั้นท่านได้พาพระภิกษุที่เข้าถึงธรรมกายรูปหนึ่งชื่อ
พระสังวาลย์ ไปจำพรรษาที่วัดสองพี่น้อง สุพรรณบุรี ซึ่งนับ
เป็นพรรษาที่ ๑๓ ของท่าน และที่นั่นท่านก็สามารถแนะนำ
วิธีปฏิบัติให้แก่พระภิกษุรูปหนึ่งชื่อพระหมก ได้เข้าถึงพระ-
ธรรมกาย ภายหลังท่านรูปนี้ได้มาจำพรรษาที่วัดปากน้ำ และ
หลวงพ่อก็ได้ส่งไปสอนปฏิบัติธรรมที่วัดบรมนิวาส จนมีผู้เข้า
ถึงพระธรรมกายด้วยเช่นกัน

เมื่อรับกฐินเสร็จแล้ว ท่านได้ไปปฏิบัติศาสนกิจที่วัด
ประตูลำ ด้วยหวังจะสนองพระคุณพระอุปัชฌาย์ของท่าน
แต่พระอุปัชฌาย์ท่านมรณภาพไปแล้ว หลวงพ่อท่านจึงได้อยู่

แสดงพระธรรมเทศนาโปรดญาติโยมที่นั่นเป็นเวลา ๔ เดือน
จนมีผู้ศรัทธาท่านเป็นจำนวนมาก จากนั้นท่านก็ได้เดินทาง
กลับวัดพระเชตุพนฯ โดยท่านได้พาพระภิกษุ ๔ รูปมาศึกษา
พระปริยัติธรรมด้วย

อยู่มาไม่นาน ท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก (เพื่อน ดิส-
สทตฺตเถร) วัดพระเชตุพนฯ พระอาจารย์ของหลวงพ่อดปากน้ำ
ได้ขอร้องให้ท่านมาจำพรรษาที่วัดปากน้ำ ซึ่งในขณะนั้นไม่มี
เจ้าอาวาสปกครองวัด ท่านจำต้องรับเพราะไม่อยากขัดใจ
อาจารย์ของท่าน แต่ก็ตั้งใจว่าจะอยู่วัดปากน้ำเพียง ๓ เดือน
เมื่อท่านมาอยู่วัดปากน้ำแล้ว ท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎกได้
แต่งตั้งสมณศักดิ์ให้ท่านเป็นพระครูสมุห์ฐานานุกรมของท่าน
และกำชับว่า “แผ่นดินไม่กลบหน้า อย่ากลับมา”

วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ เป็นพระอารามหลวงมาตั้งแต่
สมัยโบราณ ซึ่งนักโบราณคดีเชื่อว่า เป็นวัดเก่าสมัยกรุงศรี-

อยุธยาเป็นราชธานี เมื่อหลวงพ่อดำปำน้ำได้รับมอบหมายให้ไปรักษาการเจ้าอาวาสนั้น วัดอยู่ในสภาพกึ่งวัดร้าง พระภิกษุสามเณรมักย่อหย่อนทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติ

หลวงพ่อดำเดินทางจากวัดพระเชตุพนฯ โดยเรือยนต์หลวง ซึ่งกรมการศาสนาจัดถวายเพื่อเป็นเกียรติแก่พระอารามหลวง มีพระที่ติดตามมาจำพรรษาด้วย ๔ รูป และมีพระเถรานุเถระจากวัดพระเชตุพนฯ เดินทางมาส่ง ส่วนที่วัดปากน้ำนั้น ก็มีพระผู้ใหญ่ในละแวกใกล้เคียงพร้อมทั้งญาติโยมจำนวนมาก มารอต้อนรับคณะของท่าน

การปกครองดูแลวัดเป็นไปด้วยความยากลำบาก ทั้งพระภิกษุและชาวบ้านในถิ่นนั้น ส่วนมากไม่ยอมรับและต่อต้านท่าน ส่วนผู้ที่ยอมรับท่านก็มีเป็นส่วนน้อย พวกที่ต่อต้านได้ร่วมกันใส่ร้ายป้ายสีท่านต่างๆ นานา บางพวกเมื่อเมาแล้วก็เข้ามาอาละวาดในวัด บ้างก็คอยดักทำร้ายท่าน บางครั้งนักเลงอันธพาลก็เข้าไปหาเรื่องในขณะพระภิกษุกำลังประชุมกันอยู่ก็มี

เรื่องราวเกี่ยวกับนักเลงอันธพาลเข้าไปก่อวุ่นในวัดปากน้ำสมัยนั้นมีอยู่มากมาย เช่นครั้งหนึ่ง เมื่อเวลาประมาณสองทุ่ม หลวงพ่อดำท่านทำศาสนกิจเสร็จแล้วก็ออกมาจากศาลาจะกลับกุฏิ คนร้ายได้ใช้อาวุธปืนยิงท่าน ถูกจีวรทะลุ ๒ รู

และยังมีนายพร้อมผู้เป็นอุปฐากจนขาดเจ็บ แต่หลวงพ่อก็ไม่เป็นอะไร เหตุการณ์เหล่านี้ท่านถือว่าเป็นการเพิ่มพูนบารมีให้แก่ท่าน ท่านมีคติว่า “พระเราต้องไม่สู้ ต้องไม่หนี ชะนะทุกที”

นอกจากพวกอันธพาลแล้ว เด็กๆ แล่นนั้นก็เป็นอีกพวกหนึ่งที่เข้ามาก่อความเดือดร้อนรำคาญในวัดปากน้ำด้วยเช่นกัน เพราะเหตุที่เด็กเหล่านั้นไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนจึงมาเที่ยวเล่นเอะอะในวัดและยิงนกเล่น ครั้นจะว่ากล่าวตักเตือนหรือลงโทษ ก็จะทำให้เกิดการกระทบกระทั่งกับพ่อแม่ผู้ปกครองของเด็กๆ ซึ่งในช่วงนั้นยังไม่ค่อยมีใครศรัทธาหลวงพ่อกัน

หลวงพ่อก็ต้องอดทนต่อปัญหาและอุปสรรคนานาประการในขณะเดียวกันท่านก็เร่งพัฒนาวัดในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกวาดขันให้พระภิกษุสามเณรศึกษาและปฏิบัติธรรม รวมทั้งเปิดอบรมธรรมปฏิบัติให้แก่ประชาชนทั่วไปด้วย ซึ่งช่วงแรกๆ ชาวบ้านที่มาศึกษาปฏิบัติธรรมส่วนมากมาจากต่างถิ่นต่างตำบล ส่วนในละแวกใกล้เคียงนั้นเป็นส่วนน้อย

ครั้งหนึ่งหลวงพ่อบรรณาว่า “เด็กๆ ที่ได้รับการศึกษาเป็นคนรกราก มาเที่ยวรังแกวัด ต่อไปก็กลายเป็นพาล” หลังจากนั้นไม่นานท่านจึงตั้งโรงเรียนขึ้นในวัด โดยท่านจัดหาทุนเอง ปรากฏว่ามีผู้บริจาคทุนเพื่อการนี้เป็นจำนวนมาก จนกระทั่ง

จากนักเรียนจำนวนสิบก็เพิ่มเป็นจำนวนร้อย จนถึงสามร้อย เศษได้รับการศึกษาโดยไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียนใดๆ ทั้งสิ้น ผู้ปกครองของเด็กๆ เริ่มเห็นบุญคุณท่าน ความสัมพันธ์กับชาวบ้านรอบวัดจึงดีขึ้นตามลำดับ

ต่อมาภายหลัง เมื่อทางราชการประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา และได้จัดสร้างโรงเรียนได้ทั่วถึงแล้ว ในที่สุดก็ได้ยุติกิจการโรงเรียนสำหรับเด็กๆ นั้น แล้วได้เริ่มจัดการศึกษานักธรรมและบาลีขึ้น ทำให้พระภิกษุสามเณรในย่านนั้นไม่ต้องลำบากในการเดินทางไปศึกษายังสำนักต่างๆ ซึ่งอยู่ไกล

เมื่อการเรียนการสอนที่วัดปากน้ำมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ จำนวนพระภิกษุสามเณรเริ่มมากขึ้น ความไม่สะดวกในเรื่องอาหารการขบฉันก็ติดตามมา หลวงพ่อท่านแก้ปัญหาด้วยการตั้งโรงครัวขึ้นเลี้ยงพระภิกษุสามเณรทั้งวัด ตามความตั้งใจที่มีมาแต่เดิม โดยในระยะแรก ท่านได้ให้โยมพี่สาวนำข้าวสารมาจากบ้านที่สองพี่น้อง ทุกๆ เดือน ซึ่งต้องใช้ข้าวสารเดือนละ ๑๕ ถึงเศษ และต้องจ่ายค่าอาหารเดือนละมากกว่า ๑๕๐ บาท

โรงครัวที่ท่านตั้งขึ้นมานี้เริ่มตั้งแต่ท่านมาอยู่วัดปากน้ำได้ไม่นาน ช่วงนั้นมีพระภิกษุสามเณรประมาณ ๒๐-๓๐ รูป

จนกระทั่งถึงวันที่ท่านมรณภาพ มีพระภิกษุสามเณรกว่า ๕๐๐ รูป นับเป็นเวลากว่า ๔๐ ปี (และยังคงดำเนินการมาจนถึงทุกวันนี้)

นอกจากการตั้งโรงครัวในวัดแล้ว สิ่งที่ท่านปรารถนาว่า จะต้องสร้างให้ได้คืออาคารเรียนถาวรขนาดใหญ่ รับนักเรียนได้เป็นพันคน ท่านปรารถนาอยู่นานไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี ในที่สุดเมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๙๓ ท่านก็ได้สร้างตึก ๓ ชั้นขนาดกว้าง ๑๐.๕ เมตร ยาว ๕๙ เมตร เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ชั้นบนเปิดเป็นห้องโถงสำหรับการเจริญสมาธิภาวนา สองชั้นล่างใช้เป็นห้องเรียนพระปริยัติธรรม แต่ละห้องตกแต่งอย่างดี ติดพัดลมและอุปกรณ์ที่ทันสมัยครบถ้วน

และนอกจากเป็นสถานที่ศึกษาพระปริยัติธรรมของสำนักเรียนวัดปากน้ำแล้ว อาคารหลังนี้ยังเป็นสนามสอบของพระนวกะและสอบธรรมสนามหลวงประจำปีของพระภิกษุสามเณรเขตภาษีเจริญและเขตหนองแขมอีกด้วย อาคารหลังนี้ใช้งบประมาณทั้งหมด ๒,๕๙๔,๑๐๐.๓๙ บาท นับเป็นอาคารที่ทันสมัยมากในยุคนั้น และในงานวางศิลาฤกษ์อาคารหลังนี้ฯพณฯ จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี และท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ได้ให้เกียรติมาเป็นประธานในงานนี้ด้วย

หลวงพ่от่านสนับสนุนทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติ ใครไม่ศึกษาไม่ปฏิบัติก็ให้ทำหน้าที่บริหารงานในวัดโดยไม่ให้อยู่เปล่าในด้านปริยัตินั้น เมื่อมีผู้มาศึกษามากขึ้นในที่สุดก็ได้รับการยกฐานะให้เป็นสำนักเรียนโดยตรง และสำนักเรียนของวัดปากน้ำนี้ ก็เจริญรุ่งเรืองขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะท่านคอยส่งเสริมและเอาใจใส่ในเรื่องการศึกษาของพระเณรอยู่เสมอ พระเณรที่สอบผ่านบาลีชั้นใดก็ตาม ท่านจะกล่าวชมเชยทั้งต่อหน้าและลับหลัง ทั้งยังจัดหารางวัลให้เป็นกำลังใจอีกด้วย ท่านกล่าวอยู่เสมอว่า **“การศึกษานั้นเปลี่ยนชีวิตผู้ศึกษาให้สูงกว่าพื้นเดิม คนที่มีการศึกษาจะได้อะไรดีกว่า ประณีตกว่า ผู้อื่น คนมีวิชาเท่ากับได้สมบัติจักรพรรดิ ใช้ไม่หมด”** เมื่องานเริ่มดำเนินไปได้ด้วยดี หลวงพ่от่านได้มอบหมายให้ศิษย์ที่เป็นเปรียญดำเนินการต่อไป ส่วนท่านเองนั้นมุ่งมั่นไปในการเจริญภาวนา

การเจริญภาวนาและอบรมธรรมปฏิบัตินั้นเป็นงานใหญ่ในชีวิตของท่าน เมื่อท่านเปิดสอนเจริญภาวนาที่วัดปากน้ำตั้งแต่ต้นนั้น มีผู้สนใจเข้าศึกษาปฏิบัติธรรมกับท่านเป็นจำนวนมากทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ยิ่งมีผู้ปฏิบัติธรรมมากขึ้นเท่าไรท่านยิ่งปลื้มใจ ท่านได้ปฏิญาณในพระอุโบสถเมื่อครั้งแรกที่มาปกครองวัดปากน้ำว่า **“บรรพชิตที่ยังไม่มาขอให้มา ที่มา**

แล้วขอให้อยู่เป็นสุข” เมื่อใครพูดถึงจำนวนพระเณรวัดปากน้ำว่ามีมากเกินไปท่านจะดีใจ หัวเราะแล้วพูดว่า “เห็นคุณพระพุทธศาสนาไหมล่ะ” ท่านไม่กลัวว่าจะเลี้ยวไม่ไหว มีแต่พูดว่า “ไหวซิน่า”

เมื่อท่านอบรมธรรมปฏิบัติจนแพร่หลายออกไปในสมัยนั้น คำว่า “ธรรมกาย” เป็นคำที่แปลกหูผู้คนเป็นอันมาก บางพวกจึงได้ยกเอาคำนี้มากล่าวเสียดสี กล่าวโจมตีด้วยหวังจะให้ผู้ที่สนใจศึกษาวิชาธรรมกาย คลายความศรัทธาลงไป ผู้ที่ไม่รู้ไม่ได้พิจารณา ก็เหมาเอาว่าหลวงพ่อดปากน้ำบัญญัติขึ้นใช้เอง บ้างก็ว่าท่านอวดอุตริมนุสสธรรม บางคนถึงกับกล่าวว่าใครอยากเป็นอสุรกายก็ให้ไปเรียนธรรมกายที่วัดปากน้ำ ข้อวิพากษ์วิจารณ์เหล่านั้นหลวงพ่อบ้านยังรับ และกล่าวว่า “น่าสงสาร พูดไปอย่างไรภูมิ ไม่มีที่มาเขาจะบัญญัติขึ้นได้อย่างไร เป็นถ้อยคำของคนเซอะ” หลวงพ่อบ้านไม่ครั้นคร้ามต่ออุปสรรคใดๆ ท่านถือคติว่า “ดอกไม้ที่หอมไม่ต้องเอาน้ำหอมมาพรมก็หอมเอง ใครจะห้ามไม่ได้ ชากศพไม่ต้องเอาของเหม็นมาละเลงใส่ชากศพก็ต้องแสดงกลิ่นศพให้ปรากฏปิดกันไม่ได้”

คราวหนึ่งท่านพูดกับสมเด็จพระวันรัต วัดพระเชตุพนฯ เกี่ยวกับการถูกโจมตีเรื่องธรรมกายว่า “คนเช่นเราใช้จะไร

เสียซึ่งปัญญา ชั่วก็รู้ ดีก็เห็น เราจะฆ่าตัวเองเพราะความ
ปรารถนาลามกทำไม ที่เขาพูดว่าเราอย่างนั้น บางคนคงจะ
ไม่รู้จักคำว่าธรรมกาย มีอยู่ที่ไหนหมายเอาใคร เขาอาศัย
ความไม่รู้มาว่าเราผู้ตั้งใจปฏิบัติชอบ เมื่อผู้ไม่รู้ติเตียนเราความ
ไม่รู้ของเขาจะลบล้างสังขารของพระพุทธศาสนาได้อย่างไร
ถ้าจะลบก็ลบได้เพียงชั่วคราว ไม่ช้าดวงแก้วของพระพุทธ-
ศาสนาก็จะเปล่งรัศมีให้ผู้มีปัญญาเห็นด้วยสายตาของตนเอง
การที่เขานำไปพูดเช่นนั้นเป็นผลแห่งการปฏิบัติที่เราได้กระ-
ทำกันอยู่ แสดงให้เห็นว่า คณะวัดปากน้ำไม่ได้กินแล้วนอน
เป็นสำนักที่เคร่งครัดในการปฏิบัติธรรม การพูดของเขาเท่ากับ
เอาสำนักไปเผยแพร่ ดีเสียกว่าการโฆษณาทางหนังสือพิมพ์
เพราะการที่เขานำไปพูดนั้นเป็นการกระทำของผู้พูดเอง เรา
ไม่ได้จ้างไม่ได้วานใคร เมื่อพูดทางไม่ดีก็ต้องมีคนพูดทางดีได้
เหมือนกัน ธรรมะจะต้องชนะอธรรมเสมอ เราไม่เดือดร้อน
ใจ เพราะธรรมกายของพระพุทธศาสนาเป็นของแท้ ไม่ใช่
ของเก๊หรือของเทียม ธรรมกายจะปรากฏเป็นของจริงแก่ผู้
เข้าถึงธรรม เรื่องอย่างนี้เราไม่หวั่น เราเชื่อในคุณพระพุทธ-
ศาสนา”

หลักฐานเกี่ยวกับธรรมกาย

สาเหตุหนึ่งที่ไม่รู้พากันวิพากษ์วิจารณ์กันไปต่างๆ นานา นั้น ก็เพราะว่าก่อนหน้าหลวงพ่อดปากน้ำค้นพบวิชชาธรรมกายของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น การสอนเจริญภาวนา วิชาธรรมกายได้สูญหายไปนานเกือบ ๒,๐๐๐ ปี ส่วนร่องรอยที่มีปรากฏอยู่ในบางที่บางแห่งนั้น ก็ยังไม่มีผู้ค้นพบหรือที่พบแล้วก็ไม่เข้าใจว่า “ธรรมกาย” นั้นคืออะไร จะเข้าถึงได้หรือไม่อย่างไร

คำว่า “ธรรมกาย” ในพระไตรปิฎกนั้น มีอยู่ทั้งหมด ๔ แห่ง คือในพระสูตรที่ขนิทาย ปาฎิกวรรค ความว่า

ตถาคตสส เหตุ วาเสฏฐ อธิวจน **ธมฺมกาโย** อิติปิ
พฺรหฺมกาโย อิติปิ ธมฺมภูโต อิติปิ พฺรหฺมภูโต อิติปิฯ

(ดูก่อน วาเสฏฐะ คำว่าธรรมกายก็ดี พรหมกายก็ดี
ธรรมภูตก็ดี พรหมภูตก็ดี นี่แหละเป็นชื่อของเราตถาคต)

ครั้งที่ ๒ อยู่ในขุททกนิกาย อปทาน ความว่า
ธมฺมกายญจ ทีเปนตํ เกวลํ รตนากํ วิโกเปตุน
สกุโณติ โก ทิสฺวา นปฺปสีทติฯ

(ชนทั้งหลายไม่สามารถกำจัดพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระ-
องค์ใด ผู้ทรงแสดงธรรมกายและผู้เป็นบ่อเกิดแห่งพระรัตน-
ตรัยอย่างเดียวได้ ใครเล่าเห็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์
นั้นแล้วจะไม่เลื่อมใส)

ครั้งที่ ๓ อยู่ในขุททกนิกาย อปทาน มีความว่า
ภวนฺติ ปจฺเจกชินา สยมฺภู มหนต ธมฺมา พุทฺธธมฺมกาเย
(พระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลาย ผู้สยมภู เป็นผู้มีธรรมใหญ่ มี
ธรรมกายมาก)

ครั้งที่ ๔ อยู่ในขุททกนิกาย อปทาน เช่นเดียวกัน
ลํวทุริโตยํ สุกต รูปกาโย มยา ตว อานนฺทโย **ธมฺมกาโย**

มม ลัทธิโต ตยาฯ

(ข้าแต่พระสุดเจ้า รูปกายของพระองค์นั้นอันหอมมัน
ยังให้เติบโตแล้ว แต่พระธรรมกายอันน่ารื่นรมย์ของหอม-
มัน พระองค์ให้เติบโตแล้ว)

หลักฐานเกี่ยวกับธรรมกายยังมีอยู่ในคัมภีร์อื่นๆ อีก เช่น
ในคัมภีร์อรรถกถา คัมภีร์วิสุทธิมรรค และคัมภีร์มิลินทปัญหา
นอกจากนั้นในคัมภีร์ฝ่ายมหายานยังมีเรื่องราวเกี่ยวกับธรรม-
กายอยู่มากยิ่งกว่าในคัมภีร์ฝ่ายเถรวาท และที่นาฟังก็คือใน
คัมภีร์เหล่านั้นมีอยู่หลายตอนที่กล่าวตรงกันกับการค้นพบของ
หลวงพ่อดอกปากน้ำ เช่น ในคัมภีร์ศรีมาลาเทวีสีหนาทสูตร
ตอนหนึ่งกล่าวว่า **“ธรรมกายนั้นย่อมเที่ยงแท้แน่นอนที่สุด เป็น
สุขล้วนๆ เป็นตัวตนคือเป็นอัตตาที่แท้จริง บริสุทธิ์ที่สุด ผู้
ใดได้เห็นธรรมกายของตถาคตในลักษณะนี้แล้ว ย่อมถือว่า
เห็นถูก”**

ผู้ที่มีใจเป็นกลางปราศจากอคติ หรือผู้ที่ไม่มากไปด้วย
ทิฏฐิแล้ว ย่อมรู้สึกถึงในผลการปฏิบัติธรรมของหลวงพ่อดอก
ปากน้ำที่สามารถค้นพบวิชาธรรมกายซึ่งสาบสูญไปช้านานนั้น
กลับมาเปิดเผยแก่มวลมนุษยชาติได้อีกครั้งหนึ่ง

เมื่อมีหลักฐานในพระไตรปิฎกและในคัมภีร์ต่างๆ ยืนยัน
แล้ว ข้อวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับวิชาธรรมกายก็ยังไม่หมด

แต่ได้เปลี่ยนรูปแบบไปในแง่มุมอื่นๆ จนถึงปัจจุบันนี้ก็มีเช่น นักวิชาการบางท่านสงสัยว่า ธรรมกายซึ่งหลวงพ่อดำน้ำ กล่าวว่าเป็นนิจจัง สุขัง อตตะตา นั้น ชัดกับหลัก อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ในพระพุทธศาสนาหรือไม่ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้อาจทำให้ บางท่านเกิดความไม่แน่ใจว่า วิชชาธรรมกายนั้นดีจริงหรือไม่ ถูกต้องตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาหรือไม่อย่างไร

มีข้อที่น่าคิดอยู่ประการหนึ่งคือ หลวงพ่อดำน้ำ ท่านมีความเชื่อมั่นและยืนยันในความเป็นจริงในสิ่งที่ท่าน ได้ค้นพบคือวิชชาธรรมกายมาโดยตลอด ทั้งๆ ที่ในช่วงแรก นั้น หลักฐานในภาคปริยัติก็หาได้ยากเต็มทน กว่าจะมาค้น พบคำว่า ธรรมกาย ในที่หลายแห่งทั้งในพระไตรปิฎกและ คัมภีร์ต่างๆ นั้น ส่วนมากก็เพิ่งมาค้นพบภายหลังจากที่ท่าน มรณภาพไปแล้ว แต่เมื่อพิจารณาถึงคำสอนของท่านในเรื่อง ธรรมกายแล้ว ก็เป็นคำสอนที่มุ่งตรงต่อหนทางพระนิพพาน ทุกประการ ทุกถ้อยกระบวนความนั้นส่องทางปฏิบัติตาม หลักคำสอนในพระพุทธศาสนาอย่างชัดเจนครบถ้วนทุกประ-
การ

การอธิบายขยายความหลักธรรมทั้งหลายในพระพุทธ- ศาสนานั้นก็เช่นเดียวกัน นอกจากหลวงพ่อดำน้ำไม่เคยละเลย พระพุทธวจนะแล้ว ท่านยังแจ่มแจ้งให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจ

และซาบซึ้งในข้อธรรมเหล่านั้นได้อย่างแจ่มแจ้ง น้ำเสียง
ขณะแสดงธรรมของท่านนั้น บ่งบอกถึงความตระหนักซึ่งใน
คุณแห่งพระธรรม ผู้ที่ได้ยินได้ฟังย่อมสัมผัสได้ถึงกระแสแห่ง
ความเมตตากรุณาต่อผู้ที่มาปฏิบัติธรรมฟังธรรมจากท่าน เป็น
ทั้งถ้อยคำที่กระตุ้นให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติธรรม และป้อง
ปรามผู้ที่กำลังประพฤติดิพลัทธิกรรมไปในเวลาเดียวกัน

พระรัตนตรัยและวิธีเข้าถึง

เรื่องของพระรัตนตรัยที่หลวงพ่อบ้านอธิบายนั่นมีอยู่ด้วยกันหลายแห่ง ดังความที่คัดมาจากพระธรรมเทศนาตอนหนึ่งว่า

“รัตนะ แปลว่าแก้ว ในที่นี้หมายถึงเอา แก้วอย่างประเสริฐ เช่นแก้วมณีโชติ ซึ่งนับถือกันว่าเป็นแก้วมีคุณวิเศษสูงสุด ใครมีไว้อย่อมชื่นชมโสมนัสอ้อมอกอ้อมใจยิ่งกว่าทรัพย์สินอย่างอื่นทั้งหมดในโลก แก้วคือพระรัตนตรัยนี้เหมือนกัน ผู้ใดเข้าถึงก็ย่อมอ้อมใจ ชื่นใจเช่นเดียวกัน ร่างกายพระสิทธัตถะไม่ใช่พุทธรัตนะ พระสิทธัตถะทรงกระทำความเพียรอยู่ถึง ๖

พรรษา จึงพบรัตนะอันลึกลับซับซ้อนอยู่ในพระองค์ คือกาย-
ธรรม (ธรรมกาย) มีลักษณะเหมือนพระปฏิมากรเกตุดอกบัว
ตูม มีสีใสเหมือนกระจก ปรากฏอยู่ในศูนย์กลางกาย...ธรรม-
กายมีสีใสเหมือนแก้วจริงๆ จึงได้ชื่อว่าพุทธรัตนะ ธรรมทั้ง
หลายที่กลั่นออกจากหัวใจธรรมกาย จึงได้ชื่อว่าธรรมรัตนะ
ธรรมรัตนะคือหัวใจธรรมกายนั่นเอง ดวงจิตของธรรมกาย
นั้นได้ชื่อว่าสังฆรัตนะ นี่แหละที่ว่า พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ
สังฆรัตนะ ทั้งสามประการนี้เกี่ยวเนื่องเป็นอันเดียวนั้น เกี่ยว
กันอย่างนี้จะพรากจากกันไม่ได้ ผู้ใดเข้าถึงพุทธรัตนะ ก็ได้
ชื่อว่าเข้าถึงธรรมรัตนะ สังฆรัตนะด้วย...”

ส่วนวิธีการปฏิบัติเพื่อเข้าถึงพระรัตนตรัยนั้นหลวงพ่อบ
ท่านสอนให้ประคองใจให้หยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗
โดยประมาณก็คือจุดกึ่งกลางลำตัว สูงจากระดับสะดือขึ้นไป
สองนิ้วมือ คือสมมุติว่าเราขีดเส้นด้ายจากสะดือทะลุหลังเส้น
หนึ่ง อีกเส้นหนึ่งซึ่งจากเอวด้านขวาทะลุไปด้านซ้าย เส้น
ด้ายสองเส้นที่ซึ่งตึงนั้นตัดกันกลางตัว จุดนั้นเรียกว่าฐานที่ ๖
เหนือจุดนั้นขึ้นไป ๒ นิ้วมือของเรา คือศูนย์กลางกายฐานที่
๗ โดยประมาณ ส่วนจะพบศูนย์กลางกายจริงๆ นั้นก็ต่อเมื่อ
ใจเราหยุดนิ่งดีแล้ว

วิธีการที่ช่วยให้เราประคองใจให้หยุดนิ่งนั้น ท่านแนะนำ

ให้บริกรรมนิมิต โดยมากท่านแนะนำให้นึกถึงดวงแก้วใสไว้ที่
ศูนย์กลางกาย ซึ่งเป็นการประยุกต์มาจากอาโลกกลิน (กลิน
แสงสว่าง) หรือบางท่านจะกำหนดนิมิตเป็นอย่างอื่นเช่นองค์
พระแก้วใสก็ได้เช่นกัน นอกจากบริกรรมนิมิตแล้วยังมีบริ-
กรรมภาวนาว่า “สัมมา อรหัง” อย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับ
บริกรรมนิมิตนั้น

เมื่อใดที่เราสามารถประคองใจให้หยุดนิ่งดีแล้ว ก็จะมี
ปรากฏดวงสว่างอยู่ที่ศูนย์กลางกายเรียกว่า **ดวงปฐมมรรค**
หรือ**ดวงธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน** เมื่อทำใจให้หยุดนิ่งใน
กลางดวงปฐมมรรค ถูกส่วนเมื่อใดก็จะเข้าถึง**ดวงศีล** ทำใจ
ให้หยุดนิ่งในกลางดวงศีล เมื่อถูกส่วนก็จะเข้าถึง**ดวงสมาธิ**
และปฏิบัติในทำนองเดียวกันนี้ต่อไปเรื่อยๆ ก็จะเข้าถึง**ดวง**
ปัญญา ดวงวิมุตติ และดวงวิมุตติญาณทัสสนะ เมื่อประ-
คองใจให้หยุดในกลางดวงวิมุตติญาณทัสสนะ ถูกส่วนก็จะ
เข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด

จากนั้นท่านก็แนะนำให้ทำใจให้หยุดในกลางกายมนุษย์
ละเอียดในทำนองเดียวกัน ก็จะพบดวงทั้งหกดวงและจะเข้า
ถึงกายทิพย์ กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหม
ละเอียด กายอรูปพรหม กายอรูปพรหมละเอียด กายธรรม
โคตรภู กายธรรมโคตรภูละเอียด กายธรรมพระโสดา กาย-

ธรรมพระโสดาละเอียด กายธรรมพระสกทาคา กายธรรม
พระสกทาคาละเอียด กายธรรมพระอนาคา กายธรรมพระ-
อนาคาละเอียด กายธรรมพระอรหัตต์ กายธรรมพระอรหัตต์
ละเอียด รวมทั้งสิ้น ๑๔ กาย เป็นอาทิ

ส่วนการอธิบายเรื่อง **อนิจํ ทุกฺขํ อนตฺตา** ของหลวง-
พ่อวัดปากน้ำนั้น ท่านมักกล่าวควบคู่ไปกับ **นิจํ สุขํ อตฺตา**
ดังตัวอย่างที่คัดมาจากพระธรรมเทศนาของท่านตอนหนึ่งว่า

“...ดังที่พระพุทธองค์รับสั่งว่า ‘**สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตาติ**’
ธรรมทั้งสิ้นไม่ใช่ตัว ตัวทั้งสิ้นไม่ใช่ธรรม ตัวก็เป็นตัว ธรรมก็
เป็นธรรม คนละนัยแก่กัน ทั้ง ๑๔ กายมีตัวกับมีธรรมที่
ทำให้เป็นตัว แต่ตัวทั้งหลายเหล่านั้นทั้ง ๔ กายในภพ (กาย
มนุษย์ กายทิพย์ กายรูปพรหม กายอรูปพรหม ทั้งหยาบและ
ละเอียด) เป็น **อนิจํ ทุกฺขํ อนตฺตา** หמדไม่เหลือเลย ทั้ง ๑๐

กายนอกภพ (กายธรรม กายธรรมพระโสดา กายธรรมพระ-
สกทาคา กายธรรมพระอนาคา กายธรรมพระอรหัตต์ ทั้ง
หายาบและละเอียด) เป็น **นิจุํ สุขํ อตฺตา** ทั้งหมด ตรงกัน
ข้ามอย่างนี้ **นิจุํ สุขํ อตฺตา** เป็นของเที่ยงของจริงทั้งหมด
แต่ว่าในภพแล้วเป็นของไม่เที่ยง ไม่จริงหมด รู้ให้ชัดเสีย
อย่างนี้ ที่เกิดมาในมนุษย์โลก เป็นภิกษุสามเณรก็เย็นนอกเย็น
ใจ สบายอกสบายใจ ไม่ถือเลอะเลือนผิดๆ พลาดๆ ไป ให้
รู้จักหลักพระพุทธศาสนาอย่างนี้ รู้จักความเป็นจริงของทาง
มรรคผล ตามความเป็นจริงของกายที่เป็นของในภพนอกภพ
ชัดอย่างนี้...”

ชาวพุทธผู้มุ่งหมายอานิสงส์จากการปฏิบัติธรรม เมื่อ
ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองแล้วก็ย่อมได้รับผลเป็นที่ประจักษ์
ชัดแก่ตนเอง ซึ่งก็ปรากฏมีอยู่เป็นจำนวนมากทั้งในอดีตจน
ถึงปัจจุบัน ส่วนผู้ที่ยังมีความลังเลสงสัยไม่มั่นใจนั้น การได้
ศึกษา**กาลามสูตร** ก็อาจจะช่วยให้ได้ข้อคิดหรือได้แนวทาง
ในการตัดสินใจ

เรื่องมีอยู่ว่า ชาวบ้านในนิคมเกสปุตตะ แคว้นกาลามะ
มีความลังเลสงสัยว่า สมณพราหมณ์ทั้งหลายที่มาประกาศ
ศาสนา ต่างก็อ้างว่าหลักคำสอนของตนดีกว่าคำสอนของผู้
อื่น จึงได้กราบทูลถามพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า เมื่อเป็นเช่น

นี้พวกตนจะเชื่อใครดี พระพุทธร่องค์จึงตรัสสอนแก่ชาวนิคม
เกลปุตตะว่า อย่ายึดถือตามถ้อยคำที่ได้ฟังตามกันมา อย่า
ยึดถือโดยการถือสืบๆ กันมา อย่ายึดถือโดยการเล่าลือ โดย
การอ้างตำรา โดยการเดา โดยการคาดคะเน โดยการตรอง
ตามหลักเหตุผล โดยพอใจว่าเข้ากันได้กับความเห็นของตน
โดยเห็นว่าน่าเชื่อ โดยเห็นว่าท่านสมณะนี้เป็นครูของเรา...

เมื่อใดท่านทั้งหลาย**รู้ด้วยตนเอง**ว่า ธรรมเหล่านี้เป็น
กุศล ธรรมเหล่านี้ไม่มีโทษ ธรรมเหล่านี้วิญญูชนสรรเสริญ
ธรรมเหล่านี้ใครยึดถือปฏิบัติถึงที่แล้ว จะเป็นไปเพื่อประโยชน์
เกื้อกูล เพื่อความสุข เมื่อนั้นท่านทั้งหลายพึงถือปฏิบัติบำ-
เพ็ญธรรมเหล่านั้น

เป็นที่ทราบกันดีว่า เมื่อพระเดชพระคุณหลวงพ่от่านได้เริ่มเปิดอบรมสั่งสอนธรรมปฏิบัติ นั้น มีผู้มาศึกษาปฏิบัติธรรมกับท่านเป็นจำนวนมาก ในบรรดาบุคคลเหล่านั้นแต่ละคนก็ได้รับผลการปฏิบัติแตกต่างกันไป บางท่านพอได้ความสงบใจ บางท่านพอได้เห็นดวงสว่าง บางท่านก็ได้เข้าถึงพระธรรมกาย เรื่องราวต่อไปนี้พอจะถือเป็นตัวอย่างหรือเป็นกรณีศึกษาให้แก่ผู้นับผู้มาในภายหลัง จะได้ทราบเรื่องราวความเป็นไปในยุคนั้นได้บ้าง ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้ว เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสมัยนั้นได้มีผู้จดจำและบันทึกไว้ได้มากพอสมควร แต่หลายๆ เรื่องก็ยังไม่เป็นที่เปิดเผยด้วย

เหตุผลหลายประการ อย่างไรก็ตามเราท่านทั้งหลายก็ยังไม่
ดีที่มีบางท่านได้บันทึกจดจำและนำมาเปิดเผยให้เราได้ทราบ

๑

เรื่องแรกนี้เป็นบันทึกของพระทิพย์ปริณญา (รูป กลัม-
พสุต) เปรียญ ๖ ประโยค อดีตผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์
บันทึกไว้ดังนี้

“วันหนึ่งข้าพเจ้ามาที่วัดแห่งหนึ่งในพระนคร พบนาย-
ทหารคนหนึ่งชื่อ หลวงจบกะบวนยุทธ เขาคุยให้ฟังว่าเขา
เคยมาวัดปากน้ำได้ข่าวลือว่าพาไปสวรรค์นรกได้ เขาสองคน
กับภริยาไปหา ขอให้พาไปพบพ่อตาที่ตายไปนานแล้วว่าจะไป
อยู่ที่ไหน หลวงพ่ออดิธเนศวร แก่ดัดพ้อต่อว่าต่างๆ นานาว่า
ถ้าไม่ทำให้เห็นจริง เสียงที่เล่าลือนั่นก็ไม่ใช่ความจริง ใน
ที่สุดแกว่าหลวงพ่อดรณทนไม่ได้จึงเรียกพระมา ๑ รูป ชี ๑
คน และบอกเรื่องที่หลวงจบกฯ ต้องการให้ทราบ ทั้งพระและ
แม่ชีก็นั่งเข้าสมาธิ ที่หลวงจบกฯ บอกชื่อพ่อมาให้ทราบ ลัก-
ประเดี้ยวเดียว พระตอบว่าไม่พบ หลวงพ่อบอกว่าขอตรวจ
บัญชีให้ถ้วนถี่ พระบอกว่าพบแล้ว ไปเกิดเป็นเทวดาอยู่ใน
ชั้นยามา (สวรรค์ชั้นที่ ๓) และบอกแม่ชีว่าขออภัยร่างเหนื่อย
ประเดี้ยวบอกว่ามาแล้ว แม่ชีลืมนตา หลวงพ่อก็ถามไปยังแม่ชี

ผู้นั้น แม่ชีบอกว่ามาจากชั้นยามาและบอกว่าเมื่อเป็นมนุษย์
อยู่ทางวัดยายร่ม แล้วถามว่าทำบุญอะไรจึงไปเกิดเป็นเทวดา
แม่ชีนั้นตอบว่าสร้างโบสถ์

หลวงจบฯตอนนี้ชักตะลึง เพราะความจริงพ่อตาสร้าง
โบสถ์ไว้จริง หลวงจบฯ ยังช่วยทำแต่ก็นานแล้ว แต่สังเกตดู
แม่ชีผู้นี้อายุน้อย คะเนว่าจะเกิดไม่ทันเสียอีก แต่โดนบอก
ถูกต้อง แล้วหลวงพ่อชักต่อไปว่า เคยมีลูกก็คน บอกถูกหมด
ทั้งลูกหญิงลูกชาย แล้วถามว่านี่ใคร แม่ชีมองดูสักประเดี๋ยว
แล้วถามตรงมาที่หลวงจบฯ ว่า นี่ยายแหม่มใช่ไหม หลวงจบฯ
ว่าใช่ แล้วถามต่อไปอีกว่า นี่นางเครือใช่ไหม ภริยาหลวงจบ
รับว่าใช่ ที่สุดทั้งตัวหลวงจบฯ และภริยาต้องร้องไห้โดย
คิดถึงบิดา เพราะความจริงแม่ชีผู้นี้ไม่รู้จักชื่อหลวงจบฯ และ
ชื่อภริยาก็ไม่รู้ หลวงพ่อก็ไม่รู้ โฉนแม่ชีจึงพูดถูกต้อง นี่เป็น
เรื่องที่หลวงจบฯ เล่าให้ข้าพเจ้าฟังเองว่า ตัวหลวงจบฯ แต่
เดิมนั้นชื่อแหม่ม แต่เป็นหลวงจบกระบวนยุทธมานานแล้ว
โฉนแม่ชีจึงเอามาพูดถูก ในที่สุดหลวงจบฯ ว่า เรื่องที่พบมา
เป็นอย่างนี้”

๒

เรื่องที่สองนี้ เป็นเรื่องที่พระภานุาวิริยคุณ (หลวงพ่อ

ทัตตชีโว) รองเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย ได้ฟังมาจากท่าน
เจ้าคุณพระราชโมฬี อดีตเจ้าอาวาสวัดราชโอรสาราม หลาย
ปีมาแล้ว เรื่องที่เกิดขึ้นนี้ท่านเจ้าคุณอยู่ในเหตุการณ์ด้วย

เรื่องมีอยู่ว่า บ่ายวันหนึ่ง ขณะที่หลวงพ่อดูปากน้ำ
กำลังรับแขกอยู่ตามปกติ (มีแขกจริงๆ คือชาวอินเดียคนหนึ่ง)
ได้ยินกิตติศัพท์ของหลวงพ่อดูปากน้ำจึงตั้งใจมากราบนมัส-
การท่าน เมื่อพบหลวงพ่อก็เข้าไปกราบแล้วถามว่า สติปัญญา
อย่างตน ถ้าตั้งใจปฏิบัติธรรม จะมีโอกาสเข้าถึงพระธรรม-
กายไหม หลวงพ่อตอบว่า มี เพราะการที่ได้มาเจอหลวงพ่อก็
แสดงว่ามีบุญเยอะแล้ว

แขกคนนั้นถามว่า ลักรักวันถึงจะเข้าถึง หลวงพ่อท่าน
เข้าสมาธิตรวจดู แล้วตอบว่า “ถ้าบั้งวันละชั่วโมง ไม่ก็
เดือนก็ได้” แขกนั้นตอบว่านานเป็นเดือนเชียวนะหรือ วันรุ่งขึ้น
เขาจะต้องกลับอินเดียแล้ว เอาให้ได้วันนั้นเลยได้ไหม หลวง-
พ่อท่านนั่งเข้าที่อีกครั้งหนึ่ง แล้วลืมหัดขึ้นมามาตอบว่า “ได้ แต่มี
ข้อแม้ว่า บังต้องนั่งกับหลวงพ่อดูตรงนี้ ถ้าหลวงพ่อไม่เลิก บัง
ก็ต้องไม่เลิก ห้ามขยับด้วย” แขกคนนั้นก็รับคำแต่โดยดี

หลวงพ่อก็บอกให้บังไปล้างหน้าล้างตา เข้าห้องน้ำให้
เรียบร้อยแล้วสอนให้นั่งสมาธิ ท่านยังย้ำอีกว่า “ถ้าพ่อไม่ลุก
เอ็งห้ามขยับนะ เพราะธาตุของเอ็งยังต้องบ่มอีกระยะหนึ่ง

ถ้าเอ็งจะเอาวันนี้ มันต้องบ่มเป็นพิเศษด้วยวิธีเฉพาะ” เมื่อหลวงพ่อบอกให้นั่ง บังก็ตั้งใจนั่งจริง ๆ อยากเข้าถึงธรรม เมื่อนั่งได้ประมาณครึ่งชั่วโมงก็ลืมตาเห็นหลวงพ่อบานั่งนิ่ง บังจึงนั่งหลับตาต่อไป อีกครู่หนึ่งก็ลืมตาขึ้นมาอีก ถึงตอนนี้ตัวของบังเต็มไปด้วยเหงื่อ แต่ก็อดทนนั่งต่อไป นั่งได้ประมาณชั่วโมงเศษ ทั้งร่างกายแขนขาสั่นไปหมดเพราะไม่เคยนั่งนาน

บังหรีตขึ้นเห็นหลวงพ่อบานั่งเฉยอยู่ เมื่อเห็นท่านนั่งนิ่ง ผิวพรรณเปล่งปลั่ง หน้าตาสดใส ไม่แสดงอาการปวดเมื่อย ทั้งที่ท่านอายุถึง ๗๐ ปี ส่วนตนเองอายุยังไม่ถึง ๕๐ ปี บังจึงตัดสินใจลุกขึ้นต่อไปอีกราวหนึ่งชั่วโมง คราวนี้บังนั่งนิ่งเหงื่อที่ชุ่มโชกก็หายไป ขณะนั้นเวลาประมาณบ่าย ๓ โมงครึ่ง มีผู้สังเกตเห็นผิวของบังผุดผ่องขึ้นมาทั้งที่ผิวก็ดำๆ อย่างนั้นทำทางที่ดูเกร็งๆ แต่แรกก็กลับกลายเป็นผ่อนคลาย หลวงพ่อบานถามบังว่า “เห็นความสว่างชัดไหม?” บังตอบว่าเห็นชัด บ้างไม่ชัดบ้าง “ประคองนั่งไว้กลางท้องที่ฐานที่ ๗” หลวงพ่อบอกวิธี ในขณะที่คนอื่นๆ ที่นั่งอยู่ด้วยกันหลายคนค่อยๆ หายใจกลับไป เหลือเพียงไม่กี่คน

สักพักบังบอกว่าเห็นชัดแล้ว หลวงพ่อก็ให้มองเข้าไปกลางดวงใสสว่างที่กลางท้อง (ดวงปฐมมรรค) นั้น ครู่ต่อมา

บังก็ถามหลวงพ่อบอกในขณะที่ตนยังหลับตาทำสมาธิอยู่ว่าทำไม
ตัวเขาจึงนั่งอยู่ในห้องของตนเอง หลวงพ่อไม่ว่าอย่างไรแต่
สั่งว่า **“เข้ากลางไป”**

“ผมเห็นพระพุทธเจ้าอยู่ในห้องครับ” บังบอกถึงความ
ก้าวหน้าไปตามลำดับของตน

“นั่นแหละ เข้าถึงธรรมกายแล้ว”

จากบ่ายโมงถึง ๔ โมงเย็น บังจึงเข้าถึงพระธรรมกาย
เขากลับหลวงพ่อย่างนอบน้อมเป็นพิเศษ จากนั้นหลวงพ่
ถามว่าจะกลับกี่โมง ท่านจะไปส่ง ท่านเจ้าคุณซึ่งนั่งฟังอยู่
สงสัยว่าหลวงพ่ไม่เคยไปส่งใคร ทำไมจึงจะไปส่งแขกอิน-
เดียผู้นี้

ประมาณ ๓-๔ เดือนต่อมา บังมากราบหลวงพ่อีก
พร้อมกับถือของมาท่อนึง เมื่อเข้ามากราบเสร็จแล้วก็พูดว่า

“หลวงพ่ ผมไปอินเดียมา ขากลับเลยซื้อของมาฝาก
หลวงพ่หายชีวะในนี้อะไร?” หลวงพ่หัวเราะทีละนิดแล้วตอบว่า
“โอ้อย่างนี้หลวงพ่ชอบ แอปเปิ้ลโง่” บังถามหลวงพ่ต่อไป
ว่า “หลวงพ่ วันที่ผมไปถึงดอนเมือง หลวงพ่ยืนอยู่ที่เชิง
บันไดเครื่องบิน พอผมไหว้หลวงพ่เสร็จ หลวงพ่หายไป
ไหน”

“กายมนุษย์ละเอียดของหลวงพ่ไปส่ง ตัวหลวงพ่ไม่

ได้ไปหอรอก” หลวงพ่อตอบ

“พอไปถึงอินเดีย ก็เห็นหลวงพ่อบุ๊” บั้งเล่าต่อ

มีคนสงสัยถามว่าทำไมบั้งถึงนั่งรวดเดียวได้ บั้งบอกว่า

“เห็นหลวงพ่อบุ๊อายุมากกว่าตั้งเยอะเลยคิดว่า ทหารออกไปรบ รู้ว่าจะต้องไปตาย ยังสู้ เราแค่สู้กับความเมื่อย ถ้าสู้ไม่ได้ก็ตายเถอะ!”

๓

เรื่องที่สามนี้เป็นเรื่องที่พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อัมมชโย) ฟังมาจากน้องสาวของสตรีผู้หนึ่งซึ่งเสียชีวิตเมื่อหลายปีมาแล้ว เรื่องมีอยู่ว่า

ครอบครัวมุสลิมครอบครัวหนึ่ง ผู้เป็นพี่สาวเป็นคนเคร่งศาสนามาก มีอยู่คราวหนึ่ง ฝึได้ขึ้นที่คอใกล้ลูกกระเดือกของเธอ เป็นฝีหัวพิษซึ่งหมอมทั้งหลายรักษาเท่าไรก็ไม่หายทั้งหมอมแผนปัจจุบันและแผนโบราณ ไม่ว่าหมोजิน ไทย แหกฝรั่ง ไปรักษามาแล้วทั้งนั้น ก็ยังไม่หาย โรคก็ลุกลามน่ากลัวขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ผู้ป่วยเจ็บปวดทุกข์ทรมานมาก

คุณแม่พาพี่สาวตระเวนหาหมอไปเรื่อยๆ ใครว่าที่ไหนมีหมอดีเป็นต้องไปหา จนกระทั่งได้ทราบจากคนรู้จักว่าหลวงพ่อบุ๊วัดปากน้ำท่านรักษาโรคได้ ไม่ว่าชาติไหนภาษาไหน

ไปให้ท่านรักษาท่านรักษาให้หมด คุณแม่ก็พาไปกราบท่าน หลวงพ่อเห็นแล้วก็นั่งไปสักพักแล้วพูดว่า “พี่อย่างนี้เขาเรียกว่า ฝึสบาย ไม่ต้องไปหาหมอที่ไหนรักษาหรอก ให้ท่องลัมมา อรหัง นึกถึงดวงแก้วไป อีก ๗-๘ วันก็สบาย ให้ตั้งใจภาวนาไปอย่างนี้” แล้วหลวงพ่อวัดปากน้ำท่านสอนทำสมาธิให้ แล้วให้กลับไป

พี่สาวตั้งใจทำตามที่หลวงพ่อแนะนำเป็นอย่างดีแล้วบอกว่า ทำแล้วไม่ปวด พอเริ่มจะปวดนั่งสมาธิก็หาย แต่ว่าอาการไช้ยังเพิ่มขึ้นทุกวัน หมอมาตรวจก็ตกใจ แต่พี่ไม่มีอาการทุรนทुरายใดๆ วันที่ ๕-๖ พี่สาวไม่พูดอะไร ได้แต่นั่งภาวนา “ลัมมา อรหัง” หน้าตาเปล่งปลั่งสดใสผิดกว่าทุกวัน อาการไช้หายไป แต่หัวฝียังขยายใหญ่น่ากลัวเหมือนเดิม ใครเอายามาให้ก็ไม่กิน บอกว่าอย่าเสียเงินซื้อมาเลย แล้วบอกแม่ว่า อีก ๒-๓ วันจะต้องไปแล้วนะ ทุกคนในบ้านได้ฟังก็ร้องให้พยายามพูดปลอบโยนให้กำลังใจ แต่พี่สาวบอกว่าอย่าให้กำลังใจเลยเพราะรู้ตัวดี ยังบอกให้ทุกคนในบ้านภาวนา “ลัมมา อรหัง” อีกด้วย แต่ก็ไม่มีใครภาวนา

วันสุดท้ายก่อนจะตาย หมอมาดูอาการ บอกว่าไม่ไหวแล้ว น้องสาวกับแม่เข้าไปหา บอกให้ท่องชื่อของผู้เป็นที่เคารพในศาสนาของตน แต่พี่สาวบอกว่าไม่ใช่ ต้องภาวนา

“ลัมมา อรหัง” แล้วยังสงสัยอีกว่า เมื่อตนตายแล้วให้ไปหา หลวงพ่อวัดปากน้ำ เพราะ “ลัมมา อรหัง” ช่วยได้ ขณะนี้ เธอเห็น “พระพุทธรเจ้า” อยู่ในตัวแล้ว พุทธเสริจลักพักหนึ่ง พี่สาวก็ลึนใจอย่างสงบ

หลังจากจัดงานศพเรียบร้อยแล้ว แม่และน้องสาวก็มา กราบหลวงพ่อบอกว่าพี่สาวบอกให้มากราบลาและบอกว่า ได้เห็นพระพุทธรเจ้าในตัวแล้ว เธอทั้งสองก็ไม่เข้าใจว่าหมายความว่าอย่างไร หลวงพ่อท่านก็ตอบว่า “ก็บอกแล้วไงว่า ฝึกลบๆ” ท่านยังบอกอีกว่าพี่สาวเป็นโรคนี้นี้เป็นชาติสุดท้าย หลังจากที่เป็นมาหลายร้อยชาติแล้ว ต่อจากนี้จะไม่เป็นอีก มีแต่จะเข้านิพพาน เพราะเข้าถึงพระธรรมกายแล้ว

น้องสาวรู้สึกเลื่อมใสในพระพุทธศาสนามาก เพราะพี่สาวของตนนั้น เป็นผู้ที่เคร่งครัดในศาสนาอิสลามมาก ยังเปลี่ยนแปลงไปถึงเพียงนี้ ตั้งแต่นั้นมา น้องสาวก็หันมาฝึกสมาธิ ใช้เวลาราว ๑ เดือนก็เข้าถึงพระธรรมกาย แม่จึงเปลี่ยนมานับถือพระพุทธศาสนา แต่ก็ยังคงอยู่ในกลุ่มพี่น้องมุสลิมตามปกติ

๔

อีกเรื่องหนึ่งเป็นบันทึกของคุณภัลลิกา ศิลปบรรเลง ผู้

เป็นบุตรของหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้พิมพ์เผยแพร่อยู่ในหนังสือนวกะอนุสรณ์ พ.ศ.๒๔๙๗ วัดปากน้ำภาษีเจริญ ดังข้อความที่คัดมาบางตอนนี้ว่า

“วิชาธรรมกายนี้เป็นวิชาที่สูงและลึกซึ่งมาก ยากที่จะหยิบยกยื่นให้กันได้ เพราะเป็นวิชาปฏิบัติกิจในพระพุทธศาสนา คนที่จะเรียนให้รู้ธรรมะของพระพุทธเจ้าได้ ต้องเรียนทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งเรียกว่าปริยัติลัทธิธรรม ๑ และปฏิบัติลัทธิธรรม ๑ ในที่นี้จะพูดถึงทางปฏิบัติลัทธิธรรมหรือวิปัสสนากรรมฐานชั้นสูง คนที่ปฏิบัติกิจทางวิปัสสนาสำเร็จถึงจุดหมายแล้วจะได้ทิพย์ญาณ สามารถรู้เห็นสิ่งต่างๆ ทั้งในและนอกภพได้ ตลอดจนคนที่ตายแล้วไปอยู่ที่ไหนก็ทราบและทำการติดต่อด้วยได้ วิชานี้เป็นของจริงในพระพุทธศาสนา จะพิสูจน์ได้เฉพาะตัวผู้ซึ่งประพฤติตนตามธรรมะปฏิบัติของพระพุทธเจ้าเท่านั้น....

สำหรับตัวข้าพเจ้าเองได้เคยไปศึกษาธรรมะประเภท ๒ คือปฏิบัติลัทธิธรรมนี้ จากท่านเจ้าคุณหลวงพ่อบุญรอดพระภิกษุโกศลเถร (หลวงพ่อดอกปากน้ำ) เมื่อประมาณ ๑๐ กว่าปีมาแล้วตั้งแต่สมัยท่านยังดำรงตำแหน่งพระครูสมณธรรมสมาทานอยู่ แต่การปฏิบัติครั้งนั้นไม่ได้ผล เนื่องจากข้าพเจ้ามีภารกิจอย่างอื่นที่ต้องทำอยู่มาก จึงมีใครมีเวลาปฏิบัติกิจทาง

ศาสนาได้เต็มที่ คงหาโอกาสทำได้บ้างเพียงเล็กๆ น้อยๆ เท่านั้น จึงยังมิได้ผลเช่นเคย **ข้าพเจ้าเลยนึกท้อใจว่า ชาตินี้เห็นจะไม่มีบุญวาสนาได้บรรลุลหรรณวิเศษนี้เสียแล้วเป็นแน่** เพราะคนที่เขาไปศึกษาเล่าเรียนที่หลังข้าพเจ้าตั้งหลายปียังได้บรรลุลหรรณถึงชั้นธรรมกายกันไปแล้วเป็นจำนวนมาก แต่แล้วในที่สุดพระท่านก็โปรดข้าพเจ้าให้ได้บรรลุลหรรณวิเศษถึงธรรมกายสมความปรารถนา

มูลเหตุที่นำให้ข้าพเจ้าได้บรรลุลหรรณกายนั้นคือเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ศกนี้ บิดาของข้าพเจ้าหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้ป่วยเป็นโรคบิดและลำไส้พิการ ช้ำยังมีโรคอื่นผสมเข้าอีก เช่นโรคหัวใจรั่ว... จึงทำให้มีอาการมากอย่างน่าวิตก บุตรภรรยาของท่านทุกคนมิได้นิ่งนอนใจ ได้ให้การรักษาพยาบาลกันอย่างเต็มที่ แพทย์ที่ทำการรักษาก็ล้วนแต่เป็นแพทย์ชั้นหนึ่งสำเร็จมาจากต่างประเทศทั้งนั้น แต่อาการก็ไม่ดีขึ้น คงทรงกับทรุดอยู่เช่นเดิม

พี่สาวข้าพเจ้าจึงไปกราบเรียนเจ้าคุณหลวงพ่อบารมีให้ท่านช่วยถอนอาการโรค และขอธรรมกายมาช่วยถอนอาการที่บ้านด้วย เพราะอาการหนักมาก แม้เจ้าคุณหลวงพ่อก็จะทราบโดยทิพยญาณของท่านแล้วว่า อาการป่วยของคุณพ่อก็ไม่มีหวังหาย ท่านก็ยังกรุณาให้แม่ชีธรรมกายไป

ช่วยถอนอาการป่วยให้ที่บ้านพลัดละ ๒ คน แล้วท่านให้สติ แก่พี่สาวข้าพเจ้าว่า “ไปบอกคุณหลวงให้หมั่นภาวนาไว้ เมื่อ ไม่หายก็จะได้ไปที่ดี” คุณพ่อข้าพเจ้าท่านก็ได้ภาวนาตามคำสั่งของหลวงพ่อ ก่อนหน้าที่คุณพ่อจะสิ้นชีวิตประมาณ ๔-๕ วัน ในขณะที่แม่ชีเขานั่งเข้าที่ถอนโรค ข้าพเจ้าก็นั่งกับเขา บ้าง และมุมนะอย่างชนิดเอาเป็นเอาตายทีเดียว

วันหนึ่งเมื่อข้าพเจ้าเข้ารับเวรพยาบาลคุณพ่อ ก็นั่งเข้าที่ภาวนา “สัมมา อรหัง” เช่นเคย ในครั้งนั้นตั้งใจแน่วแน่ว่าถ้า ไม่สำเร็จจะไม่ยอมลุกขึ้นจากที่ จะนั่งคร่ำเคร่งอยู่เช่นนี้ทั้ง กลางวันกลางคืน โดยไม่ยอมกินไม่ยอมนอนหรือเปลี่ยนอิริยาบถอีกเลย ในที่สุดข้าพเจ้าก็แลเห็นเป็นแสงสว่างจ้าเหมือน แสงของดวงอาทิตย์ปรากฏขึ้นอย่างแจ่มชัดตรงหน้า แล้ว มองเห็นร่างของคุณพ่อข้าพเจ้าถูกตัดออกจากกันเป็นท่อนๆ ข้าพเจ้าจึงเล่าให้แม่ชีธรรมกายฟัง แม่ชีนั้นคือคุณรำภา โพธิ์คำฉาย กับคุณชั้น จอมทอง.... (เมื่อได้ธรรมกายแล้ว) แม่ชี ทั้งสองแนะนำให้ข้าพเจ้าพยายามทำความเพียรให้มากยิ่งขึ้น แล้วสอนวิธีถอนโรคให้

ข้าพเจ้าใช้วิชชาธรรมกายถอนอาการโรคของคุณพ่อ อยู่ประมาณ ๒-๓ วัน ได้เห็นกายทิพย์ใสเป็นแก้วขาวบริสุทธิ์ สวยงามมาก ออกมาจากอกของคุณพ่อ ข้าพเจ้าบอกคุณชั้น

และคุณทุ้มซึ่งนั่งถอนโรคอยู่ด้วยกันให้ดู แล้วช่วยกันสะกดด้วยอำนาจของธรรมกายนี้จนกายทิพย์ของคุณพ่อกลับเข้าไปในร่างอีกดังเดิม เป็นอยู่เช่นนี้อีกหลายครั้งหลายครา ข้าพเจ้าจึงแน่ใจว่าอาการป่วยคราวนี้ของคุณพ่อไม่มีทางรอด หลวงพ่อท่านจึงได้สั่งกำชับมากับพี่สาวให้บอกคุณพ่อมั่นอยู่ในการภาวนา และเมื่อวันที่ท่านเจ้าคุณหลวงพ่อก็ได้มาฉันอาหารบิณฑบาตที่บ้านก่อนหน้าคุณพ่อก็จะสิ้นนั้น ท่านยังได้กรุณาบอกแก่คุณพ่ออีกว่า “คุณหลวงทำใจให้ดีนะ หมั่นภาวนาไว้ให้มัน เราสู้เขาไม่ได้ เราก็ก๊วไปทางดี”

โอวาทของเจ้าพระคุณหลวงพ่อดังนี้ ทำให้คุณพ่อข้าพเจ้าได้สติและภาวนาอยู่จนกระทั่งท่านสิ้นไป ด้วยอำนาจของการภาวนานี้แหละ เมื่อก่อนหน้าที่คุณพ่อก็จะสิ้นใจ ข้าพเจ้าได้เห็นมีขบวนแห่ ประกอบด้วยเครื่องสูง มีฉัตร อภิธัมมชুমสลาย ฯลฯ... มาลอยอยู่เหนือร่างของท่าน เมื่อกายทิพย์ออกจากร่าง ขบวนแห่นั้นก็เข้ามาห้อมล้อมนำกายทิพย์ของคุณพ่อขึ้นรถที่มาในขบวนนั้น แล้วก็เคลื่อนขบวนลอยสูงขึ้นสูงขึ้นทุกที จนลับหายไปใ้อากาศ ข้าพเจ้าถามคุณทุ้มว่าที่ข้าพเจ้าเห็นนี้เป็นความจริงหรือไม่ ก็ได้รับการยืนยันว่าเป็นความจริง ข้าพเจ้าจึงไม่เสียใจในมรณกรรมของคุณพ่อดังนี้ เพราะได้เห็นและรู้ว่าท่านไปสู่ที่สุขจริงๆ ...

ตามเหตุการณ์ที่ข้าพเจ้าได้ประสบมาและนำมาเล่านี้ ท่านอาจไม่เชื่อ แต่ก่อนที่ท่านจะตัดสินว่าข้าพเจ้ากล่าวในสิ่งที่ไม่อาจเป็นไปได้ หรืออาจเป็นความจริงนั้น ข้าพเจ้าขอให้ท่านพิสูจน์ด้วยตัวของท่านเอง ด้วยการเรียนภาวนาจากท่าน เจ้าคุณพระภาวนาโกศลเถร (หลวงพ่อวัดปากน้ำ)..."

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะที่หลวงประดิษฐ์ไพเราะเสียชีวิตนี้ไม่ใช่เรื่องแปลก เพราะเรื่องในลักษณะคล้ายๆ กันนี้ เคยมีมาแล้ว ดังปรากฏอยู่ในคัมภีร์อรรถกถาธรรมบทว่า พระพุทธองค์ทรงปรารภเรื่องราวของอุบาสกในกรุงสาวัตถีผู้หนึ่ง ซึ่งเป็นผู้ตั้งมั่นในการประพฤติธรรม ตลอดจนการทำทานและรักษาศีลอยู่เสมอ ครั้นอุบาสกผู้นี้แก่เฒ่าและป่วยไข้ เขาได้ส่งคนไปนิมนต์พระภิกษุมาสายาธรรมที่บ้าน ในขณะที่เขากำลังฟังพระสวดอยู่นั้น มีรถจากเทวโลกทั้ง ๖ ชั้น มาที่บ้านนั้น และเทวดาบนรถก็กล่าวเชิญให้อุบาสกทั้งกายเนื้อแล้วถอดกายทิพย์ขึ้นรถของตนๆ ไปสู่เทวโลก อุบาสกต้องการฟังธรรมต่อจึงกล่าวห้ามเทวดา พระภิกษุเข้าใจว่าอุบาสกนิมนต์ให้หยุดจึงกลับไป อุบาสกนั้นเล่าสิ่งที่ตนเห็นให้ลูกๆ ฟัง เพราะลูกๆ ก็มองไม่เห็นรถจากสวรรค์นั้น จนในที่สุดเขาก็ได้กล่าวลาลูกๆ แล้วกายทิพย์ของเขาก็ได้ขึ้นไปในรถที่มาจากสวรรค์ชั้นดุสิต

ผู้ที่เคยศึกษาเฉพาะคัมภีร์มาก่อน เมื่อได้ยินได้ฟังเรื่อง
ที่คุณภักธิกาเล่ามานั้นก็น่าจะเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจไม่น้อย
จนถึงปัจจุบันนี้เรื่องทำนองนี้ไม่น่าจะเป็นเรื่องแปลกอีกต่อไป
แล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีประสบการณ์ด้วยตนเองนั้น
ย่อมซาบซึ้งเข้าใจตนเองเป็นที่สุด

เรื่องการรักษาผู้ป่วยนั้น หลวงพ่อท่านเห็นเป็นโอกาส
ที่จะฝึกให้เขาเหล่านั้นเจริญภาวนาไปด้วย เป็นธรรมดาคนที่
มีความทุกข์ความเดือดร้อนก็ต้องการหายเร็วๆ ดังนั้นไม่ว่า
หลวงพ่อกับท่านจะสอนให้ปฏิบัติอย่างไรก็มักจะปฏิบัติตาม ผู้
ป่วยท่านใดที่ท่านเห็นแว่วว่าจะได้ธรรมกาย ท่านก็จะส่งคน
ไปรักษาให้ถึงที่ ดังกรณีคุณหลวงนี้เป็นตัวอย่าง เพื่อจะได้
ให้ฝึกสมาธิและแก้โรคให้ด้วย

หลวงพ่อบอกว่า การรักษาโรคนั้น ถ้าทั้งฝ่ายผู้รักษา
และผู้ป่วยมีความเชื่อมั่นตรงกัน มีกระแสจิตเชื่อมถึงกันจึง
จะมีหวังหายมาก เปรียบเหมือนเครื่องรับวิทยุและเครื่องส่ง
ต้องมีคลื่นตรงกัน ท่านบอกว่าที่หายก็มากที่ไม่หายเพียงแต่
บรรเทาเป็นครั้งคราวก็มี ท่านบอกว่าถึงไม่หายก็ไม่เป็นไร
เพราะไม่ได้เรียกค่ารักษาแต่ช่วยด้วยเมตตา อย่างน้อยคน
เจ็บก็ได้รู้วิธีปฏิบัติธรรม หรือมีโอกาสเข้าใกล้พระรัตนตรัย
พอสมควรแก่อุปนิสัย ซึ่งก็ปรากฏมีเป็นจำนวนมากเช่นกันที่

หายจากโรคและได้ธรรมกายไปด้วย ดังที่หลวงพ่อบอกท่านว่า

รักษาร่างพอสร้างวัย	รอดตน
ยอดเยี่ยมธรรมกายพล	ผ่องแผ้ว
เลอเลิศสว่างกุศล	ใดอื่น
เชิญท่านถือเอาแก้ว	ก่องหล้า เรืองสกล

เรื่องราวต่างๆ ของบุคคลที่เคยมีประสบการณ์บางเลี้ยว
ในชีวิตที่ได้เกี่ยวข้องกับหลวงพ่อดปากน้ำนั้น มีอยู่มากมาย
หลายๆ เรื่องก็ยังไม่มีความบังเอิญด้วยสาเหตุต่างๆ กัน ซึ่งเรื่อง
เหล่านั้นนับวันก็จะค่อยๆ สูญหายไปตามกาลเวลา ส่วนบาง
เรื่องที่มีการเผยแพร่กันอยู่แล้วและเห็นว่าเป็นประโยชน์
ต่อผู้ใฝ่รู้ทั้งหลาย ก็ได้รวบรวมมาไว้ในที่นี้ด้วยเช่นกัน

เรื่องแรกนั้น เป็นประสบการณ์ของท่านเจ้าอาวาสวัด
ลำพระยา ท่านเล่าให้พระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อดัมมชโย)
ฟังเมื่อหลายปีก่อนว่า เมื่อสมัยที่ท่านยังเป็นเด็กวัด ท่านมี

หน้าที่ช่วยหลวงพ่อดำรงปากน้ำรับแขกในสมัยที่หลวงพ่ót่าน
ยังอยู่ในวัยหนุ่ม อยู่มาวันหนึ่ง มีพระพุทธรูป ๓ รูปมาจากต่าง
จังหวัด มาขอเรียนวิชาไสยศาสตร์จากหลวงพ่อดำรงและขอร้อง
ให้หลวงพ่อดำรงแสดงวิชาให้ดู หลวงพ่ót่านจึงให้เด็กวัดไปเอา
ดินเหนียวมาสองก้อน ปั้นเป็นตุ๊กตาสองตัว แล้วเอาวางไว้
ห่างๆ กัน จากนั้นท่านก็มองดูเฉยๆ ไม่ได้เสกไม่ได้เป่า ตุ๊กตา
ก็วิ่งมาชนกัน จากนั้นท่านก็ให้เอาดอกไม้จากโรงครัว แล้ว
ท่านก็เอามาจกเป็นวุ้น ชั่วขณะที่เดียววุ้นนั้นขยับทำท่าจะ
บิน หลวงพ่ót่านบอกว่าถ้าเป่าพรตเดียวก็บินไปทันที
พระพุทธรูปทั้งสามรูปนั้นก็ค่อยแสดงอาการตื่นเต้นอะไรนัก
เข้าใจว่าคงเคยเห็นมาบ้าง

ต่อจากนั้นหลวงพ่ót่านก็หยิบผ้าอาบนํ้าฝนขึ้นมาแล้ว
มองดูผ้าชิ้นหนึ่งนาทีเดียว แล้วเอาผ้าชิ้นนั้นลูบขึ้นบนใบหน้า พอ
ท่านเอาผ้าออก ใบหน้าของท่านก็เป็นสีทองสุกปลั่งสวยงาม
เหมือนเอาทองคำไปหล่ออย่างนั้น ลักครู่ท่านก็เอาผ้าลูบลง
หน้าทองนั้นก็หายไป ถึงตอนนั้นพระพุทธรูปทั้งสามรูปต่างก็ก้ม
ลงกราบขอเรียนวิชานี้ แต่หลวงพ่ót่านไม่สอนเพราะเหตุว่า
ไม่ใช่วิชาของพระพุทธเจ้า เรียนแล้วก็ไปนิพพานไม่ได้ ท่าน
เองก็ทั้งวิชาเหล่านั้นไปหมดแล้ว ท่านบอกว่าสู้เรียน “สัมมา
อรหัง” ไม่ได้ ไปมรรคผลนิพพานได้

เรื่องที่สองเป็นเรื่องที่คุนตริธา นิยมฆ่า ได้เล่าไว้ในหนังสือ “ตริธาเล่าเรื่องหลวงพ่อกับและวัดปากน้ำ” มีใจความว่า คุนโชติ วนิกเกียรติ บุตรคุณพระสุธรรมวินิจฉัย ในวันเวียนเทียนวันหนึ่งหลังจากที่หลวงพ่อกับแสดงพระธรรมเทศนาเสร็จ และลงจากธรรมาสันมานั่งพักบนอาสนะสงฆ์ คุนโชติได้เข้ามากราบเรียนหลวงพ่อกับว่า “หลวงพ่อกับครับ ผมขอกราบเท้าหลวงพ่อกับ” หลวงพ่อกับท่านตอบว่า “กราบตรงนี้ก็ได้อ” พร้อมกับชี้มือมาข้างหน้าคุนโชติก็ยังยืนยันอีกว่า “ผมขอกราบเท้าหลวงพ่อกับครับ หลวงพ่อกับกรุณาเหยียดเท้ามาให้กระผมกราบเถิดครับ” ในที่สุดหลวงพ่อกับท่านก็ทนการรบเร้าอ่อนน้อมไม่ได้ จึงเหยียดเท้ามาให้คุนโชติกราบ คุนโชติกราบเรียนหลวงพ่อกับต่อไปว่าพี่สาวของเขานั้นมีความศรัทธาเลื่อมใสในองค์หลวงพ่อกับเป็นอย่างยิ่ง (พี่สาวคุนโชติชื่อซัซ วนิกเกียรติ เคยเป็นโรคผิวหนังแล้วไม่มีหมอคนใดรักษาให้หายได้ แต่หลวงพ่อกับสามารถรักษาจนหายได้ และตัวคุนซัซก็ได้ธรรมกายด้วย)

ทุกวันอาทิตย์ คุนซัซจะต้องมาทำบุญเลี้ยงพระที่วัดปากน้ำ คุนโชติเคยคัดค้านพี่สาวว่า **วัดใกล้ๆ บ้านก็มีทำไมไม่ไปทำบุญ ทำไมจะต้องไปทำบุญที่วัดปากน้ำด้วย** หรือเป็นเพราะไปติดใจพระรูปใดรูปหนึ่งที่วัดปากน้ำเข้า หรือว่าไปถูกหลวงพ่อกับหลอกหลวงให้หลงใหล เขาเล่าว่าตนเองนั้นติเตียน

และพูดลวงเกินหลวงพ้อเสมอ แต่ในวันนั้นซึ่งเป็นวันเวียนเทียน เขาได้เห็นอานุภาพพระธรรมกายด้วยตนเอง (เห็นองค์พระบนท้องฟ้า) เขาจึงเกิดความสลดใจว่าตัวเองเคยบริภาษลวงเกินหลวงพ้ออย่างมากมายมาก่อน เขาจึงมาขอกราบเท้าขอโหสิกรรมจากหลวงพ้อ

เมื่อหลวงพ้อได้ฟังดังนั้น ท่านก็โหสิให้ ตั้งแต่นั้นมา คุณโชติก็มาทำบุญที่วัดปากน้ำเป็นประจำทุกๆ วัน เพราะบ้านอยู่ไม่ไกลจากวัด ตอนเย็นๆ เมื่อกลับจากที่ทำงาน คุณโชติจะมากราบหลวงพ้อซึ่งเป็นเวลาที่หลวงพ้อเสร็จจากการนำสวดมนต์และน่านั่งสมาธิแล้ว คุณโชติมักน่าน้ำอ้อยใส่แก้วเจียรไนอย่างดีมาถวายหลวงพ้อด้วยอาการนอบน้อมเป็นอย่างยิ่ง ต่อมาภายหลังเขาก็ฝึกเจริญภาวนาจนได้ธรรมกาย

อีกเรื่องหนึ่งเป็นเรื่องที่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (ปุ่น ปุณฺณลิริ) สมเด็จพระสังฆราชฯ (สมเด็จพระปา วัดโพธิ์ ของเหล่าสาธุศิษย์ ท่านมีศักดิ์เป็นหลานของหลวงพ้อ) เล่าไว้ในหนังสือประวัติหลวงพ้อวัดปากน้ำตอนหนึ่งว่า “ครั้งหนึ่ง ผู้เขียนเรื่องนี้ได้มาฉันทเพลที่วัดปากน้ำ วันนั้นมีประชาชนมาร่วมใจกันบริจาคทานแก่พระภิกษุสามเณรทั้งวัดเป็นกรณีพิเศษ

เมื่อท่ายกประเคนอาหารเรียบร้อยแล้ว มีพ่อค้าตลาดสำเพ็ง
ผู้มั่งคั่งคนหนึ่งไปกราบและถามว่า หลวงพ่อขอรับ วันนี้จะมี
ผู้บริจาคสร้างกุฏิเพื่อเจริญพระกรรมฐานบ้างไหม ชาวบ้าน
ไม่น้อยกว่า ๒๐ คนที่นั่งใกล้ๆ ได้ยินคำถามนั้น คิดว่าคงตั้งใจ
ฟังคำตอบหลวงพ่อ ต่างทอดสายตามามองหลวงพ่อเพื่อฟัง
คำตอบ

เวลานั้นข้าพเจ้าผู้เขียนมีทั้งโกรธผู้ถาม ทั้งหนักใจแทน
หลวงพ่อและได้มองดูหน้าผู้ตอบ หลวงพ่อมิดวงหน้ายิ้มแย้ม
แจ่มใส หลับตาสัก ๕ นาที ครั้นแล้วตอบทันทีว่า “มี” ผู้ถาม
ได้ถามย้ำต่อไปว่าก็หลัง ตอบว่า ๒-๓ หลัง และย้ำอีกว่าต้อง
ได้แน่

เวลานั้นผู้เขียนฉันทัดดาหารไม่มีรส โกรธผู้ถามว่าช่าง
ไม่มีอัธยาศัย คำถามเช่นนั้นเท่ากับเอาโคลนมาสาตรดหลวง-
พ่อ เมื่อต้องการทราบควรถามเฉพาะสองต่อสอง และโกรธ
หลวงพ่อว่า ช่างไม่มีปัญญาแก้ปัญหาเฉพาะหน้า คิดว่าทำไม
นะหลวงพ่อก็ไม่พูดว่า เวลานี้ยังไม่เป็นโอกาสที่จะพยากรณ์
คำถามนั้น ที่ตอบออกไปว่าจะมีผู้บริจาค ๒-๓ หลังนั้นหมั่น
ต่ออันตรายมากนัก อาจเป็นคำพูดที่ฆ่าตนเองได้ ดาบของตน
ฆ่าตนเอง เวลานั้นก็เอาใจช่วยหลวงพ่อขอให้ผู้บริจาคจริงๆ
เกิด เสร็จการฉันทของหวานแล้วคำพยากรณ์ของหลวงพ่อก็ยัง

ไม่ปรากฏเป็นความจริงขึ้น

ผู้เขียนเรื่องนี้นั่งอยู่ด้วยความอดัดใจ นึกตำหนิต่านว่าไม่รอบคอบ พอได้เวลาอนุโมทนา มีคณะอุบาสกอุบาสิกา กลุ่มหนึ่งเข้ามากราบหลวงพ่อบอกว่าศรัทธาจะสร้างกุฏิเล็กๆ อย่างที่หลวงพ่อสั่งไว้แล้วอีก ๒-๓ หลัง ประมาณราคา ๓-๔ ร้อยบาทต่อหนึ่งหลัง ขอให้หลวงพ่ช่วยจัดการให้ด้วย ตอนนั้นหลวงพ่ไม่หัวเราะ ยิ้มน้อยๆ พอสมควรแก่กาละ ครั้นแล้วหลวงพ่เรียกตัวผู้ถามมาบอกว่า ได้แล้วกุฏิกรรมฐาน ๓ หลัง เจ้าของนั่งอยู่ที่นี่ แล้วท่านชี้มือไปยังเจ้าภาพผู้บริจาค ผู้ถามได้กระโดดเข้าไปกราบที่ตักหลวงพ่พูดว่ายิ่งกว่าตาเห็น ผู้เขียนดีใจจนเหงื่อแตกที่ความจริงมาสู่เกียรติของหลวงพ่ไว้ได้ เกรงจะเป็นลูกไม้ จึงหาโอกาสสนทนากับผู้บริจาคว่านัดกับหลวงพ่ไว้หรือว่าจะสร้างกุฏิถวายได้รับคำตอบว่า เพิ่งคิดเมื่อมาทำบุญวันนี้เอง เดินมาเห็นกุฏิเล็กๆ สวยดีอยากจะสร้างบ้าง แต่ทุนไม่พอจึงปรึกษากับพวกพ้องที่บังเอิญมาพบกันวันนี้ เห็นดีร่วมกัน จึงได้มอบเงินแก่หลวงพ่ให้จัดการสร้างต่อไป นี่เป็นเรื่องก่อนสงครามโลก รวม ๒๐ ปี

เมื่ออุบาสกอุบาสิกากลับหมดแล้ว ผู้เขียนจึงได้พูดกับหลวงพ่ต่อไป เบื้องต้นยกย่องว่า หลวงพ่พยากรณ์แม่นยำ

เหมือนตาเห็นแต่น่ากลัวอันตราย ไม่ควรตอบเวลานั้น ควร
จะบอกเฉพาะตัวหรือสองต่อสอง หลวงพ่อถามว่าอันตราย
อย่างไร จึงเรียนท่านว่าถ้าไม่เป็นความจริงดังคำพยากรณ์
ชาวบ้านจะเสื่อมศรัทธา หลวงพ่อพูดว่า เรามั่นเชอะ พระ-
พุทธศาสนาแก้ไขได้หรือ ธรรมะของพระพุทธเจ้าต้องจริง ธรรม-
กายไม่เคยหลอกหลวงใคร...”

เป็นที่ทราบกันดีว่าหลวงพ่от่านมีความมุ่งมั่นในการเจริญภาวนาเป็นที่สุด จะเห็นได้จากกิจวัตรประจำวันของท่านนั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเจริญภาวนาแทบทั้งสิ้น และที่สำคัญประการหนึ่งคือ ท่านไม่ชอบออกไปนอกวัด เพราะเกรงจะเสียเวลาในการทำวิชา หากสุดวิสัยจำเป็นต้องออกไป ท่านก็จะรีบกลับ โดยไม่ยอมไปค้างคืนที่อื่นเลยนับแต่เป็นเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ

คำว่า “ทำวิชา” ในที่นี้อาจไม่เป็นที่คุ้นเคยสำหรับบางท่าน และการจะอธิบายว่าการทำวิชาคืออะไรนั้น ก็เป็น

เรื่องค่อนข้างยากต่อการอธิบายและยากต่อการทำความเข้าใจเช่นกัน เพราะเหตุที่เป็นเรื่องที่ลึกซึ้งละเอียดอ่อน ผู้ที่จะเข้าใจเรื่องนี้ได้ดีก็คือผู้ที่ได้ธรรมกายแล้วและเคยมีประสบการณ์ในการทำวิชชามาก่อน ซึ่งในสมัยนั้นผู้ที่ทำวิชาได้ก็มีอยู่เป็นจำนวนมากเช่นกัน

เท่าที่ประมวลจากเรื่องราวการทำวิชาในสมัยหลวงพ่อดาวพิกุลนั้น พอจะกล่าวเพื่อความเข้าใจในระดับเบื้องต้นนี้ว่า การทำวิชชานั้นเป็นการทำงานทางจิตชนิดหนึ่งของผู้ที่ได้ธรรมกายแล้ว โดยที่การทำงานชนิดนี้มีลักษณะของการศึกษาและค้นคว้า (ทางจิต) ไปด้วยเช่นกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีครูผู้เชี่ยวชาญคือหลวงพ่อดาวพิกุลคอยควบคุมดูแลอยู่ด้วย เทียบกับในยุคนี้ก็ดูคล้ายๆ กับศาสตราจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านใดด้านหนึ่ง นำคณะทำงานอยู่ในห้องปฏิบัติการในสาขาวิชาที่ตนเชี่ยวชาญฉะนั้น

สถานที่ที่ใช้ทำวิชาหรือที่เรียกว่า “โรงงานทำวิชา” ในสมัยนั้นเป็นกุฏิหลังใหญ่มีเพิงออกไปสองข้าง มีแผงกันเป็นสองส่วนคือส่วนของพระส่วนหนึ่ง และของแม่ชีส่วนหนึ่ง ทำให้ทั้งสองฝ่ายไม่เห็นหน้าและไม่รู้จักกัน ส่วนการทำงานนั้น ทั้งสองฝ่ายต่างก็แบ่งเป็น ๒ ผลัด ผลัดแรกเริ่มเข้าที่นั่งสมาธิตั้งแต่ ๖ โมงเย็นถึงเที่ยงคืน ผลัดที่สองเริ่มตั้งแต่เที่ยง

คืนไปออก ๖ โมงเช้า ตอนกลางวัน ผลัดหนึ่งมารับครึ่งวัน
ตอนเช้า ผลัดสองก็มาต่อครึ่งวันตอนเย็น ส่วนผู้ที่ไม่ได้
ธรรมกายนั้น หลวงพ่อท่านไม่อนุญาตให้เข้าไป เพราะเกรง
ว่าจะไปรบกวนสมาธิของผู้ที่กำลังเจริญภาวนา นอกจากนั้น
ก็อาจจะเกิดความสงสัยในเรื่องที่ละเอียดลึกซึ้ง อันไม่เป็นผล
ดีใดๆ

ความรู้และประสบการณ์ของผู้ที่ทำวิชาวชิอยู่กับหลวงพ่
นั้นเป็นเรื่องที่น่าอัศจรรย์มาก ตัวอย่างเช่นวันหนึ่งหลวงพ่
ได้นำเมล็ดมะม่วงเข้าไปในบริเวณโรงงานทำวิชา แล้วนำ
เมล็ดมะม่วงนั้นปลูกลงในดินพร้อมกับรดน้ำลงไป ทันใดนั้น
ต้นอ่อนของมะม่วงก็ค่อยๆ งอกขึ้นมาและโตขึ้นจนเป็นต้น
มะม่วงที่สูงใหญ่ในเวลาเพียงครึ่งชั่วโมง ต่อจากนั้นมะม่วง
ต้นนั้นก็ออกดอกและออกผลในทันที ซึ่งในครั้งนั้นหลวงพ่
ได้แบ่งมะม่วงให้แก่ทุกๆ คนในที่นั้นได้ลิ้มโอหารสอันวิเศษด้วย
เช่นกัน

เรื่องปลูกมะม่วงแล้วโตขึ้นมาทันทีนี้ มีปรากฏอยู่ใน
คัมภีร์อรรถกถาธรรมบทซึ่งบางท่านอาจจะคุ้นเคยกันดี กล่าว
คือในช่วงก่อนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะทรงกระทำยมก-
ปาฏิหาริย์นั้น พระพุทธองค์มีรับสั่งให้นายคันทะปลูกเมล็ด
มะม่วง แล้วทรงเทน้ำล้างพระหัตถ์บนเมล็ดมะม่วงนั้น ต้น

มะม่วงกิ่งอกขึ้นมาทันทีจนกระทั่งมีความสูงถึง ๕๐ ศอก พร้อม
กับมีผลมะม่วงสุกอยู่ด้วย และในครั้งนั้นพระภิกษุจำนวนมาก
ก็ได้ฉันผลมะม่วงนั้นด้วย

การที่หลวงพ่อบ้านได้พิสูจน์ให้ศิษย์ทั้งหลายเห็นความ
มหัศจรรย์ของวิชาในพระพุทธศาสนาด้วยตนเองเช่นนี้ ทำให้
ให้หลายๆ ท่านหมดความเคลงในเรื่องปาฏิหาริย์ต่างๆ
ที่มีอยู่ในพระไตรปิฎก และไม่ใช่เพียงครั้งเดียวเท่านั้น เรื่อง
ทำนองเดียวกันนี้ยังมีอีก

เรื่องมีอยู่ว่า ศิษย์ของท่านผู้หนึ่งได้เล่าประสบการณ์ที่
มหัศจรรย์ที่สุดในชีวิตของเธอให้แก่ นางกิมซุ่ย แซ่ลี้ และ
คุณหนู มานะไชยรักษ์ ฟังว่า สมัยที่หลวงพ่อยังมีชีวิตอยู่
ตนเองได้พายเรือมาทำบุญที่วัดปากน้ำเป็นประจำติดต่อกัน
มานานถึง ๓๐ ปี จนกระทั่งคุ้นเคยกับหลวงพ่อบ้าน

อยู่มาวันหนึ่ง เจ้าของที่ดินที่เธอเช่าทำสวนอยู่นั้น ขอ
ยกเลิกการเช่าและให้ครอบครัวของเธอเตรียมย้ายออก เธอ
และสามีจึงได้เตรียมซื้อที่ไว้แปลงหนึ่งจำนวน ๔ ไร่เศษ อยู่
ที่ซอยสวนผัก บางขุนนนท์ ครั้งนั้นเธอมีเงินอยู่ ๓,๐๐๐ บาท
เศษ ยังขาดอยู่ประมาณ ๑๓,๐๐๐ บาท (ประมาณ พ.ศ. ๒๔๔๐)
จึงได้เอ่ยปากขอยืมเงินหลวงพ่อบ้าน

หลวงพ่อบ้านทราบดีว่า เธอมีนิสัยโกรธง่ายหายเร็ว

ท่านจึงแก้มองตอบเธอเหมือนกับจะช่วยไม่ได้ คือท่านพูดว่า “อาตมาจะไปเอาเงินมาจากไหน” ซึ่งก็เป็นไปตามคาด เธอโกรธและต่อว่าหลวงพ่พร้อมๆกับผลุนผลันกลับไปที่ทำเรือ หลวงพ่ท่านหัวเราะแล้วเดินไปส่ง พร้อมกับบอกให้เธอกลับไปรดน้ำต้นฝรั่งที่ปลูกไว้ในสวนแล้วจะมีเงินพอซื้อที่ เมื่อกลับถึงบ้านเธอเองก็ไม่เชื่อว่าคำพูดหลวงพ่จะเป็นจริง แต่เธอก็คิดจะลองดูเพราะไม่รู้จะแก้ปัญหาอย่างไรแล้ว และด้วยความคิดอยากจะลองดี เธอจึงรดน้ำต้นฝรั่งเพียง ๖ ต้น ทั้งๆที่มีต้นฝรั่งเกือบเต็มพื้นที่ ๕ ไร่เศษ

รุ่งขึ้นตอนเช้า เธอไปดูที่ต้นฝรั่งแล้วถึงกับตะลึงเพราะว่าฝรั่ง ๖ ต้นนั้น ออกผลเต็มไปหมดและล้นแล้วแต่ผลโตๆ ทั้งสิ้น เธอจึงเรียกลูกชายและสามีไปช่วยกันเก็บไปขาย ส่วนตนเองนั้นก็ไปรดน้ำฝรั่งจนหมดทั้งสวน และเหตุการณ์ก็เป็นเช่นเดิมคือฝรั่งทุกต้นออกผลโตๆ เต็มไปหมด ครั้นนั้นเธอเล่าว่า สามีและลูกเดินแบกตะกร้าฝรั่งจนเท้าบวม และเมื่อนำไปขายในตลาดใดๆ เห็นก็อยากซื้อ ในเวลาเพียงไม่กี่วันเธอก็ขายฝรั่งได้เงินมากพอไปซื้อที่แปลงใหม่ และยังมีเงินเหลืออีกด้วย

เมื่อซื้อที่ได้แล้วปัญหาใหม่ก็มีอีกคือเธอต้องการปลูกบ้าน แต่เงินที่เหลืออยู่เล็กน้อยนั้นไม่พอ เธอจึงเอ่ยปากขอยืมเงิน

หลวงพ่อเช่นเคย และเหตุการณ์ทำนองเดียวกับครั้งแรกก็เกิดขึ้น แต่ครั้งนี้หลวงพ่อก็ให้เธอไปรดน้ำผักที่หลังบ้าน เธอกลับไปในตอนเย็น แล้วลงมือรดน้ำผักกาดขาวแปลงเล็กๆ ซึ่งเธอไม่ค่อยได้ดูแล และในทันทีที่เธอรดน้ำลงไป ผักนั้นก็โตขึ้นมาในบัดดล เธอตกใจและประหลาดใจมาก รีบร้องเรียกให้สามีและลูกชายมาดูสิ่งมหัศจรรย์ที่เกิดขึ้นนั้น แล้วในที่สุดเธอก็ขายผักได้เงินพอปลูกบ้านได้สำเร็จ

ช่วงที่เธอเล่าให้คุณทูนุและคุณแม่ (นางกิมช้อย) ฟังนั้นประมาณ พ.ศ.๒๕๑๐ เธอชอบไปคุยกับนางกิมช้อยซึ่งทำหน้าที่ช่วยขายดอกไม้รูปเทียนอยู่ที่วัดปากน้ำในสมัยนั้น และเธอยังได้แนะนำให้คุณทูนุหมั่นไปทำบุญที่วัดปากน้ำบ่อยๆ แล้วจะประสบความสำเร็จในการทำงาน ซึ่งคุณทูนุก็ได้ปฏิบัติตามนั้น และก็ได้มีความสุขความเจริญทั้งในเรื่องธุรกิจ และชีวิตครอบครัวเป็นอย่างดี

ความมหัศจรรย์อันเกิดจากการทำวิชชานั้นมีอยู่อีกมากมาย ผู้ที่เป็นศิษย์วัดปากน้ำในสมัยนั้นต่างก็ทราบกันดี และด้วยเหตุนี้เอง จึงมีผู้ที่เข้าไปขอพึ่งบารมีพระเดชพระคุณหลวงพ่อย่างเนืองแน่น

ส่วนภารกิจในการทำวิชาสมัยนั้น เท่าที่ทราบกันดีก็ได้แก่การสงเคราะห์ประชาชนทั่วไป เช่น ผู้เจ็บไข้ได้ป่วย

ทั้งหลาย บางคนหลงพ่อท่านก็แก้ให้เอง แต่เนื่องจากมีผู้มารับการสงเคราะห์เป็นจำนวนมาก จึงต้องให้ผู้ที่อยู่ในโรงงานทำวิชาช่วยด้วย เรื่องการแก้โรคนั้น หลวงพ่อท่านจะสั่งให้ผู้ที่อยู่ในโรงงาน ค้นกรรมที่ทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บของผู้ป่วย เมื่อรู้ว่าเขาทำกรรมใดไว้ก็ตามไปแก้ที่เหตุ นอกจากการรักษาผู้ป่วยแล้วยังมีภารกิจอื่นๆ อีกมาก ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นการช่วยเหลือสังคมทั้งสิ้น โดยเฉพาะในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองนั้น ภารกิจที่สำคัญยิ่งในโรงงานทำวิชาก็คือ “การปิดระเบิด !!!”

ประมาณปีพุทธศักราช ๒๔๔๐ อุบาสิกาทองสุก ส้ำแดง-
ปั้น หนึ่งในจำนวนผู้ที่หลวงพ่อมอบหมายให้ไปเผยแผ่วิชา
ธรรมกายในที่ต่างๆ ได้พาอุบาสิกาท่านหนึ่ง ไปกราบหลวงพ่
วัดปากน้ำ ที่ศาลาในเวลาบ่ายวันพฤหัสบดี ซึ่งเป็นวันที่หลวง-
พ่อกออกแสดงธรรมเป็นปกติ เมื่ออุบาสิกาทองสุกกล่าวแนะ
นำเสร็จแล้ว หลวงพ่ot่านมองหน้าอุบาสิกาผู้มาใหม่แล้ว
บอกว่า “ไอ้ลูกจันทร์ มึงมันมาช้าไป” แล้วท่านก็ให้โกนผม
บวชชีในวันนั้น และนับแต่นั้นมา อุบาสิกาจันทร์ ชนนกยูง
ก็ได้เข้าไปเป็นสมาชิกในโรงงานทำวิชาทันที

เหตุที่หลวงพ่อบอกว่ามาช้าไป ก็เพราะว่าอุบาสิกาจันทร ผู้นี้เป็นบุคคลที่ท่านรอคอยให้มาช่วยงานในโรงงานทำวิชา ซึ่งท่านให้ความสำคัญมากที่สุด และอุบาสิกาท่านนี้ก็ปรารถนาจะมาศึกษาวิชาธรรมกายกับหลวงพ่อมานานหลายปี กว่าจะได้มาพบและศึกษาธรรมปฏิบัติจากอุบาสิกาทองสุกจนกระทั่งได้ธรรมกาย หลวงพ่อบอกท่านจึงส่งเข้าโรงงานทำวิชาทันที

สมัยนั้น ผู้ที่ทำวิชาและหลวงพ่อมอบหมายงานให้บ่อยๆ ทางฝ่ายพระมีอยู่ประมาณ ๓๐ รูป ฝ่ายแม่ชีก็มีจำนวนใกล้เคียงกัน เมื่ออุบาสิกาจันทรไปอยู่วัดปากน้ำในครั้งนั้นหัวหน้าแม่ชีชื่อ อุบาสิกาญาณิ ซึ่งท่านผู้นี้ก็เป็นหัวหน้าพลัดที่หนึ่งในการทำวิชาในส่วนของแม่ชีด้วย ต่อมาไม่นานอุบาสิกาจันทรก็ได้รับมอบหมายจากหลวงพ่ให้เป็นหัวหน้าชุดทำวิชาพลัดที่สอง

สมัยนั้น อุบาสิกาจันทร (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกท่านว่าคุณยาย ตามความคุ้นเคยของศิษย์ในปัจจุบัน) ขยันทำวิชามาก เพราะเวลาหลวงพ่อดังคำถาม เช่นว่าคตินี้เข้าศึกจะมากี่โมง และจะทิ้งระเบิดที่ไหน ใครตอบไม่ได้หลวงพ่อบอกท่านจะตำหนิว่า “ไอ้ขี้ได้” คุณยายกลัวคำตำหนินี้มาก จึงขยันนั่งสมาธิมากเป็นพิเศษ

ในช่วงนั้น ประตูนํ้าอ่างทอง ประตูนํ้าบางยาง ประตูนํ้า
บางนกแขวกคลองภาษีเจริญ ล้วนแต่ถูกระเบิดลงหมดทุกแห่ง
ระยะนั้นทหารกรมแผนที่ถึงกับต้องอพยพหลบภัยถูกระเบิด
เข้าไปขออาศัยอยู่ในวัดปากนํ้า หลวงพ่อท่านพูดว่า ถ้าวัด
ปากนํ้าและประตูนํ้าภาษีเจริญถูกระเบิดลง ท่านจะเลิกวิชา
ธรรมกายทันที ปรากฏว่าเครื่องบินมาทิ้งระเบิดประตูนํ้า
ภาษีเจริญเหมือนกัน แต่พลาดไปลงที่ใกล้เคียงกัน

ระหว่างที่เกิดสงคราม หลวงพ่อท่านคุณลูกศิษย์ที่ได้
ธรรมกายทุกคนให้ใช้วิชาช่วยประเทศ ด้วยการซ่อนเมือง
ซ่อนจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ หลวงพ่อคุณการทำงานนี้ด้วยตัว
เองทั้งวันทั้งคืน คราวหนึ่งหลวงพ่อกถามว่าเครื่องบินข้าศึกจะ
มากี่โมง ใครๆ ก็ตอบไม่ถูกแต่คุณยายตรวจดูด้วยญาณก็เห็น
ชัดว่าเป็นตีหนึ่งจึงตอบไปตามนั้น พอถึงเวลาตีหนึ่งเสียง
สัญญาณเตือนภัยของทางการก็ดังขึ้น คุณยายก็ใช้วิชาปิด
ลงทะเลตามคำสั่งของหลวงพ่อ ในสมัยนั้นหนังสือพิมพ์ได้ลง
ข่าวว่ามีคนหลายคนมองเห็นแม่ชีเหาะขึ้นไปปิดลูกระเบิด ซึ่ง
ในภายหลังมีผู้ไปสอบถามผู้สูงอายุที่อยู่ร่วมสมัย ก็มีผู้ยืนยัน
ว่ามีคนเห็นกันหลายคน และหนังสือพิมพ์ก็ลงข่าวไว้ด้วย

วันหนึ่งตอนเย็น หลวงพ่อบอกคุณยายว่า คืนนี้จะมี
ระเบิดสำคัญมาลงที่กรุงเทพฯ ให้ไปดูซิว่าถ้าลงแล้วจะเป็น

อย่างไร คุณยายเข้าธรรมกายไปตรวจดู เห็นชัดเจนว่าระเบิด
ลูกนี้อานุภาพร้ายแรงมาก จึงตอบว่าถ้าลงแล้วพระนครจะ
ราบเป็นหน้ากลอง หลวงพ่อสั่งลูกศิษย์ทุกคนให้เข้าที่ช่วยกัน
ปิดไปให้พ้น และด้วยแรงกรรมของประเทศผู้ก่อสงคราม ครั้ง
นั้นระเบิดปรมาณูจึงไปลงที่ญี่ปุ่น จนทำให้สงครามสงบ หลัง
จากสงครามสงบได้สองวัน หลวงพ่อเรียกประชุมศิษย์แล้วได้
กล่าวชมคุณยายต่อหน้าที่ประชุมว่า **“ไอ้ลูกจันทร์ มันเป็นหนึ่งใน
ไม่มีสอง”** เป็นครั้งเดียวที่คุณยายได้รับคำชม และหลวงพ่อก็
ไม่ค่อยชมใครในเรื่องทำวิชา

ปีพุทธศักราช ๒๔๙๓ หลวงพ่อท่านได้สร้างอาคารเรียนขนาดใหญ่พร้อมด้วยอุปกรณ์ที่ทันสมัยดังได้กล่าวในเบื้องต้นแล้วนั้น ในวาระพิเศษเช่นนั้น ท่านมีความคิดจะสร้างของที่ระลึกในโอกาสที่สาธุชนทั้งหลายได้ช่วยกันบริจาคทรัพย์สร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรมนั้น ท่านจึงได้สร้างพระผงเป็นรูปองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าปางประทานพรขึ้น โดยท่านตั้งชื่อว่า “พระของขวัญ” เพื่อมอบให้แก่ผู้ที่ร่วมทำบุญตั้งแต่ ๒๕ บาทขึ้นไปไว้สักการบูชา เพื่อจะได้เป็นเครื่องระลึกถึงพระพุทธรูป และระลึกถึงบุญที่ได้ร่วมสร้างอาคารเรียนนั้น

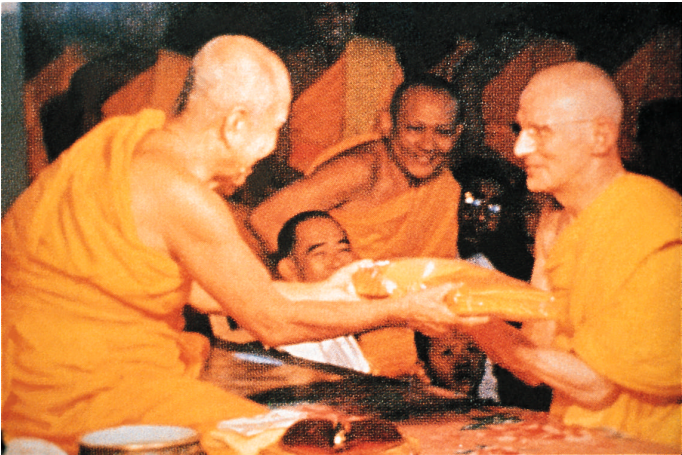

ครั้งนั้นท่านได้จัดพิมพ์พระของขวัญจำนวน ๘๘,๐๐๐ องค์ เพื่อแจกจ่ายแก่สาธุชนทั้งหลาย ใครจะทำบุญบริจาคมากแค่ไหนก็แจกพระให้เพียงองค์เดียวและต้องมารับกับมือหลวงพ่อด้วยตนเองจะรับแทนกันไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิ์รับพระได้เพียงองค์เดียวคนละครั้งเดียว ถ้าทำหายก็ไม่ให้อีก จะมาอ้อนวอนอย่างไรหลวงพ่อก็ไม่ให้ บางคนหลวงพ่อบำเพ็ญใจได้ว่าเคยรับพระไปแล้วท่านก็ไม่ให้อีก บางคนที่ไม่ได้ท่านก็จะถามบางรายนำเงินมาถวายหลวงพ่เพื่อร่วมสมทบทุนสร้างโรงเรียนเป็นจำนวนพันบาทหรือหมื่นบาท หลวงพ่อบำเพ็ญใจแจกพระของขวัญเพียงองค์เดียวเท่านั้น แม้หลวงพ่เองเมื่อมอบพระให้แก่ใครเป็นการส่วนตัว ท่านก็บริจาคปัจจัยแก่วัดเหมือนกัน ท่านถือว่าท่านทำให้วัดไม่ใช่เพื่อส่วนตัว จะเอาไปเปล่าๆ ไม่ได้

การแจกพระในครั้งนั้น ท่านไม่ให้ใครนำไปนอกวัด และไม่มีการป่าวประกาศหรือพิมพ์ใบปลิวเชิญชวนทั้งสิ้น แต่ท่านทำอย่างเงียบๆ และรู้กันเป็นการภายในเท่านั้น อยู่ต่อมาช่วงนี้ก็แพร่สะพัดออกไปอย่างรวดเร็ว อนึ่งการที่หลวงพ่อบำเพ็ญใจแจกพระของขวัญให้เพียงคนละหนึ่งองค์เท่านั้น เพราะวก่อนที่ท่านจะมอบพระให้ท่านได้อธิบายวิธีอาราธนาพระให้ปรากฏขึ้นในกายแล้ว และถ้าทุกคนปฏิบัติตามที่ท่าน

(บน) วัดโบสถ์บน บางคูเวียง จ.นนทบุรี
(ล่าง) คลองสองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี

(บน) วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ในปัจจุบัน
(ล่าง) คลองภาษีเจริญ

“...ประติมากรเสาะหาดินปั้นใหม่
ร่างของท่านจะถูก (เหล่านาง) หล่อด้วยทองคำ”

นอสรดาามุส

บอก ถึงแม้ว่าพระของขวัญจะหายไปแต่องค์พระก็ยังสถิตอยู่ในกลางกาย จึงไม่จำเป็นต้องมาของค์พระอีก ซึ่งก็เป็นการสอนให้เขาหมั่นทำสมาธินั่นเอง

หลวงพ่อบอกได้อธิบายถึงพระของขวัญของท่านไว้ดังนี้ “...ท่านทั้งหลายได้เป็นผู้อุปถัมภ์พระศาสนาเช่นนี้ ฝ่ายทางพระศาสนาก็ได้รับสมบัติของท่านก็จะมีของตอบแทนแก่ท่าน คือของศักดิ์สิทธิ์ชนิดหนึ่ง ซึ่งเราทั้งหลายยังไม่เคยพบเคยเห็นว่าศักดิ์สิทธิ์ขนาดนี้อาจจะเป็นได้จริงหรือ คาคะเนไม่ถูก ผู้พูดนี้เองเป็นผู้อาราธนาพระพุทธรูปเจ้าในนิพพานมีธรรมกายมากด้วยกัน ได้ไปอาราธนาพระพุทธรูปเจ้านับพระนิพพานไม่ถ้วนนับอสงไขยก็ไม่ถ้วน มาผลิตของขวัญนี้ให้ปรากฏขึ้นในมนุษย์ ธรรมกายในมนุษย์นี้ก็เข้าสมทบด้วย ดูแลการทำงานนั้นๆ ท่านทำอะไรก็ทำไปตามท่าน พระพุทธรูปเจ้าท่านจัดแจงทำทั้งนั้น ตั้งแต่วันเข้าพรรษาจนกระทั่งถึงวันออกพรรษา วินาทีหนึ่งมิได้หยุดเลย ท่านกระทำความศักดิ์สิทธิ์ของท่าน พอออกพรรษาแล้ว พอได้อรุณก็สำเร็จความประสงค์ของท่านในการผลิตของขวัญ องค์ต้นรับสั่งว่า **ของศักดิ์สิทธิ์ขนาดนี้บังเกิดเป็นครั้งแรกในโลก** แล้วก็หับพระโอษฐ์ทีเดียวเมื่อรับสั่งดังนี้แล้ว เราก็คำนวณว่าศักดิ์สิทธิ์เพียงแค่นี้เพียงใด คำนวณไม่ถูก

ผู้พูดนี้ก็ไดลงมือแจกในวันแรม ๖ ค่ำเป็นวันเกิดของผู้พูดนี้ได้แจกของขวัญออกไป อัจฉรย์ต่างๆ ความศักดิ์สิทธิ์ของของขวัญนั้น ผู้ที่ได้รับไปแล้ว นางเขียว บางไฟ เป็นผู้หญิงอายุ ๔๐ กว่า ได้รับพระเอาไปแล้ว เอาไปไว้บนหลังมุ้งพอค้ำลงเท่านั้นแปลงรัศมีสว่างเต็มบ้านเต็มช่อง พากันตกตะลึงเพราะไม่รู้เรื่องอะไรกัน ทะเล็กทะลักไปตามกันพักใหญ่นานอยู่ แล้วแสงนั้นก็ค่อยโถมลงไป แล้วก็มาสว่างอยู่ที่หลังมุ้ง นางเขียวก็รู้ว่าพระของขวัญเอาไว้นั่น แสงสว่างนี้ออกจากพระของขวัญนั่นเอง แต่เข้าเขียวมาหาผู้พูดนี้ บอกว่าท่านเมื่อคืนนี้แสงสว่างเกิดที่บ้านดิฉัน พระท่านแปลงรัศมีสว่างเขียว เดิมทีก็ไม่รู้ว่าอะไรแล้วก็มารวมอยู่ที่พระจึงรู้ว่าพระ รูปร่างนางเขียวเมื่อวันมารับพระของขวัญนั้นมีโรคภัยไข้เจ็บเป็นประจำอยู่ คืนเดียวเท่านั้น เวลามาบอกร่างกายแปลงปลั่งไปหมด แปลกกว่าปกติเดิมทีเดียว ผิวพรรณเกลี้ยงเกลาไปหมด ดูสะอาดสะอ้านมีผิวพรรณวรรณะ เขารู้สึกว่าของขวัญนี้อัจฉรย์ แปลชั่วเป็นดีได้ขนาดนี้เขียวหนอ เรา รู้สึกว่าศักดิ์สิทธิ์เพียงแค่นี้แลหรือ ยังไม่ใช่เพียงเท่านี้ อีกหลายรายที่ได้รับของขวัญไป

มีเด็กหญิงคนหนึ่งอายุยังมิถึง ๑๓ ปี รับพระของขวัญไปจากวัดปากน้ำแล้ว อยู่ทางถนนตกพอไปถึงบ้าน พระออก

จากตัวไป ลอยเรื่อยไปในอากาศตัวก็เห็นเรื่อยไป แล้วไปเข้าบ้านโน้นเข้าไปในห้องพระแล้วเข้าไปในที่บูชา นั้น เข้าไปในครอบพระที่เขาบูชา นั้น ตัวก็ตามเข้าไปจะเอาให้ได้ เขาก็ไม่ยอมให้เข้าไป เขาบอกว่าห้องพระนั้นคนอื่นมาเกี่ยวข้องไม่ได้ เขาคนเดียวเท่านั้น ไม่มีอะไรไม่ต้องเข้าไป เด็กก็จะเข้าไปเกิดเถียงกันเด็ก เมื่อไม่ให้เข้าไปมันก็ร้อง เขาว่าถ้าจะเข้าไปก็ต้องไปบอกมารดาเอ็งก่อน ให้ไปบอกผู้ใหญ่มาก่อน เด็กก็ไปบอกมารดามา เขาก็ให้เข้าไปเปิดดู เปิดเข้าไปในห้องพระก็เห็นพระของขวัญนั้นอยู่ในครอบพระจริงๆ เจ้าของบ้านก็รับรองว่าไม่ใช่ของของเขา เขาก็ให้เด็กคนนั้นมา นี่ก็อัศจรรย์นึกว่าของตายๆ ดินๆ อย่างนี้แหละ ออกไปก็ได้ น่าอัศจรรย์นัก...”

เรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของพระของขวัญนี้ หนังสือพิมพ์บางกอกไทม์ ปีที่ ๖ สัปดาห์ที่ ๒๔๐ วันจันทร์ที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๐๓ ได้เสนอข่าวว่า

“...ครั้งหนึ่ง ข้าพเจ้าได้ไปหาท่านเจ้าคุณพระมงคล-เทพมุนี (สด) เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ธนบุรี หรือที่ประชาชนเรียกว่า ‘หลวงพ่อดปากน้ำ’ เพื่อนมัสการถามถึงความศักดิ์สิทธิ์อันลือเลื่องเกี่ยวกับอภินิหารพระเครื่องที่ท่านสร้างขึ้น แจกเป็นพระของขวัญของประชาชนชาวไทย เพราะ

ปรากฏทหารไทยในสมรภูมิเกาหลีรอดตายมาอย่างไม่น่าเชื่อ ด้วยเหตุการณ์ต่างๆ กันนั้น มีพระเครื่องของ ‘หลวงพ่อดำ ปากน้ำ’ แขนงคอยู่ด้วยกันทุกคน ขณะที่ข้าพเจ้าไปถึงวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ธนบุรี ตลาดพลูนั้น ตรงกับเวลาที่หลวงพ่อดำกำลังฉันจังหันเพลอยู่ที่ศาลาการเปรียญ ข้าพเจ้าจึงนั่งคอยอยู่ท่ามกลางบรรดาผู้คนซึ่งทยอยกันเข้ามาไม่ขาดจังหวะเพื่อพบหลวงพ่อดำ ในระหว่างที่นั่งรออยู่นี้เอง สหายของข้าพเจ้าได้เลิกลาไปเห็นจดหมายของหลวงพ่อดำฉบับหนึ่ง เป็นของลิบ-ตริวาสนา อาคมวัฒน์ แห่งกรมผสมที่ ๒๑ ส่งจากสมรภูมิเกาหลีสยามมัสการหลวงพ่อดำ และจากจดหมายฉบับนี้ข้าพเจ้าได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรที่จะนำมาเผยแพร่ให้ท่านผู้อ่านได้ทราบทั่วกันดังต่อไปนี้

....เนื่องจากผมได้รับพระเครื่องซึ่งเป็นผงสีขาวไป ๑ องค์ และบัดนี้ผมก็ได้ออกสนามรบในยุทธภูมิเกาหลี และได้รับความคุ้มครองเป็นอันดีต่างๆ ที่ตัวผมเองก็คือนักสะสมพระเครื่องมาเป็นเวลานานปี ก็ยังไม่เห็นพระองค์ใดที่จะให้ผลเป็นที่โจ่งแจ้งเช่นนี้ ตลอดจนปรารถนาสิ่งใดก็นึกภาวนาไปตามข้อปฏิบัติก็จักได้ผลสำเร็จทุกประการ นับว่าเป็นพระเครื่องที่ประเสริฐแท้ไม่มีที่พึงใดๆ จะยิ่งไปกว่า แม้การเงินการทองที่เคยขัดสนจนยาก นับแต่ได้พระเครื่องของพระคุณอาจารย์มาก็รู้สึกว่

ค่อยมีฐานะกระเถิบขึ้นดีกว่าเก่ามาก และเงินนั้นใช้ไม่รู้จักหมดสิ้น

เหตุการณ์ในแนวรบนั้น ผมจะนำมากล่าวให้พระคุณ
ทราบตลอดจนอุปาลิกา พระภิกษุ สามเณร และฆราวาสทั้ง
หลาย ยามนั้นกองพันทหารไทยได้ขึ้นสู่แนวรบในที่ดุเดือด
และวาระหนึ่ง กระสุนปืนใหญ่ของข้าศึกได้ยิงถูกคลังกระสุน
จนผู้ที่พักอยู่ในที่นั้นต้องกระจัดกระจายไป เนื่องจากไฟได้ไหม้
ถึงน้ำมัน บางอย่างจนเกิดเป็นแสงไฟอร่ามทั่วท้องฟ้า ปืน
ต่างๆ และเครื่องเหล็กละลายไปกับพระเพลิง ในจำนวนนั้น
มีทหารคนหนึ่งได้ทิ้งห่อพระไว้ ตอนสายๆ เพลิงค่อยสงบลง
จึงได้รุดมายังที่นั้น ก็เห็นภาพอันน่าประหลาดที่ห่อผ้าเช็ดหน้า
แขวนเด่นอยู่กับเสาเหล็ก เป็นที่ประหลาดใจแก่ทหารทั้งหลาย
เป็นอันมาก เพราะแม้แต่เหล็กก็ยังละลาย แต่ทำไมผ้าที่ห่อ
พระอันเป็นผ้าขาวเปล่าๆ โดยไม่ได้ลงเลขยันต์อะไร และ
ภายในห่อผ้านั้นมีพระเครื่องอยู่หลายองค์โดยอาจารย์ต่างๆ
แต่ที่เป็นผงก็ละเอียดปนไปหมด ส่วนที่เป็นชิ้นก็ละลายไปสิ้น
คงเหลือแต่พระเครื่องวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ธนบุรี องค์เดียว
โดยไม่เสียหายแม้แต่กรอบที่หุ้มองค์พระไว้ จนเป็นที่เลื่องลือ
กันทั่วไป และในกองร้อยผมก็ได้สืบความมาว่าทั้งกองร้อยมี
พระวัดปากน้ำเพียงสององค์ คือรวมทั้งของผมเองและของ

เพื่อนที่ถูกปิ่นใหญ่ดังกล่าว

อีกประการหนึ่งตัวผมเองก็ได้ผ่านมา ขณะนั้นจะลำเลียงอาวุธบางอย่างไปบนยอดเขา ตรงที่ยืนกำลังเจรจานั้นแหละ เป็นที่ลูกปิ่นใหญ่หล่นลงมายังหัวของผมพอเหมาะทีเดียว แต่เป็นด้วยอำนาจของพระเครื่องของท่านที่ผมเคารพบูชา เป็นเหตุให้ผมเฉลียวใจแปลกๆ ผมจึงรีบนำอาวุธเคลื่อนจากที่นั่นรีบไปโดยด่วน **และประมาณ ๑๕ นาที ลูกปิ่นก็ตกลงที่ที่ผมยืนอยู่ นั่นพอดีกับรอยเท้าที่ยืนเลย** ถ้าผมวิ่งจากกันอยู่เย็นเยือกก็ไม่เป็นปัญหาอะไร

อีกครั้งหนึ่งรถตกเหวตายกันทั้งคันและบาดเจ็บบ้าง ผมกระโดดรอดมาได้อีกโดยไม่เป็นอันตรายเลย บางครั้งหิมะและหมอกลงจัดทำให้ผมหลงทางในเวลาปฏิบัติการจนหมดปัญญา เลยเสี่ยงยกมือขึ้นไหว้ระลึกถึงพระคุณท่านให้ช่วยสักครู่ประมาณ ๑ ชั่วโมง หมอกนั้นก็ค่อยจางหายไปอย่างรวดเร็วราวกับปาฏิหาริย์ ผมจึงได้กลับมายังฐานทัพได้ และยังมีอีกหลายเรื่องที่ผมมิได้นำมากล่าว เนื่องจากออกไปทำการยิงขนาดเผาชนกันแทบไม่เว้นแต่ละวัน ก็รอดมีชัยมาได้ทุกครั้ง หาได้ระคายผิวหนัง ทั้งนี้จึงขอมัสการมาให้ทราบ เพราะผมและเพื่อนได้เป็นผู้ทดลองกันมาด้วยตนเอง บางครั้งอยู่ในวิถิปืนที่ยิงมาอย่างหนัก ถ้าไม่มีโอกาสเฟื่องคุนย์-

กลางตัวได้ก็เพียงภาวนาดังกล่าว และระลึกถึงอาจารย์คือ
หลวงพ่อก็พอแล้ว สามารถคุ้มกันได้และพลอยคุ้มเพื่อนฝูงไป
ได้เสียอีก...”

เรื่องราวเกี่ยวกับอานุภาพพระของขวัญนี้มีอยู่มากมาย
จนกระทั่งพระของขวัญรุ่นแรกไม่พอแจก ซึ่งหลวงพ่อก็ได้
เคยบอกไว้ตั้งแต่ยังแจกไม่หมดแล้วว่าแปดหมื่นสี่พันสองหน
ก็ไม่พอแจก ท่านจึงได้จัดทำอีกเป็นรุ่นที่ ๒ จำนวน ๘๔,๐๐๐
องค์เท่ากับรุ่นแรก และเมื่อได้แจกพระของขวัญรุ่นสองไปได้
ครึ่งหนึ่งท่านก็สั่งทำรุ่นที่ ๓ ขึ้นอีก จำนวนเท่ากับรุ่นแรก
เรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของพระของขวัญนี้เป็นที่รู้จักกันดีตั้งแต่
สมัยนั้นจนถึงทุกวันนี้ จะเห็นได้จากเรื่องเล่าเกี่ยวกับประ-
สพการณ์ของผู้ที่บูชาพระของขวัญกันอยู่ไม่รู้จบ

เกี่ยวกับเรื่องพระของขวัญนี้ มีข้อที่ควรทราบอยู่ประ-
การหนึ่งคือ ตอนที่หลวงพ่อกันแจกพระนั้น ท่านได้แจก
แผ่นกระดาษซึ่งมีคำอธิบายวิธีตั้งจิตอธิษฐานเอาไว้ด้วย คำ
อธิบายดังกล่าวนั้นเริ่มต้นท่านก็สอนให้ทำสมาธิโดยกำหนด
องค์พระของขวัญเป็นนิมิตแทนดวงแก้ว (เรื่องการกำหนด
นิมิตนี้ท่านไม่จำกัดเฉพาะดวงแก้วหรือองค์พระ เช่น ขณะจะ
ทำพิธีบรรพชาอุปสมบทท่านก็สอนให้นาคหรือสามเณรนึกถึง
ปอยผมที่โกนแล้วนำมาเป็นนิมิต ซึ่งก็ได้ผลเช่นเดียวกัน) เมื่อ

สามารถประคองใจให้หยุดนิ่งดีแล้ว ท่านจึงแนะนำวิธีอธิษฐาน
ซึ่งนับว่าเป็นการตั้งจิตอธิษฐานอย่างแท้จริง

จะเห็นได้ว่า หลวงพ่อท่านยังคงมุ่งมั่นให้สาธุชนทั้งหลาย
ฝึกทำสมาธิเจริญภาวนา ทำใจให้หยุดนิ่งอยู่ที่ศูนย์กลางกาย
เป็นสำคัญ ไม่ว่าจะเริ่มต้นด้วยการเทศน์ การรักษาคณไข่ การ
แจกพระของขวัญ แต่สิ่งสำคัญนั้นท่านยังคงมุ่งไปที่พระรัตน-
ตรัยเป็นสำคัญ เพราะท่านซาบซึ้งดีว่าพระรัตนตรัยนั้นเป็น
ทั้งที่พึ่งและที่ระลึกอันสูงสุดของเราทั้งหลาย

โดยทั่วไปเราท่านทั้งหลายมักจะพบว่า พระอาจารย์ผู้มีชื่อเสียงในด้านการปฏิบัติธรรมนั้น ส่วนใหญ่มักไม่มีชื่อเสียงในด้านการแสดงธรรม ในทางกลับกัน พระที่เป็นที่ยอมรับในด้านการแสดงธรรม ก็มักไม่ใช่พระนักปฏิบัติ แต่หลงพ่อ วัดปากน้ำท่านไม่ได้เป็นเช่นนั้น เพราะเหตุที่ท่านเป็นพระนักปฏิบัติที่มีความสามารถในการแสดงธรรมได้อย่างดีเยี่ยม ทุกๆ วันอาทิตย์และวันธรรมสวนะ ท่านจะลงแสดงธรรมในโบสถ์เป็นประจำไม่ได้ขาด รวมทั้งในวันอื่นๆ ที่ญาติโยมผู้มาถวายภัตตาหารอาราธนาท่าน พระธรรมเทศนา

ที่ท่านนำมาแสดงนั้นส่วนมากท่านค้นคว้ามาจากพระไตรปิฎก
แสดงหลักฐานที่มาอย่างชัดเจน ยกพระบาลีมาแปลเป็นข้อๆ
แล้วจึงขยายความสู่การปฏิบัติ ท่านเป็นพระอาจารย์ที่**เพียบ
พร้อมทั้งปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ตลอดจนเทศนา** ซึ่งยากจะหา
ผู้ใดมีคุณสมบัติครบถ้วนถึงเพียงนี้

หากจะมีผู้สงสัยว่าเรื่องความสามารถในการเทศน์ของ
หลวงพ่от่านนั้นจะเป็นที่น่ายอมรับมากน้อยเพียงใด ในเมื่อ
ผู้ที่ฟังท่านเทศน์นั้นก็ล้วนแต่เป็นศิษย์ของท่าน อาจเป็น
เพราะความเคารพเลื่อมใสในตัวท่านผู้เป็นครูบาอาจารย์ของตน
จึงเกิดจินตาคติเห็นดีเห็นงามไปหมดก็ได้

ข้อกังขาเหล่านี้ก็เป็นสิ่งที่น่าพิจารณา เพราะผู้ที่ได้รับ
การยกย่องว่ามีความสามารถอยู่ในหมู่คณะของตน โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งในขณะที่ตนเป็นผู้ปกครองสูงสุดอยู่ในหมู่คณะนั้น
จะเชื่อได้อย่างไรว่ามีความสามารถปราดเปรื่องจริงๆ

ประเด็นนี้มีข้อพิสูจน์ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า พระเดช-
พระคุณท่านไม่ใช่แกล้งล้าอยู่แต่ในกำแพงของวัดปากน้ำ
เท่านั้น แต่ท่านได้เคยบันลือสีหนาทให้เป็นที่ปรากฏต่อสังคม
นอกวัดปากน้ำมาแล้ว และสถานที่ที่ท่านได้ไปสร้างกิตติศัพท์
อันงดงามนั้น ก็ไม่ใช่สถานที่ธรรมดาทั่วไป แต่เป็นสำนักที่ได้
ชื่อว่าเป็นแหล่งรวมบรรดาบัณฑิตผู้รู้ทั้งฝ่ายปริยัติและปฏิบัติ

ทั้งหลายในยุคนั้นทีเดียว สำนักดังกล่าวนั้นก็คือ วัดมหาธาตุฯ ทำพระจันทร์

เรื่องมีอยู่ว่าท่านเจ้าคุณพระพิมลธรรม (ช้อย จานทรโต ป.ธ.๙) อธิบดีสงฆ์แห่งวัดมหาธาตุฯ และเป็นพระสังฆมนตรีแห่งการปกครองคณะสงฆ์ไทยในครั้งนั้น ท่านเป็นพระมหาเถระผู้ใหญ่ที่สนใจและสนับสนุนการสอนเจริญสมาธิภาวนาของหลวงพ่อกมาก ครั้งหนึ่งท่านได้มีหนังสือมาอาราธนาหลวงพ่อกให้ไปแสดงธรรมเรื่อง “กัมมัญฐาน” ที่พระอุโบสถวัดมหาธาตุฯ ในวันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ.๒๔๙๐ ครั้งนั้นมีพระภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกา มาฟังกันอย่างล้นหลาม เฉพาะพระภิกษุสามเณรนั้น มากจนกระทั่งอาสนะไม่พอนั่ง จนต้องมานั่งกับพื้นพระอุโบสถ หลวงพ่อกแสดงพระธรรมเทศนาประมาณชั่วโมงเศษ สร้างความประทับใจแก่หมู่คณะชาววัดมหาธาตุฯ เป็นอย่างมาก

หลังจากครั้งนั้นแล้ว ท่านเจ้าคุณก็ได้นิมนต์หลวงพ่อกไปสอนเจริญภาวนาอีกหลายครั้ง หลวงพ่อกเองท่านก็เคารพนับถือและมีความสัมพันธ์กับท่านเจ้าคุณเป็นอย่างดี อาจเป็นเพราะว่าท่านทั้งสองเป็นผู้มองการณ์ไกล และคิดการใหญ่เหมือนกันก็ได้

ครั้งหนึ่ง ท่านเจ้าคุณคิดจะปรับปรุงการศึกษาของสงฆ์

ทั่วประเทศ โดยจัดในรูปของวิทยาลัยสงฆ์ขึ้นตามพระราช-
ดำริของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อให้
พระภิกษุสงฆ์มีความรู้และวิจารณ์ญาณกว้างไกล และเพื่อให้
เป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงของคณะสงฆ์ พระองค์ได้ทรง
วางแนวทางการจัดหลักสูตรไว้ดังนี้ “เพื่อให้พระภิกษุสงฆ์ได้
ศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูง อันเป็นประโยชน์เกื้อกูลใน
การเผยแผ่พุทธธรรม สถาบันแห่งนี้ในส่วนแห่งมหานิกาย
ให้ชื่อว่า **มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**” พระองค์ได้พระ-
ราชทานพระนามของพระองค์เป็นชื่อวิทยาลัย ซึ่งตั้งอยู่ ณ
วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์

แต่ดั้งเดิมนั้นคณะสงฆ์ไม่อาจสนองพระราชดำริได้ทันที
เพราะไม่มีพระมหาเถรรูปใดจะมีศักยภาพเพียงพอต่อการ
สนองพระราชดำรินั้นได้ จนมาในสมัยที่พระพิมลธรรม (ช้อย
จันทโต) ได้ดำรงตำแหน่งอธิบดีสงฆ์วัดมหาธาตุฯ จึงคิด
สนองพระราชดำรินั้น แต่งานนี้เป็นงานใหญ่ต้องใช้ทุนทรัพย์
เป็นจำนวนมาก เป็นภาระที่ท่านเจ้าคุณหนักใจมาก ท่านจึง
เรียกประชุมพระเถรานุเถระเพื่อปรึกษาหาวิธีการระดมทุน

ครั้งนั้น หลวงพ่อวัดปากน้ำก็เป็นพระเถรรูปหนึ่งที่ท่าน
เจ้าคุณนิมนต์เข้าประชุมด้วย และหลวงพ่อท่านได้เสนอความ
คิดเห็นอันเป็นประโยชน์ในการหาทุนทรัพย์ในครั้งนั้น กล่าว

คือให้ถือว่าการปรับปรุงการศึกษาของคณะสงฆ์ตามพระราช-
ดำรินี้เป็นภาระหน้าที่ของคณะสงฆ์ทั่วทั้งสังฆมณฑล เพราะ
สถาบันนี้เป็นแหล่งผลิตศาสนทายาทให้ออกมาเผยแผ่พุทธ-
ธรรม **การศึกษาของพระภิกษุสามเณรจะเป็นเครื่องชี้ชะตา
กรรมของพระพุทธศาสนาในอนาคตกาล** จึงเป็นการสมควร
ที่พระเดชพระคุณทั้งหลายจะต้องให้การสนับสนุน ส่งเสริม
ให้เป็นไปตามพระราชดำริ การก่อสร้างอาคารเรียนนั้นต้อง
ใช้ทุนทรัพย์มากก็จริง แต่ถ้าได้ความร่วมมือพร้อมร่วมแรง
ร่วมใจกันของพระสังฆาธิการทั่วสังฆมณฑล ถึงจะเป็นงาน
ใหญ่ก็ไม่เหลือวิสัยที่จะทำได้ โดยขอเสนอให้ท่านเจ้าคุณ
พระพิมลธรรม ซึ่งดำรงตำแหน่งสังฆมนตรีว่าการปกครองมี
บัญชาขอความร่วมมือให้พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสขึ้นไป
จัดผ้าป่าขึ้นวัดละ ๑ กอง เพื่อสมทบทุนก่อสร้างอาคารเรียน
ของวิทยาลัยสงฆ์ โดยวิธีการเช่นนี้ การก่อสร้างและการ
จัดการศึกษาคงเป็นไปได้ตามพระราชดำริ

ในครั้งนั้น หลวงพ่อท่านก็ได้เป็นกำลังสำคัญของท่าน
เจ้าคุณ ในการจัดหาทุนและดำเนินการก่อตั้งสถาบันในพระ-
ราชดำรินั้นได้เป็นผลสำเร็จ นอกจากนั้นท่านทั้งสองยังได้
ร่วมกันคิดร่วมกันทำโครงการต่างๆ เพื่อความเจริญแก่พระ-
ศาสนายู่เสมอ อนึ่งการได้อาศัยบารมีจากตำแหน่งของพระ

มหาเถรานุเถระรูปนี้ย่อมสามารถผลักดันงานพระศาสนาได้อย่างกว้างขวาง น่าเสียดายที่เมื่อท่านเจ้าคุณถึงแก่กรรมภาพแล้ว โครงการบางอย่างต้องถูกระงับไป

ในเรื่องการเผยแผ่วิชชาธรรมกายในครั้งนั้น หากหลวงพ่อบอกท่านเห็นว่า พระภิกษุสามเณรหรือแม่ชีท่านใดมีความสามารถพอจะออกไปสอนเจริญภาวนาได้แล้ว ท่านก็จะส่งออกไปตามที่ต่างๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และในจังหวัดต่างๆ ในบางแห่งนั้น เมื่อคนในท้องถิ่นมีความศรัทธาในการเจริญภาวนาดีแล้ว ก็มีการคัดเลือกพระภิกษุสามเณรหรือฆราวาสจากท้องถิ่นนั้นๆ มาศึกษาและปฏิบัติธรรมที่วัดปากน้ำ ในหลายๆ แห่ง ชาวบ้านเกิดความเลื่อมใสมาก จนถึงกับสร้างวัดได้เป็นหลักเป็นฐาน เช่น วัดเขาพระ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบุรี วัดเกษมจิตตาราม จังหวัดอุดรธานี วัดปากน้ำเทพาราม อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสงขลา เป็นต้น

นอกจากโครงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยตรงแล้ว ท่านยังมีความคิดในการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองทัดเทียมอารยประเทศด้วย เรื่องเหล่านี้ท่านเคยปรารภให้พวกที่ได้ธรรมกายฟังเสมอๆ และเมื่อมีโอกาสหลวงพ่อบอกท่านจึงเสนอโครงการพัฒนาประเทศแก่ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น เมื่อครั้งที่ท่านมาวางศิลา-

ฤกษ์สร้างโรงเรียนพระปริยัติธรรมในปี พ.ศ.๒๔๙๓ โครงการพัฒนาประเทศที่หลวงพ่อดำเสนอไปมีดังนี้

๑.ให้สร้างอาคารสงเคราะห์เพื่อให้ประชาชนได้มีที่อยู่อาศัยของตนเอง โดยใช้เงินที่ได้จากการขายสลากกินแบ่ง

๒.ให้จัดสรรที่ดินให้เกษตรกรได้ใช้ทำมาหากินโดยทั่วถึงกันอย่างน้อยคนละ ๒๕ ไร่

๓.ให้ประกาศเลิกสูบฝิ่น

๔.ให้เลิกโสเภณี

๕.ให้ตัดถนนหนทางเพิ่มขึ้น เพื่อสะดวกแก่การคมนาคมการค้าขาย

โครงการพัฒนาประเทศที่หลวงพ่อดำท่านได้เสนอในครั้งนั้น มีอยู่หลายโครงการที่ ขพณฯ จอมพล ป.พิบูลสงคราม เห็นชอบและได้ดำเนินการตามนั้นด้วย

หลวงพ่อดำรงน้ำท่านไม่ได้มีเพียงเป้าหมายเผยแผ่
วิชาธรรมกายไปทั่วประเทศเท่านั้น แต่ท่านมีเป้าหมายให้
เผยแผ่ไปทั่วโลก แม้ว่าจะทำไม่ทันในยุคของท่านก็ตาม แต่
ท่านก็ได้ปูพื้นฐานเอาไว้เป็นอย่างดี

งานเผยแผ่พระศาสนาในประเทศนั้น ทั้งหลวงพ่อดำรงและ
ศิษย์หลายท่านได้ช่วยกันประกาศพระศาสนาไปในสถานที่
ต่างๆ จนทำให้มีผู้ศรัทธาเลื่อมใสในวิชาธรรมกายเพิ่มขึ้น
เป็นจำนวนมาก ในด้านต่างประเทศนั้น หลวงพ่อดำรงได้ส่ง
ท่านจิตเวท ภิภุช ไปเผยแผ่พระศาสนาในประเทศอังกฤษ

จนกระทั่งมีกลุ่มชาวอังกฤษเลื่อมใสศรัทธาในการปฏิบัติธรรม
หนึ่งในจำนวนนั้นได้แก่ศาสตราจารย์วิลเลียม ออร์กัสต์ เพอร์-
เฟลด์ แห่งมหาวิทยาลัยในกรุงลอนดอน

พ.ศ.๒๔๔๗ ศาสตราจารย์วิลเลียม ออร์กัสต์ เพอร์เฟลด์
จึงได้เดินทางข้ามทวีปติดตามท่านจิตเวโท มาที่วัดปากน้ำ เพื่อ
ขออุปสมบทและศึกษาวิชาธรรมกาย หลวงพ่อจึงได้ประกอบ
พิธีอุปสมบทให้ในพระอุโบสถวัดปากน้ำ นับเป็นชาวยุโรปคน
แรกที่เข้ามาอุปสมบทเป็นพระภิกษุในวัดปากน้ำ เมื่อบวชแล้ว
ได้ฉายาว่า **กปิลวฑฺโฒ ภิกขุ**

การมาบวชของท่านกปิลวฑฺโฒนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจเพราะ
ในสมัยนั้น ประเทศทางตะวันตกมักจะดูถูกดูแคลนประเทศ
ในย่านเอเชียนี้ว่าเป็นประเทศด้อยพัฒนาหลายๆ ประเทศใน
ย่านนี้ก็ตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสตะวันตกอยู่ในขณะนั้น แต่
การอบรมธรรมปฏิบัติของหลวงพ่овัดปากน้ำกลับสามารถทำ
ให้ชาวตะวันตกระดับปัญญาชนเข้ามาบวชได้นี้ ย่อมนับว่า
เป็นความอัศจรรย์ในบารมีของพระเดชพระคุณหลวงพ่овัด
ปากน้ำอย่างแท้จริง

เมื่อท่านกปิลวฑฺโฒ ภิกขุได้ฝึกเจริญภาวนาจนได้ธรรม-
กายแล้ว หลวงพ่อได้ส่งกลับไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ประ-
เทศอังกฤษอีกครั้งเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๔๗ จน

ถึงปี พ.ศ.๒๔๙๔ ท่านกบิลวฑฺฒโธ ภิกขุ ก็ได้เดินทางกลับมา
วัดปากน้ำอีกครั้งหนึ่ง พร้อมกับนำชาวอังกฤษซึ่งได้บรรพชา
เป็นสามเณรมาแล้ว ๓ รูปจากประเทศอังกฤษ มาศึกษาวิชา
ธรรมกาย และขอให้หลวงพ่ช่วยจัดการอุปสมบทให้ บวช
เสร็จแล้วได้รับฉายาว่า **สทฺธวฑฺฒโธ ปณณวฑฺฒโธ และวิช-**
ชาวฑฺฒโธ รวมเป็นพระภิกษุชาวยุโรปจำพรรษาอยู่ที่วัดปากน้ำ
สมัยนั้น ๔ รูปด้วยกัน

ไม่เพียงแต่อุปสมบทให้ชาวอังกฤษเท่านั้น หลวงพ่
ท่านยังมีดำริที่จะสร้างวัดไทยในประเทศอังกฤษ เพื่อที่จะประ-
ดิษฐานพระพุทธรูปศาสนาให้มั่นคงถาวรในประเทศนั้นอีกด้วย
ท่านได้นำโครงการนี้ไปปรึกษากับ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูล-
สงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น แต่หลวงพ่ท่านอาพาธ
เสียก่อน โครงการของท่านจึงต้องระงับไป แต่ถึงกระนั้น
ท่านกบิลวฑฺฒโธก็ยังสามารไปจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติธรรม เรียกว่า
“**สำนักพุทธวิหารแฮมพ์สเตต**” ขึ้นในกรุงลอนดอน ได้สำเร็จ
ด้วยเช่นกัน

นอกจากในซีกโลกตะวันตกแล้ว ชาวต่างชาติในซีกโลก
ตะวันออกคือชาวอาทิตย์อุทัย ก็ได้มารับแสงแห่งธรรมจาก
วัดปากน้ำไปส่องสว่างไว้ในประเทศญี่ปุ่นด้วยเช่นกัน กล่าว
คือในปี พ.ศ.๒๕๐๐ มีชาวญี่ปุ่นชื่อ นายทาโก ชิมารุจิ นักบวช

นิกายนิชิเรน สนใจการปฏิบัติธรรมและต้องการอุปสมบท พร้อมทั้งจำพรรษาอยู่ที่วัดปากน้ำ ขณะนั้นหลวงพ่อบ้านอา-
พาธ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ครั้นยังดำรงสมณศักดิ์ที่พระธรรม-
วโรดม จึงเป็นองค์อุปชฌาย์แทนให้ พร้อมทั้งได้ตั้งฉายาพระ
ชาวญี่ปุ่นนั้นว่า **ธมฺมฉนฺโท** เมื่อบวชแล้วก็ได้จำพรรษาอยู่ที่
วัดปากน้ำประมาณ ๖ เดือน ปฏิบัติธรรมจนได้ธรรมกายแล้ว
จึงกลับไปเผยแผ่วิชชาธรรมกายในประเทศญี่ปุ่น

ก่อนหน้าที่จะมีการบวชชาวญี่ปุ่นนั้น ได้มีคณะสมณทูต
ญี่ปุ่นภายใต้การนำของท่านสังฆราช ตาคาชิโน เดินทางมา
เยี่ยมวัดปากน้ำ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๙๗ เวลา
๑๔.๐๐ น. หลังจากที่คณะสมณทูตนี้เดินทางกลับจากการประชุม
พุทธศาสนิกสัมพันธ์ ณ ประเทศอินเดีย และดูการสังคายนา
ที่ประเทศพม่าเสร็จแล้ว ผู้ที่มีส่วนในการอำนวยความสะดวก
ให้คณะสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่คณะนี้ได้เดินทางมาที่วัดปากน้ำคือนาย
เอี่ยม สังขวาลี ผู้เป็นอุปนายกพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย

และในครั้งนั้นเองที่คณะสงฆ์จากญี่ปุ่นได้สนใจศึกษา
เรื่องฐานที่ตั้งของใจซึ่งต่างจากวิธีการปฏิบัติของตน โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งท่านสังฆราชถึงกับกล่าวชื่นชม และอาสาจะไปเะ
นำการวางใจไว้ที่ศูนย์กลางกายเช่นกัน นอกจากนั้นยังมีพระ
ผู้ติดตามในคณะชื่อท่านกาชิยูอิโซ ได้ลงมือปฏิบัติธรรมจนได้

รับผลการปฏิบัติเป็นที่น่าพอใจถึงกับกล่าวทั้งน้ำตาแห่งความปิติ
หลังจากฝึกสมาธิเสร็จแล้วว่า **ตั้งแต่เกิดมาไม่เคยพบความ
สุขเช่นนี้เลย**

มีข้อที่น่าคิดประการหนึ่งคือวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ แต่เดิมนั้นก็เป็นเพียงวัดเล็กๆ ที่ค่อนข้างห่างไกลความเจริญเพราะว่าอยู่ในเรือกในสวน การคมนาคมก็ไม่สะดวก สมัยนั้นรถยนต์ยังเข้าไม่ถึงวัด แต่ก็ยังมีบุคคลชั้นนำอย่างท่านนายกรัฐมนตรีให้เกียรติเดินทางไปร่วมในงานถึงที่วัด รวมทั้งแขกผู้มีเกียรติอื่นๆ ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอีกด้วย ทั้งนี้ก็เพราะบารมีของพระเดชพระคุณหลวงพ่อก็คือเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบมาโดยตลอด

เมื่อเราได้เห็นความสำเร็จทั้งหลายทั้งปวงของวัดปากน้ำแล้ว ทำให้เราได้เห็นความเป็นนักบริหารที่ยอดเยี่ยมของ

หลวงพ่อบอกอีกด้วย ลำพังการดูแลเรื่องปากท้องเพียงเรื่องเดียวของพระภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกา รวมมากกว่า ๑,๒๐๐ คน ก็ไม่มีวัดใดในสมัยนั้นทำได้ ยังไม่ต้องกล่าวถึงเรื่องการเรียน การทำงาน ความเป็นอยู่ ฯลฯ ซึ่งหากผู้ที่เคยเป็นผู้บริหารมาบ้างย่อมจะซาบซึ้งดีว่ายุ่งยากเพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเรื่อง “คน” เพียงเรื่องเดียว ถ้าผู้บริหารมีบารมีไม่เพียงพอ หมู่คณะนั้นก็มันจะต้องระส่ำระสาย

หลักในการปกครองของท่านนั้น ที่เห็นได้ชัดประการแรกได้แก่ **พรหมวิหารธรรม** เรื่องเมตตาธรรมของท่านนั้นเป็นที่ประจักษ์ชัดแก่เราท่านทั้งหลายเป็นอย่างดี ตั้งแต่เรื่องราวในวัยเด็กของท่าน และโดยเฉพาะการให้อาหารเป็นทาน แก่สุนัขพอมโซ ในยามที่ท่านเองก็หิวโหยเพราะอดอาหารนั้นเป็นที่ซาบซึ้งกันเป็นอย่างดี

ศิษย์ใกล้ชิดของท่านผู้หนึ่งกล่าวถึงปฏิบัติของท่านว่า “หลวงพ่อบอกให้ความเมตตากรุณาแก่ทุกคนอย่างเสมอภาค ท่านสอนให้ทุกคนมีเมตตา กัน ไม่ให้ดูหมิ่นเหยียดหยามกัน ท่านบอกว่าการดูหมิ่นเหยียดหยามกันแสดงให้เห็นถึงความปราศจากเมตตาในกันและกัน ใครที่มีนิสัยเช่นนี้ให้กลับใจเสียใหม่ ท่านบอกว่า บางคนดูหมิ่นผู้อื่นโดยที่ตัวไม่รู้ตัวก็มี เห็นว่าเขาเล็กกว่าด้อยกว่า สู้ไม่ได้ก็ว่าเอาตามชอบใจ พุดจา

ไม่พอเพราะ พุดจากักขะหยาบช้ากับเขา ท่านเปรียบเทียบว่า ‘เรือนยอดที่จะทำลายลงด้วยไฟนั้น เพราะไหม้แต่เรือนย่อยขึ้นไป’ ไหม้เรือนเล็กๆ ก่อนแล้วลามไปไหม้เรือนยอด ความร้อนเกิดจากชั้นน้อยขึ้นมาไหม้เรือนยอดได้ฉันใด ความเกลียดชังของผู้น้อยก็สามารถทำลายผู้ใหญ่ได้ฉันนั้น เมื่อเจอผู้ใหญ่กว่าก็ให้ตั้งอยู่ในความเมตตารักใคร่ ประารถนาให้เขาเป็นสุข เมื่อเจอผู้อยู่ในระดับเดียวกันก็มีเมตตาปรารถนาให้เขาเป็นสุข เมื่อเจอผู้ต่ำกว่าก็ให้มีเมตตาปรารถนาให้เขาเป็นสุข” หลวงพ่อท่านได้ช่วยเหลือเกื้อกูลคนไว้มาก ทั้งผู้ที่อยู่ประจำในวัด และคนที่อยู่นอกวัด ท่านทำตนเป็นที่พึ่งแก่ทุกๆ คน **ใครเดือดร้อนมาท่านไม่เคยปฏิเสธ** เด็กบางคนพ่อแม่เลี้ยงดูไม่ไหวท่านก็สงเคราะห์ให้มาอยู่วัด และอบรมให้การศึกษาจนได้ดีไปหลายราย ท่านเปรียบตัวท่านเหมือนต้นไม้ใหญ่ในป่า เป็นที่พึ่งของฝูงนกให้ได้รับความสุขจากผลไม้และร่มเงา

ในแต่ละวันมีคนเป็นจำนวนมากมาราบหลวงพ่อ มีทั้งพวกที่ด้นดันเดินทางมาจากต่างจังหวัดไกลๆ และที่มาจากต่างประเทศก็มีไม่น้อย มีบางคนเจ็บไข้ได้ป่วยและยากจน ไม่มีญาติพี่น้องพามาแต่ก็พยายามหาทางมาพบหลวงพ่อเป็นที่พึ่งสุดท้าย เวลาหลวงพ่อรับแขกท่านจะไต่ถามทุกคนด้วยความเป็นห่วงทั้งเรื่องการเดินทาง ที่พัก การกินอยู่ ถ้าท่าน

ทราบว่าคุณนั้นยากจนมาก มีเงินมาเพียงค่าเดินทางเท่านั้น แม้แต่เงินจะซื้ออาหารก็ไม่มี หลวงพ่อท่านจะบอกอย่างเมตตา ว่าจะไปหาอาหารกินที่โรงครัว และท่านยังถามต่อไปถึงเรื่อง ที่นอนหมอนมุ้งว่ามีหรือไม่ ถ้าผู้ใดไม่มีท่านก็จะสั่งให้ ไวยาวัจกรของวัดคือ คุณประยูร สุนทารา จัดหาเครื่องนอน และที่ปักให้ด้วย เมื่อหลวงพ่อช่วยรักษาโรคให้หายหรือทุเลา เบบางพอที่จะเดินทางกลับได้แล้ว ท่านจะสั่งให้ไวยาวัจกร จัดค่าเดินทางกลับให้ด้วย

เพราะความเมตตากรุณาของท่าน ทำให้ท่านมีศิษยานุศิษย์มากมาย ศิษย์เหล่านั้นต่างก็พากันถวายจตุปัจจัยต่างๆ อยู่เสมอ แต่ท่านก็ไม่ได้เก็บไว้แต่เพียงผู้เดียว ท่านนำออก แจกจ่ายแก่พระภิกษุสามเณรทั่วถึงกันโดยไม่เสียดาย ท่านเก็บไว้แต่ที่จำเป็นต้องใช้เท่านั้น เพราะท่านคิดว่าทุกคนที่อยู่ในวัดเหมือนเป็นลูกหลานของท่านทุกคน ท่านเป็นห่วงทั้งเรื่องการกิน การอยู่ การศึกษาเล่าเรียน ความประพฤติ ท่านต้องการให้ทุกคนที่มาอยู่กับท่านมีความสุขสบาย จะได้มีกำลังศึกษาเล่าเรียนและปฏิบัติธรรมได้เต็มที่เพื่อเป็นที่พึ่งทั้งของตนเองและผู้อื่นได้ ทั้งยังช่วยจรรโลงพระพุทธศาสนาด้วย ท่านถือว่าการพัฒนาประเทศชาติ ถ้าวัดสะอาดสวยงามเป็นที่เจริญตาน่ารื่นรมย์ บุคคลในวัดมีความสุขเจริญบริบูรณ์

มีระเบียบวินัย คนก็อยากเข้าวัดเพื่อมาพักผ่อนร่างกายและจิตใจ สังคมและประเทศชาติก็จะเป็นสุข

นอกจากนั้นหลวงพ่от่านยังเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรม ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ท่านเป็นคนเฉียบขาดมีสัจจะ พูดคำไหนต้องเป็นคำนั้น เพราะการปกครองคนหมู่มากให้อยู่ในระเบียบวินัยให้เกิดความพร้อมเพรียงนั้น ต้องมีกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติ ต้องอาศัยความเด็ดขาดและเที่ยงธรรมของผู้นำ ผู้ที่ละเมิดกฎจะต้องถูกลงโทษดัดเตือน และถ้ายังฝ่าฝืนจะต้องถูกลงโทษ เพื่อป้องกันมิให้บุคคลประพฤติชั่ว และล่วงละเมิดศีลธรรม ดังนั้นไม่ว่าผู้ใดก็ตามถ้ากระทำความผิด ประพฤติตัวไม่เหมาะสมไม่ควร หลวงพ่от่านจะเรียกไปว่ากล่าวดัดเตือน ถ้าทำผิดซ้ำท่านจะดัดเตือนอีกครั้ง และถ้ายังขึ้นฝ่าฝืนกระทำความผิดอีกเป็นครั้งที่ ๓ ท่านจะสั่งลงโทษเช่น ให้กวาดบริเวณวัดบ้าง ให้ตัดไม้ทำฟืนส่งโรงครัวบ้าง และถ้าบุคคลผู้นั้นยังขึ้นกระทำความผิดซ้ำอีก หลวงพ่от่านจะให้ออกจากวัด ท่านบอกว่าท่านไม่ได้ไล่ แต่กฎระเบียบไล่ กล่าวคือเมื่อบุคคลนั้นๆ ได้ลงชื่อรับทราบกฎระเบียบไว้แล้ว เมื่อกฎระเบียบระบุว่าให้ออกจากวัด เขาผู้นั้นก็ต้องปฏิบัติตาม

หลวงพ่от่านไม่เพียงสั่งสอนผู้อื่นให้ประพฤติปฏิบัติดีอย่างเดียว ท่านเองก็ได้ประพฤตินั้นเป็นแบบอย่างอันหาที่ติ

ไม่ได้ ทั้งในด้านความสะอาดเรียบร้อยของเครื่องนุ่งห่ม การปฏิสังขารไฟเราะ ไม่เคยพูดให้ผู้ใดกระทบกระเทือนใจ ไม่ว่าใครมีความทุกข์ความเดือดร้อนมาปรึกษาท่าน ท่านรับฟังและให้คำแนะนำที่มีประโยชน์แก่ทุกคน ท่านมีแต่ปิยวาจาให้คนฟังสบายใจและสั่งสอนศิษย์ทุกคนไม่ให้พูดแบบมีเหล็กใน คือไม่ให้ใช้วาจาที่มุ่งแทงใจผู้อื่น เวลาที่มีผู้มาเยี่ยมเยียนให้พูดจาปฏิสังขารต้อนรับอย่างดี ท่านบอกเขาจะได้ นำมงคลมาให้ แต่ถ้าเราปฏิสังขารไม่ดี เขาก็จะนำมงคลกลับไป และทั้งอัปมงคลไว้ให้

ทุกคนที่มาหาท่าน ท่านจะต้อนรับอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันหมด ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นใครมียศฐาบรรดาศักดิ์ยิ่งใหญ่ขนาดไหน หรือจะเป็นสามัญชนคนธรรมดา ปกติเวลาท่านออกมารับแขกนั้น ท่านจะนั่งบนเก้าอี้ ส่วนแขกทุกคนนั่งกับพื้นเสมอเหมือนกันหมด

หลวงพ่อบอกท่านไม่ติดใจเรื่องลาภสักการะ ท่านมีจิตเมตตาช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากโดยไม่เลือกหน้า ไม่หวังสิ่งตอบแทน ผู้ใดจะทำบุญถวายเงินหรือสิ่งของใดๆ แก่ท่านหรือไม่ทำเลย ท่านก็ไม่ติดใจ ท่านสั่งสอนผู้ที่ได้วิชาธรรมกายให้ช่วยเหลือคนโดยไม่หวังในลาภสักการะ เพียงมีอาหารยังชีพไปวันๆ เพื่อการปฏิบัติกิจภาวนาก็พอแล้ว ท่านถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้

ที่ได้ธรรมกายทุกคนจะต้องแก้ไขความทุกข์ยากเดือดร้อนของ
ทุกๆ คนที่มาหา ให้ต้อนรับด้วยอาการยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ให้
แสดงอาการเบื่อหน่ายหรือรังเกียจ ให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้ม-
แข็งอดทน มีผู้สังเกตเห็นแขกที่มาพบท่านบางคนพูดเรื่องไร้
สาระน่าเบื่อหน่าย บางคนก็พูดแต่จะเอาประโยชน์ตน แต่
หลวงพ่อก็รับฟังอย่างยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ว่ากล่าวอะไร
บางคนนำเรื่องชีวิตคู่มาปรึกษาท่าน ท่านก็ให้คำแนะนำใน
ทางที่ถูกที่ควรเสมอ

ท่านให้ข้อเตือนใจเสมอว่า คนจะอยู่ให้เป็นสุขได้ทุกที่
ทุกแห่งนั้น **ต้องทำตาของตนให้เหมือนตาไม้ไผ่ ทำใจให้**
เหมือนใจด้ายใจไหม ทำหูให้เหมือนหูกะทะ ทำตัวให้
เหมือนผ้าขี้ริ้ว ท่านสอนให้พระภิกษุสามเณรสันโดษยินดีใน
ปัจจัยตามมีตามได้ ไม่ทำให้ผู้เลี้ยงเดือดร้อน ท่านเปรียบ
เทียบว่าเหมือนกับม้าหรือช้างที่เลี้ยงง่าย เจ้าของให้หญ้าสดก็
ต้องกินหญ้าสด ให้หญ้าแห้งก็ต้องกินหญ้าแห้ง ให้รำก็กินรำ
ให้ข้าวสุกก็นินข้าวสุก ให้ข้าวตากก็กินข้าวตาก ให้อะไรกิน
อย่างนั้นตามหน้าที่ กินโดยเคารพ กินไม่สุรุ่ยสุร่าย กินอย่าง
ตั้งอกตั้งใจ ภิกษุสามเณรต้องเป็นผู้เลี้ยงง่าย เมื่อเขาเลี้ยง
อย่างไรต้องบริโภคอย่างนั้น ให้ผู้เลี้ยงดีอกดีใจขึ้นอกชื่นใจ
พระอริยบุคคลทั้งหลายล้วนแต่เป็นผู้เลี้ยงง่ายทั้งนั้น ไม่มีผู้ใด

เลี้ยงยากเลย เป็นที่เบาใจในทางพระพุทธศาสนา ปุณฺชนกั
ต้องประพடுத்தตัวให้เลี้ยงง่ายจะได้เป็นอายุพระพุทธศาสนา

ท่านเปรียบเทียบว่า บ้านเรือนจะเจริญได้เพราะมีพ่อ
บ้านแม่เรือนรู้จักจ่ายใช้สอยทรัพย์ และรู้จักปกครองบ้าน
เรือน วัดก็เช่นเดียวกันจะเจริญได้เพราะอาศัยสมภาร ถ้าไม่
มีสมภารเป็นต้องแตกสลาย หรือถ้าสมภารไม่ฉลาด วัดนั้นก็
ทรุดเสื่อมสลายเช่นกัน ถ้าสมภารเปรี๊ยะปาดตี วัดนั้นก็เจริญ
ท่านบอกว่าถ้าสมภารไม่สามารถทำให้วัดเจริญได้ก็อย่าทำลาย
ของเดิมที่เขาทำไว้แล้ว ท่านเองไม่ใช่แต่เทศน์อย่างเดียว สอน
วิชาธรรมกายก็ได้ หาเงินสร้างโรงเรียนก็ได้ ทำได้ทุกอย่าง
วัดที่เป็นอยู่ได้เพราะสมภารเป็นสำคัญ แต่สมภารก็ต้อง
อาศัยพระภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกา ร่วมมือร่วมแรงกัน

ส่วนศิษย์ที่เป็นฆราวาสนั้น ท่านก็สอนให้รู้จักใช้จ่าย
ทรัพย์ให้เป็น ให้กินอยู่อย่างประหยัด เพราะท่านทราบดีว่า
ทรัพย์นั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ครองเรือน ทุกคน
ต้องประกอบอาชีพการงานหนักลำบากยากเข็ญ เพราะต้อง
การทรัพย์มาจ่ายใช้สอยบำรุงตนและครอบครัวให้มีฐานะ
มีความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย แต่ถ้ามีทรัพย์แล้วไม่รู้จักใช้
หรือใช้ไม่เป็น ก็จะไม่วันตั้งหลักฐานได้ ท่านพูดบ่อยๆ ว่า
คนฉลาดกินเพื่อยู่ แต่คนโง่อยู่เพื่อกิน

หลวงพ่от่านเป็นผู้ที่รู้คุณค่าของข้าวของทุกอย่าง แม้แต่ของเล็กๆ น้อยๆ ที่คนทั้งหลายละเลย เวลาท่านเดินไปฉันทดาหารที่โรงครัว ท่านเห็นข้าวสารตกหล่นอยู่แม้เพียงเล็กน้อย ท่านจะเรียกเด็กมาเก็บ เนื่องจากผู้มีจิตศรัทธา นำข้าวสารบรรจุถุงมาถวายหลวงพ่อเสมอๆ ท่านเห็นว่าข้าวสารที่ตกอยู่แต่ละครั้งแม้จะน้อยนิด เมื่อบ่อยครั้งเข้าก็เป็นจำนวนมากพอที่จะเลี้ยงคนได้หลายคน

แม้แต่เครื่องนุ่งห่ม ท่านก็ประหยัด ทั้งๆ ที่ท่านได้รับถวายไตรจีวรใหม่ๆ อยู่เสมอ แต่ท่านก็มักจะแจกพระภิกษุสามเณรหมด ตัวท่านเองใช้แต่ของเก่า พอเก่ามากๆ เข้าท่านก็ให้ซ่อมแซมใช้ต่อไป ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ท่านสั่งให้แม่ชีเอาอังสะหลายๆ ตัวที่ไม่ค่อยได้ใช้มาเย็บต่อกันเป็นจีวร แต่เนื่องจากอังสะแต่ละตัวมีสีไม่เหมือนกัน ดังนั้นจีวรผืนนั้นของท่านจึงมีหลายหลากสี ทั้งเหลืองเข้ม เหลืองแก่ สีกากี ท่านเอาไปแจกพระเณรองค์อื่นๆ ก็ไม่มีใครรับ ท่านเลยใช้เอง เวลาเดินไปฉันทดาหารท่านก็ครองจีวรผืนนี้ไป ในขณะที่พระลูกวัดมีจีวรใหม่ๆ ต่อมาศิษย์ผู้หนึ่งทนดูไม่ได้เลยขอจีวรผืนนี้จากท่าน บอกว่าจะนำไปบูชา

หลวงพ่от่านเป็นผู้เลิศด้วยกตัญญูทวาทิตา ใครที่เคยอนุเคราะห์ท่านมาก่อนท่านไม่เคยลืมบุญคุณ พยายามหา

ทางตอบแทนอยู่เสมอ เช่นอุบาสิกานวม แม่ค้าขายข้าวแกง
ที่เคยจัดภัตตาหารเพลมาถวายท่านเป็นประจำสมัยที่ท่านอยู่
วัดพระเชตุพนฯ ต่อมาเมื่ออุบาสิกาท่านนี้ชราและทุพพลภาพ
หลวงพ่อบุญราโชวาทจึงได้รับตัวมาอุปการะ โยมแม่ของท่านก็
เช่นกัน ท่านได้อุปถัมภ์อย่างดี สร้างที่อยู่ให้ได้รับความสะดวก
สบายจนตลอดชีวิต นอกจากนี้เมื่อสมเด็จพระวันรัต (ติสส-
ทตฺตเถร) ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอภาษีเจริญ ปก-
ครองวัดปากน้ำ และเป็นผู้เห็นชอบให้หลวงพ่อกุศลมาเป็นเจ้า-
อาวาสวัดปากน้ำ ได้อาพาธ หลวงพ่อกุศลก็อุปถัมภ์เรื่องภัต-
ตาคารอย่างเต็มที่เป็นการสนองพระคุณ

หลวงพ่อกุศลเป็นผู้เคร่งครัดในระเบียบวินัย ถือความ
พร้อมเพรียงสามัคคีเป็นสำคัญ ทุกคนในวัดจะต้องมีวัตร
ปฏิบัติเหมือนกัน ทำสิ่งใดก็ต้องทำให้พร้อมเพรียงกัน ไม่มี
การขัดแย้งกัน พระภิกษุสามเณรหรือแม่ชีต้องลงสวดมนต์
ทำวัตร ฟังเทศน์ ฟังธรรมพร้อมกันทุกคน หลวงพ่อกุศลท่าน
ก็ไม่เคยขาดกิจเหล่านี้ ท่านถือเป็นกรณีพิพาทที่ท่านต้องเป็น
ประธานทุกเมื่อ บางครั้งท่านไม่ได้แสดงพระธรรมเทศนาเอง
ท่านก็ลงมาร่วมฟังอยู่ด้วย หลวงพ่อกุศลท่านยังอยู่เสมอว่า การ
ทำสิ่งใดให้พร้อมเพรียงกัน ได้ชื่อว่ามีสามัคคีในหมู่

ท่านให้อรรถาธิบายว่า ความเลื่อมใสในหมู่มีอยู่แก่บุคคลใด บุคคลนั้นได้ชื่อว่าเป็นคนไม่ยากจน แต่เป็นคนมั่งมีอยู่ในลัทธิใดต้องไม่รังเกียจเด็ดจันท์ ต้องเอาใจใส่แนะนำ ตักเตือนซึ่งกันและกัน ไปก็ไปในหมู่เดียวกัน พวกเดียวกัน หลวงพ่อท่านสอนเสมอว่า การปฏิบัติให้พร้อมเพรียงกันในหมู่คณะทำให้เป็นสุข ไม่เกิดการทะเลาะเบาะแว้งการวิวาท การแตกความสามัคคี หมู่คณะก็เจริญไม่เกิดปัญหา ถ้ามีปัญหาใดๆ เกิดขึ้นก็สามารถแก้ไขลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะมีสามัคคีธรรม แม้แต่การโกนผมของพระภิกษุสามเณรและแม่ชี ท่านก็ต้องการให้โกนผมให้พร้อมเพรียงเหมือนกันหมดทุกคน ในวันเดียวกัน ถ้าผู้ใดไม่โกนผมท่านจะพูดว่า แม้แต่หัวมันยังไม่สามัคคีแล้วใจจะสามัคคีได้อย่างไร ท่านมักจะยกนิทานเรื่องนกกระเจาแบกฝูง มาเล่าให้ฟังเป็นอุทาหรณ์เวลาที่มีการอบรมพระภิกษุสามเณร **ท่านไม่ต้องการให้พระภิกษุสามเณร แม่ชี อุบาสกอุบาสิกา ในวัดเป็นอย่งนกกระเจาแบกฝูง ท่านต้องการให้เป็นอย่งนกที่สามัคคีกัน**

เรื่องการปกครองดูแลวัด ท่านก็หมั่นตรวจตราให้มีความสงบเรียบร้อยอยู่เสมอ แม้ว่าเวลาส่วนใหญ่ท่านจะอุทิศให้กับการเจริญภาวนาและเผยแผ่วิชชาธรรมกายก็ตาม ในตอนกลางคืนท่านก็เดินตรวจวัดทุกคืน แม้เวลาที่ฝนตกพรัๆ

ท่านว่ามีคนสองประเภทที่ชอบเวลาเช่นนั้น คือพวกมิจฉาชีพ กับพวกเจ้าชู้ นอกจากนั้นท่านก็ต้องการสวดส้องดูแลสมาธิ ภายในวัดว่า มีใครแอบออกไปเที่ยวหรือว่ามีกรรมชั่วทำ อะไรกันหรือไม่ ระหว่างนั้นถ้าพบใครนั่งสมาธิหรือท่องหนังสือ ท่านจะพอใจมาก

หลวงพ่от่านเป็นผู้ที่เข้มงวดกวดขัน แต่ท่านไม่ใช่ อารมณ์ นอกจากนั้นท่านยังเป็นผู้ที่อารมณ์ดีและมีอารมณ์ ชื่นอีกด้วย เสียงหัวเราะหรือน้ำเสียงของท่านนั้น ทุกคน สัมผัสได้ถึงความเมตตากรุณาของท่านอย่างชัดเจน เช่น ครั้งหนึ่งอุบาสิกาในวัดที่ช่วยงานท่านอยู่เป็นประจำได้ออกไป ตัดผม เมื่อกลับมาหลวงพ่от่านถามว่าเสียค่าตัดเท่าไร เมื่อ ได้รับคำตอบว่า ๑๕๐ บาท ท่านก็พูดว่าแพงแต่ก็สวยดี แต่ หลวงพ่อว่าชนหน้าแข็งหลวงพ่อสวยกว่าเพราะมันหยิกธรรมชาติ ไม่ต้องเสียเงินตัด

หลวงพ่от่านเห็นคุณค่าของเวลาเป็นอย่างมาก ท่าน มักอบรมให้ลูกศิษย์เห็นค่าของเวลาอยู่เสมอ ท่านว่า ยังมีอีก หลายคนที่ยังมัวแต่ชมสวนดอกไม้ในโลก ชมรูปบ้าง เสียง บ้าง กลิ่นบ้าง รสบ้าง ไม่ได้ไปไหนกับเขาเลย บางคนไปแล้ว ก็เลี้ยวกลับ ไม่ไปจริงๆ ไปเฟลิดเฟลิดในบ้านในเรือนกันอีก แล้ว ทำกลับๆ กลอกๆ จะเอาชีวิตไม่รอด ท่านสอนให้ปฏิบัติ

ธรรมจริงจัง ถ้าทำจริงแล้วต้องได้ทุกคน ที่ไม่ได้คือทำไม่จริง
ท่านสอนให้ทำจนถึงที่สุด ไม่ว่าจะเห็นหรือไม่เห็นก็ให้ปฏิบัติ
เรื่อยไป อย่าปล่อยให้กาลเวลาล่วงเลยไปโดยเปล่าประโยชน์
ท่านว่าการจะเข้าถึงธรรมต้องปล่อยชีวิตจิตใจให้หมด ไปรัก
ไปห่วงอะไรไม่ได้ ถ้ายังรักยังห่วงอยู่ไปไม่ถึงเด็ดขาด

ด้วยความหมั่นมั่นใจไม่ประมาท
รักษาอาตม์ข่มใจไว้เป็นศรี
ผู้ฉลาดอาจตั้งหลักพำนัคดี
อันห่วงน้ำไม่มีมารังควาน
(ห่วงน้ำหรือโอหะคือ กาม ภพ ทิฏฐิ อวิชชา)

หลวงพ่от่านมีญาณหยั่งรู้เหตุการณ์ต่างๆ ทั้งในอดีตและอนาคต ท่านกล่าวพูดและบอกสิ่งที่ท่านรู้เห็น กล่าวพยากรณ์เหตุการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับตัวท่าน ลูกศิษย์ เกี่ยวกับวัดปากน้ำหรือเกี่ยวกับประเทศชาติและแม่แต่ของโลก ท่านถือว่าท่านพูดเรื่องจริง ถ้าวันนี้ยังไม่มีใครรู้ พรุ่งนี้ก็ต้องรู้ ถ้าวันนี้ยังไม่มีใครเชื่อ พรุ่งนี้ก็ต้องเชื่อ

ก่อนที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อของเราท่านจะมรณภาพประมาณ ๕ ปี ท่านได้เรียกประชุมคณะศิษย์ทั้งในและนอก

วัดเป็นกรณีพิเศษที่ศาลาการเปรียญ เพื่อแจ้งให้ทุกคนทราบ
ว่าท่านจะถึงกาลมรณภาพในอีก ๕ ปีข้างหน้า กิจการใดที่
ท่านได้ดำเนินไว้แล้วขอให้ช่วยกันทำกิจการนั้นๆ อย่าทอดทิ้ง
ท่านได้ชี้แจงโครงการพัฒนาวัดปากน้ำให้คณะศิษย์ช่วยกัน
ดำเนินต่อไปให้สำเร็จ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการเผยแผ่วิชชาธรรมกายท่าน
เห็นเป็นเรื่องสำคัญที่สุด ท่านบอกว่าต่อไปวัดปากน้ำจะเจริญ
รุ่งเรืองใหญ่โต แม้ว่าท่านจะมรณภาพไปแล้ว แต่ก็มีโอกาส
ช่วยวัดได้มากกว่ายังมีชีวิตอยู่ มีลูกศิษย์หลายคนได้อารธนา
ขอไม่ให้ท่านมรณภาพ ท่านตอบว่าไม่ได้ อีก ๕ ปีท่านจะไม่
อยู่แน่ๆ แล้ว

ท่านเคยพยากรณ์ไว้ว่า**สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ** ครั้นยังดำรง
สมณศักดิ์ที่พระธรรมดิลก ว่าจะได้เป็นใหญ่ในหมู่สงฆ์ และ
หลังจากหลวงพ่อมรณภาพไปแล้ว ๑๓ ปีคือในปี พ.ศ.๒๕๑๕
ทุกคนก็ได้ประจักษ์แจ้งว่าคำพยากรณ์ของหลวงพ่ไม่เคยพลาด
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอได้เสด็จมาถวายเครื่องสักการบูชาแด่หลวงพ่ที่วัด
ปากน้ำ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๑๕ หลังจากที่ทำพิธี
ถวายเครื่องสักการะแล้ว ท่านได้ประทานพระโอวาทว่า

“ที่มานวันนี้ก็เพื่อจะมาถวายสักการะหลวงพ่ด้วยความ
ตั้งใจของหลวงพ่ได้เคยพูดไว้อย่างไร และความตั้งใจของ

หลวงพ่อนั้นก็ปรากฏตามที่หลวงพ่อดีพยากรณ์ ซึ่งขณะนี้ก็ได้เป็นพระผู้ใหญ่มากที่สุดในคณะสงฆ์สมความปรารถนาของหลวงพ่แล้ว จึงได้นำสักการะมาถวายหลวงพ่เป็นกรณีพิเศษแปลกกว่าปีก่อนๆ นั้น”

นอกจากจะพยากรณ์ว่าสมเด็จพระเจ้าจะได้เป็นใหญ่ในหมู่สงฆ์ คือเป็นสมเด็จพระสังฆราชแล้ว หลวงพ่ท่านยังเคยพยากรณ์**สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า** (ช่วง วรรณโณ ป.๕.๙) เจ้าอาวาสวัดปากน้ำองค์ปัจจุบัน ไว้ตั้งแต่สมัยที่ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระสังฆราชเป็นสามเณรว่า “องค์นี้แหละจะได้เป็นเจ้าอาวาสวัดปากน้ำองค์ต่อไป”

สมัยหนึ่งทางคณะศิษย์เห็นว่ากุฏิของหลวงพ่อนั้น เก่าทรุดโทรมมาก อยากให้หลวงพ่ท่านมีที่อยู่สะดวกสบายขึ้น จึงได้รวมทุนกันสร้างตึกถวายท่านคือตึกมณฑลจันทรา ระหว่างกำลังดำเนินการก่อสร้าง หลวงพ่ท่านมักจะออกมานั่งดูเสมอๆ เมื่อมีผู้ถามท่านถึงตึกหลังนี้ ท่านมักจะบอกว่า “ตึกหลังนี้สร้างให้ช่วงเขาอยู่” และในปัจจุบันนี้ ตึกมณฑลจันทรา ก็เป็นกุฏิของท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ช่วง วรรณโณ ป.๕.๙) เจ้าอาวาสวัดปากน้ำองค์ปัจจุบัน

สมัยก่อนนั้น ที่วัดปากน้ำยังไม่มีถนนตัดเข้าไปถึง ผู้ที่จะมาวัดปากน้ำต้องมาทางเรือหรือเดินเท้า ถนนในวัดจึงเป็น

เพียงทางเท้าแคบๆ แต่หลวงพ่от่านได้สั่งให้ตัดถนนผ่านมีความกว้างขนาดรถยนต์แล่นได้ ในสมัยนั้นถนนสายนี้จึงเป็นถนนที่ใหญ่ที่สุดในวัด ทำให้ผู้คนพากันประหลาดใจว่า ทำไมหลวงพ่อจึงให้ตัดถนนใหญ่โตเช่นนั้น หลวงพ่от่านตอบว่าต่อไปรถยนต์จะเข้าถึงวัด มีหลายคนที่ไม่เชื่อคำพูดของหลวงพ่อ เพราะยังไม่เห็นวี่แววว่าจะเป็นไปได้ บางคนถึงกับพูดว่าอีกร้อยปีรถยนต์ก็ยังเข้าไม่ถึงวัด แต่แล้วหลังจากที่หลวงพ่อมรณภาพได้ ๒ ปี รถยนต์ก็แล่นเข้าจอดถึงในวัดได้ตามที่หลวงพ่อพยากรณ์ไว้

อีกรายหนึ่งเป็นเรื่องของ**พลตรีโสภณ กระมลย์** ผู้เป็นศิษย์หลวงพ่อดปากน้ำมานานหลายปี คือท่านได้เข้าวัดมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๔๐ ในสมัยที่มียศเป็นร้อยโท และเมื่อสมรสกับคุณประทุมแล้วก็ได้พาภรรยามาเป็นศิษย์ของหลวงพ่อดด้วย เมื่อลูกคนแรกของท่านอายุได้ประมาณ ๔ เดือน หลวงพ่อได้ให้คนมาบอกที่บ้านพักในกรมทหารว่า ให้ระวังลูกจะเจ็บหนัก คุณประทุมฟังแล้วก็นึกสงสัยว่าลูกจะเจ็บเป็นอะไรมากนัก ไฉน ในเมื่อขณะนั้นลูกยังแข็งแรงดี ไม่มีทีท่าว่าจะเจ็บป่วย แต่เมื่อทราบจากหลวงพ่อเช่นนั้นก็พยายามระมัดระวังดูแลลูกอย่างดีที่สุด อยู่ต่อมาอีกสามวันหลังจากหลวงพ่อให้คนมาเตือน เด็กนั้นก็ป่วยเป็นโรคบิดอย่างแรง จนกระทั่ง

หมอไม่รับรองว่าจะรอดชีวิตหรือไม่ แต่ก็พยายามรักษาอย่างเต็มที่ พลดรีโสภณรีบมาถวายใบแจ้งอาการของโรคนั้นแก่หลวงพ่อ หลวงพ่อตานรับใบอาการโรคแล้วส่งให้ศิษย์ที่ทำวิชาช่วยกันแก้โรค ท่านบอกว่า “มันจะเอาไป เราต้องต่อสู้กันหน่อย จะแก้ไขให้” ครั้งที่สอง พลดรีโสภณไปถวายใบแจ้งอาการอีกครั้งหนึ่ง หลวงพ่อตานรับใบแจ้งอาการโรคนั้นไปดู แล้วบอกว่า ปลอดภัยแล้ว หลังจากนั้นลูกของพลดรีโสภณก็มีอาการดีขึ้นเรื่อยๆ และหายเป็นปกติ

ต่อมาเมื่อคุณประทุมตั้งครรภ์ครั้งที่สอง เธอมีอาการแพ้อย่างมาก รับประทานอาหารและลูกขึ้นไม่ได้เลย ต้องเข้าโรงพยาบาลเกือบเดือน แพทย์ที่ทำการรักษาแนะนำให้เอาเด็กออก มิฉะนั้นแม่จะเป็นอันตรายถึงชีวิต แพทย์ได้นำแบบฟอร์มมาให้พลดรีโสภณลงชื่อยินยอมให้เอาเด็กออก แต่พลดรีโสภณยังไม่ยอมลงชื่อ เพราะต้องการจะมาปรึกษาหลวงพ่อก่อน พลดรีโสภณเรียนให้หลวงพ่อบอกว่าไม่อยากฆ่าลูก แต่ถ้าไม่ฆ่าลูกก็เหมือนฆ่าแม่ ถ้าไม่ฆ่าแม่ก็ต้องฆ่าลูก หลวงพ่อบอกว่าไม่ต้องฆ่าใครหรอก เอาไว้ทั้ง ๒ คนนั้นแหละ พลดรีโสภณได้พยายามหลบหน้านายแพทย์ โดยไม่ไปที่โรงพยาบาลอีกเพราะทราบดีว่า จะต้องถูกทวงถามถึงการตัดสินใจ วันต่อมานายแพทย์ได้สั่งฉีดยา และจ่ายยาให้คุณประทุมรับ-

ประทาน ปรากฏว่าอาการดีขึ้นเรื่อยๆ และปลอดภัยในที่สุด โดยไม่ต้องทำแท้งเลย

ประมาณ พ.ศ.๒๔๔๕ ลูกคนโตของพลตรีโสภณป่วยหนักอีกคือมีอาการเหมือนเป็นโรคไทฟอยด์ คราวนี้ไม่ไปให้แพทย์ตรวจรักษา เพียงแต่รับประทานยาแก้ไข้ เพราะมีความศรัทธายึดมั่นหลวงพ่อดำที่ พลตรีโสภณได้มาส่งอาการโรคกับหลวงพ่อดำอีกเช่นเคย หลวงพ่อดำจึงให้พระฉนวน ไปนั่งสมาธิแก้โรคให้ที่บ้าน ๓ คืน คืนแรกที่พระฉนวนมานั่งแก้โรคนั้น ผู้ป่วยที่มีอาการหนักมากนั้นก็มีอาการดีขึ้น จนพอรับประทานอาหารได้บ้าง ญาติทุกคนพูดกันว่าจะกินสั่งลา เป็นครั้งสุดท้าย เพราะเห็นอาการแล้วไม่คิดว่าจะหาย พระฉนวนได้ยินเช่นนั้น จึงกลับไปเล่าให้หลวงพ่อดำฟัง หลวงพ่อดำพูดว่าเขายังไม่เชื่อวิชานี้ แล้วท่านยังได้พยากรณ์ว่าเด็กคนนี้ต้องพ้นอายุ ๑๖ ไปแล้วจึงจะดีขึ้น หมดโรคหมดภัย ทุกครั้งที่พลตรีโสภณมาส่งอาการโรคของบุตรกับหลวงพ่อดำ ครั้งแรกท่านจะรับใบอาการโรคไว้อ่าน แต่ไม่พูดอะไร ครั้นไปส่งครั้งที่ ๒ (สมัยนั้นต้องส่งใบอาการโรค ๓ ครั้ง คือเช้า กลางวัน เย็น) ท่านบอกว่า “ไม่เป็นไรแล้ว” เป็นอันสบายใจ แน่ใจได้ว่าบุตรปลอดภัยแน่

ครั้นเมื่อหลวงพ่อดำพาพรหมก็คือประมาณปลายปี พ.ศ.

๒๕๐๑ พลตรีโสภณ (ขณะนั้นมียศเป็น พ.อ.) กับคุณประทุม ได้มาราบเยียมหลวงพ่อบ่อยขึ้น วันหนึ่งขณะที่กำลังเข้าเยียมหลวงพ่อยุ่นั้น หลวงพ่อได้สั่งให้สามเณรไปหยิบดวงแก้วมา ๑ ดวง เมื่อได้มาแล้วท่านได้มองสำรวจทุกคนที่อยู่ในห้อง แล้วพยักหน้าเรียกพลตรีโสภณให้เข้าไปหาใกล้ๆ แล้วบอกว่า “กายสิทธิ์ดวงนี้ชื่อบรมจักร องค์นี้จะเลี้ยงวัดปากน้ำเขียวนะ ทำวิชาควบคุมกันมา ข้าจะให้เอ็ง ไปไหนให้เอาติดตัวไปด้วย” (กายสิทธิ์ในที่นี้หลวงพ่อบอกท่านถือว่าเป็นแก้วมณีประเภทหนึ่งซึ่งเป็นหนึ่งในรัตนะทั้งเจ็ดของพระเจ้าจักรพรรดิ คือช้างแก้ว ม้าแก้ว ชุนพลแก้ว ชุนคลังแก้ว นางแก้ว จักรแก้ว แก้วมณี)

พลตรีโสภณเล่าว่า ครั้นนั้นตนเองรู้สึกปลาบปลัมยินดีมากที่สุดที่หลวงพ่อบอกท่านให้กายสิทธิ์ดวงที่สำคัญเป็นกายสิทธิ์ขนาดใหญ่ แต่ครั้งกลับมาถึงบ้านความปลาบปลัมยินดีกลับลดลงไป เพราะไม่แน่ใจว่าหลวงพ่อบอกท่านตั้งใจให้ตนแน่หรือเปล่า หรือท่านให้เพราะท่านไม่รู้รู้สึกตัว เนื่องจากอาหารหนักจนอาจไม่ได้สติ และตนเองก็กลัวเลวของพิเศษเช่นนั้นสมควรจะมาตอกอยู่กับตนหรือไม่

วันรุ่งขึ้นพลตรีโสภณตัดสินใจแน่นอนว่า จะนำกายสิทธิ์บรมจักรไปคืนหลวงพ่อ เมื่อเข้าไปหาหลวงพ่อในห้อง ก็รอ

หาโอกาสที่จะคลานเข้าไปหาท่านใกล้ๆ เพื่อจะคืนกายสิทธิ์ แต่ยังไม่ทันจะทำตามที่คิด ก็เห็นหลวงพ่อบอกท่านจึงดูทุกคนที่อยู่ในห้องนั้น แล้วท่านก็เรียกสามเณรให้ไปหยิบดวงแก้วมา ๑ ดวง ท่านพยักหน้าเรียกพลตรีโสภณให้เข้าไปหาท่านบอกว่า “เอ็งไม่ต้องเอามาคืน เอ็งเอาไปอีกองค์หนึ่งองค์นี้ชื่อจักรพรรดิ เอ็งเอาไว้ที่บ้านนะ เพราะเอ็งนะสมบัติจะวิบัติ ให้เอาก่อนนี้ไว้คุ้มครอง” พลตรีโสภณถึงได้แน่ใจว่าหลวงพ่อบอกท่านตั้งใจให้กายสิทธิ์แก่ตนแน่ๆ มิใช่เป็นเพราะอาพาธหนักจนไม่ได้สติ ท่านให้เนื่องจากท่านรู้เห็นเหตุการณ์ล่วงหน้า ท่านจึงเป็นห่วง และท่านรู้ตัวว่าท่านใกล้จะมรณภาพแล้ว ท่านจึงให้ดวงแก้วกายสิทธิ์แก่พลตรีโสภณสำหรับคุ้มครองป้องกันภัย กายสิทธิ์เหล่านี้ได้ช่วยคุ้มครองครอบครัวของพลตรีโสภณให้พ้นจากภัยพิบัติมาหลายครั้ง

ในปี พ.ศ.๒๕๑๔ พลตรีโสภณและคุณประทุมต้องการทำบุญบ้าน จึงนิมนต์พระภิกษุจากวัดปากน้ำไปเจริญพระพุทธมนต์และฉันภัตตาหารเพลที่บ้าน ในตอนเช้าของวันงาน ก่อนที่พระภิกษุจะไปถึงปรากฏว่าไฟฟ้าดับ เมื่อไปตรวจดูที่หม้อไฟก็พบว่ารอยไฟฟ้าลัดวงจรจนไหม้เสียบ้านเกรียมไปหมด แต่ก็สามารถแก้ไขได้ทันที่ จึงไม่มีเหตุการณ์ร้ายแรงกว่านั้น หลังจากนั้นทั้งพลตรีโสภณและคุณประทุมได้ประสบ

ปัญหาร้ายแรงทั้งเรื่องการทำงานและธุรกิจอื่นๆ จนทรัพย์สินสมบัติเกือบจะสูญสิ้น แต่ก็สามารถผ่านพ้นอุปสรรคเหล่านั้นไปได้ ทั้งสองท่านนี้เห็นตรงกันว่าเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นจริงตามที่หลวงพ่от่านได้พยากรณ์ไว้

คำพยากรณ์ของหลวงพ่อยังมีอีกหลายเรื่องด้วยกัน คิษยานุศิษย์ทั้งที่อยู่ในวัดและนอกวัดต่างก็รู้กันดี รายสุดท้ายที่จะกล่าวในที่นี้เป็นบุคคลอีกท่านหนึ่งที่หลวงพ่от่านเคยพยากรณ์ไว้คือ **คุณหญิงลมน บุรกรรมโกวิท** ภริยา พ.อ. หลวงบุรกรรมโกวิท อดีตอธิบดีกรมโยธาธิการและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย สมัยรัฐบาล ฯพณฯ จอมพล ป.พิบูลสงคราม คุณหญิงลมนได้มาปวารณาตัวเป็นศิษย์ของหลวงพ่อ เมื่อมีปัญหาขัดข้องในเรื่องใดๆ มักมาราบเรียนปรึกษาขอคำแนะนำจากหลวงพ่อเสมอ ครั้งหนึ่งบุตรของคุณหญิงป่วยหนัก คุณหญิงก็ได้มาขอความอนุเคราะห์จากหลวงพ่อ โดยนิมนต์ท่านไปที่บ้านเพื่อช่วยแก้ไขโรค หลวงพ่от่านก็เมตตาสงเคราะห์ให้ตามความประสงค์ และสั่งพวกที่ทำวิชาให้ช่วยกันแก้ไขโรคบุตรของคุณหญิงด้วย หลวงพ่от่านบอกว่าต่อไปคุณหญิงลมนจะเป็นผู้อุปถัมภ์บำรุงวัดปากน้ำ มีผู้ที่ได้ฟังแล้วสงสัยว่าคุณหญิงท่านจะอุปถัมภ์บำรุงวัดอย่างไร มากน้อยขนาดไหน ต่อมาก็เป็นที่รู้กันไปทั่วว่าคุณหญิงลมน บุรกรรม-

โกวิท เป็นผู้มีศรัทธายึดมั่นในพระรัตนตรัย มีความเคารพ
เลื่อมใสในหลวงพ่อย่างจริงจัง และได้มาปฏิบัติธรรม รักษา
ศีล ๘ อยู่ในวัดปากน้ำคราวละหลายเดือน และได้ถวายที่ดิน
ที่จังหวัดนครนายกถึง ๑๔๓ ไร่ ให้เป็นธรณีสงฆ์วัดปากน้ำ
นอกจากนั้นยังเป็นประธานถวายผ้าพระกฐินพระราชทานติด
ต่อกันนานหลายปี และยังได้บริจาคทรัพย์ในการก่อสร้าง
ปฏิสังขรณ์เสนาสนะต่างๆ เป็นจำนวนมาก

นับแต่พระเดชพระคุณหลวงพ่от่านได้รับมอบหมายให้มาเป็นเจ้าอาวาสวัดปากน้ำเป็นต้นมา ท่านต้องรับภาระหนักมาโดยตลอด ทั้งด้านการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม การอบรมและเผยแผ่วิชชาธรรมกาย การบูรณะปฏิสังขรณ์ การสงเคราะห์ประชาชนผู้เดือดร้อนทั้งหลายฯลฯ งานที่หนักมากที่สุดคืองานอบรมธรรมปฏิบัติและงานเผยแผ่วิชชาธรรมกาย เวลาในการพักผ่อนท่านจึงมีน้อย สุขภาพท่านก็เริ่มทรุดโทรม โดยเริ่มจากเป็นโรคความดันโลหิตสูง เมื่อประมาณเดือนมีนาคม พ.ศ.๒๕๔๙ แต่ก่อนหน้านั้นท่านก็เคยรับการผ่าตัดเพราะโรคไส้เลื่อนมาก่อน

แม้ร่างกายท่านจะอาพาธแต่หลวงพ่อก็ไม่เคยทอดทิ้งภาระหน้าที่ของท่าน ยังคงสอนนั่งสมาธิเจริญภาวนา และปฏิบัติกิจภาวนาของท่านเองไปตามปกติ เพราะความที่ท่านมีจิตใจที่แข็งแกร่ง ช่วงที่ท่านอาพาธท่านก็ชอบลุก นั่ง ยืน เดิน โดยไม่ต้องมีใครช่วยพยุง เว้นแต่ช่วงอาพาธหนักจนผืนสังฆารไม้ไหวจริงๆ ช่วงที่ท่านอาพาธหนักท่านก็ไม่เคยบ่นหรือจู้จี้กับใครๆ

เมื่อท่านอาพาธได้ปีเศษ ท่านได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์จากเดิมที่มีราชทินนามว่า “พระมงคลราชมุนี” เป็น “พระมงคลเทพมุนี” ในปีพุทธศักราช ๒๕๐๐ ซึ่งเป็นช่วงที่ท่านอาพาธหนักแล้ว แต่ท่านก็ผืนสังฆารไปรับพระราชทานพัดยศในพระบรมมหาราชวังด้วยเช่นกัน และในปีเดียวกันนี้ท่านยังได้จัดการฌาปนกิจศพโยมแม่ของท่านด้วย

หลวงพ่อก็เคยบอกแก่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ว่า อาการอาพาธของท่านครั้งนี้รักษาไม่หาย เพราะยาที่ฉันอยู่นั้นเข้าไม่ถึงโรค ท่านว่ากรรมมันบังไว้ โดยท่านได้อุปมาว่า เหมือนมีแผ่นหินมากั้นไว้ไม่ให้ยาซึมไปกำจัดโรค ซึ่งท่านเองก็รู้อยู่ล่วงหน้าและบอกไว้เมื่อ ๕ ปีก่อนแล้ว ช่วงที่อาพาธหนักนั้น ท่านก็ได้รับความเอาใจใส่ดูแลเป็นอย่างดี แม้ว่าท่านทราบว่ารักษาไม่หายแต่ท่านก็

ปล่อยให้ลูกศิษย์เยียวयरักษาท่าน เพื่อเปิดโอกาสให้เขาได้
แสดงความกตัญญูทศเวทินวาระสุดท้าย

หลวงพ่อกันถึงแก่กรรมภาพอย่างสงบที่วัดปากน้ำภาษี-
เจริญ เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๐๒ เวลา ๑๕.๐๕ น.
สิริรวมอายุได้ ๗๔ ปี ๓ เดือน ๒๔ วัน ๕๓ พรรษา ท่าม
กลางความโศกสลดและเสียงระงมไห้ของศิษยานุศิษย์ทั้งหลาย
ที่มาแวดล้อมและที่ทราบข่าว เมื่อระงมและกลองในวัดบันลือ
เสียงขึ้น ทุกคนน้ำตาคลอ บ้างก้มลงกราบ บ้างยืนมองแล้ว
ร้องไห้ บ้างเอามือปิดหน้าสะอึกสะอื้น ไม่มีเสียงพูดใดๆ ทั้ง
สิ้น

ภคชนทาท

ตลอดเวลาเกือบห้าสิบปีที่พระเดชพระคุณหลวงพ่ót่าน
อบรมธรรมปฏิบัติแก่สาธุศิษย์ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์นั้น ศิษย์
ของท่านทั้งหลายเหล่านั้นต่างก็ได้รับอานิสงส์มีความสุขความ
เจริญกันไปตามแต่ภาวะฐานะของแต่ละคน ส่วนศิษย์ที่อยู่
ภายในวัดปากน้ำนั้นบ้างก็มีความเจริญรุ่งเรืองอยู่ในเพศสมณะ
ทั้งสายปริยัติและสายปฏิบัติ บ้างก็เป็นอุบาสกอุบาสิกาที่ช่วย
บริหารงานอยู่ในวัดปากน้ำ บางท่านก็เป็นครูสอนสมาธิเจริญ
ภาวนาอยู่ในวัด และบางท่านก็ได้ขยับขยายออกไปสร้าง
สถานที่ปฏิบัติธรรมขึ้นใหม่ ศิษย์คนสำคัญของพระเดชพระ-
คุณหลวงพ่อก็มีอยู่หลายท่านด้วยกัน

ในบรรดาศิษย์คนสำคัญเหล่านั้นมีอยู่สองท่านที่ควรจะกล่าวถึงในที่นี้ เพราะเหตุว่าท่านทั้งสองนี้ต่างก็ได้เป็นหัวหน้าคณะนำพาสาธุชนทั้งหลายสร้างสรรค์งานพระศาสนาสืบสานมโนปณิธานอันยิ่งใหญ่ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวดึงส์สำเร็จอย่างงดงาม

สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์

สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุญฺโญ ป.ธ.๙) เจ้าอาวาสวัดปากน้ำภาษีเจริญ องค์ปัจจุบันนี้ ท่านเป็นชาวอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ถือกำเนิดเมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๖๔ และได้บวชเณรเมื่ออายุ ๑๔ ปี สมัยที่ท่านยังเป็นสามเณรอยู่นั้น พระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวดึงส์ ได้พยากรณ์ว่าท่านจะได้เป็นเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ หลวงพ่อดาวดึงส์จึงได้เตรียมการไว้ให้ท่านเป็นทายาทผู้สืบสานภารกิจที่สำคัญยิ่งสามประการ คือภารกิจด้านการปกครอง หมู่คณะวัดปากน้ำ งานเผยแผ่วิชชาธรรมกาย และงานบริหารการคณะสงฆ์ไทย

ด้วยความมีวิสัยทัศน์อันกว้างไกล ท่านจึงได้ส่งพระมหาช่วง วรปุญฺโญ ในครั้งนั้นไปจำพรรษาที่วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม เพื่อศึกษาภาษาบาลีให้จบเปรียญธรรม ๙

ประโยค และเพื่อเรียนรู้งานการคณะสงฆ์จากสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราชฯ (ปลด กิตฺติโสภโณ) เมื่อครั้งยังเป็นสมเด็จพระสังฆนายกและเป็นเจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตรฯ ในสมัยนั้น

การได้ไปอยู่จำพรรษา ณ วัดเบญจมบพิตรฯ นี้เอง ที่เป็นโอกาสอันดียิ่งของพระมหาช่วง ที่จะได้มีโอกาสรับการถ่ายทอดคุณธรรม ได้เรียนรู้การบริหารงานคณะสงฆ์จากพระมหาเถระ ผู้ที่ต่อมาได้เป็นประมุขแห่งสงฆ์ทั้งประเทศ ซึ่งนับว่าเป็นโอกาสที่ท่านได้ยากอย่างยิ่ง และพระมหาช่วงในครั้งนั้นก็ได้ปล่อยโอกาสนั้นให้ล่วงเลยไป ท่านได้ตั้งใจสนองงานอย่างดีเยี่ยม จนได้รับแต่งตั้งให้เป็นเลขานุการสมเด็จพระสังฆนายก เมื่อปี พ.ศ.๒๔๙๕ ในระหว่างนั้นท่านได้สอนบาลีให้แก่พระเณรที่วัดเบญจมบพิตรฯ พร้อมกับศึกษาบาลีชั้นประโยคแปดที่วัดสามพระยาควบคู่กันไปด้วย พระอาจารย์ผู้สอนบาลีของท่านคือสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินฺธโร) ปราชญ์ทางภาษาบาลีผู้มีลูกศิษย์อยู่ทั่วประเทศ จนกระทั่งถึงปี พ.ศ.๒๔๙๗ ท่านก็สำเร็จเปรียญธรรมเก้าประโยค

การที่ท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ มีครูผู้เลิศถึง ๓ ท่านในเวลาเดียวกันเช่นนี้ ทำให้ท่านได้รับการถ่ายทอดและฝึกฝนคุณธรรม ความรู้ความสามารถ ตลอดจนประสบการณ์จาก

พระมหาเถระทั้งสามรูปนั้นเป็นอย่างดี ประกอบกับพื้นฐานจิตใจอันงดงามของท่านด้วยแล้ว จึงส่งผลให้ท่านเป็นพระมหาเถระที่เพียบพร้อมไปด้วยความรู้ความสามารถและศีลาจารวัตรอันงดงาม

เป็นที่กล่าวขานกันทั่วไปว่า ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาเถระผู้มีความเอื้ออาทรต่อทุกๆ คน ไม่ว่าท่านจะมีการกิจมากเพียงใดก็ตาม ท่านก็ยังคอยสอดส่องดูแลความเป็นอยู่ของภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกา ที่วัดปากน้ำ ให้ได้รับความสะดวกสบาย พอดีแก่ชีวิตของนักสร้างบารมีอยู่เสมอ ความเมตตากรุณาของท่านนั้นเห็นได้ชัดจากการที่ท่านได้บริจาคทรัพย์สร้างโบสถ์ วิหาร โรงพยาบาล โรงเรียน และสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์อื่นๆ ไว้ทั่วประเทศรวมเป็นจำนวนเงินนับพันล้านบาท ผลงานอันยิ่งใหญ่ของท่านที่สมควรกล่าวไว้ในที่นี้ก็คือ งานสร้างวิหารประดิษฐานพระไตรปิฎกจารึกบนแผ่นหินอ่อน และการสร้างหอสมุดพระพุทธศาสนาที่พุทธมณฑล เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ รวมงบประมาณเฉพาะสองโครงการนี้รวมกันเป็นเงินถึง ๔๐๐ ล้านบาท

ในเรื่องการศึกษาของพระภิกษุสามเณรที่วัดปากน้ำนั้น นับตั้งแต่วันที่หลวงพ่อดปากน้ำไปรับท่านกลับมาจากวัด

เบญจมาภิตราฯ หลังจากท่านจบเปรียญธรรมเก้าประโยคแล้ว ท่านได้กลับมาพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดปากน้ำ ตามนโยบายที่หลวงพ่อดปากน้ำมอบหมายเอาไว้ อยู่ต่อมาไม่ช้านานพระภิกษุสามเณรวัดปากน้ำภาชี เจริญก็สามารถสอบได้เปรียญธรรมเก้าประโยคมากขึ้นเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบันนี้ จำนวนพระเณรวัดปากน้ำที่ได้เปรียญธรรมเก้าประโยคมีมากติดอันดับอยู่เสมอ ทั้งนี้ก็เพราะความสามารถในการสอนและการบริหารการศึกษาของท่าน นอกจากนั้นท่านยังให้การสนับสนุนการศึกษาของคณะสงฆ์อย่างจริงจัง ด้วยการบริจาคปัจจัยสร้างอาคารเรียน พระปริยัติธรรมไว้ทั่วประเทศ รวมทั้งบริจาคอุปกรณ์การเรียนการสอน และทุนการศึกษาจำนวนมากอยู่เป็นประจำ ในที่สุดท่านจึงได้รับแต่งตั้งให้เป็นแม่กองบาลีสนามหลวงเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๗ ซึ่งถือว่าเป็นตำแหน่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาของพระสงฆ์ทั้งประเทศ

นอกจากงานด้านการศึกษาแล้วท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ ยังได้รับการยอมรับในด้านการบริหารการปกครองคณะสงฆ์อีกด้วย ดังนั้นท่านจึงได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะปกครองคณะสงฆ์ภาคต่างๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๘ เรื่อยมา จนกระทั่งได้เป็นกรรมการมหาเถรสมาคมในปี พ.ศ.๒๕๓๑ และเป็นเจ้าคณะ-

ใหญ่หนเหนือ ปกครองคณะสงฆ์ภาคเหนือทั้ง ๑๖ จังหวัด
เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๘ ซึ่งนับว่าท่านประสบความสำเร็จในการทำ-
งานพระศาสนาจนเป็นที่ยอมรับของสังคมอย่างมาก

ในด้านการเผยแผ่พระศาสนานั้น เป็นที่ทราบกันดีว่า
ชาวต่างชาติ หลายชาติหลายภาษาได้เดินทางมาศึกษาและ
ปฏิบัติธรรมอยู่ที่วัดปากน้ำเสมอๆ บ้างก็เป็นพระภิกษุที่บวช
มาจากต่างประเทศ แล้วเข้ามาพึ่งบารมีท่านเพื่อศึกษาพระ-
พุทธศาสนา ในขณะที่เดียวกันท่านก็ได้เดินทางไปปฏิบัติศาสน-
กิจในต่างประเทศอยู่เนืองๆ ทั้งในเอเชีย ยุโรป และอเมริกา
เฉพาะที่ท่านได้ส่งพระพุทธรูปไปประดิษฐาน ณ อารามต่างๆ
ในต่างประเทศนั้น รวมแล้วไม่ต่ำกว่า ๑๘ ประเทศ และใน
ประเทศเหล่านั้น มีอยู่หลายแห่งที่ท่านได้สร้างเสนาสนะไว้
เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่น ร่วมสร้างวัดมงคลเทพ-
มุนี ที่ฟิลาเดลเฟีย สหรัฐอเมริกา สร้างวัดที่พุทธคยา ประเทศ
อินเดีย สร้างวัดจิตตะกอง ที่ประเทศบังคลาเทศ สร้างหอ
วิปัสสนาที่ประเทศสวีเดน เป็นต้น

ที่สำคัญประการหนึ่งคือ ท่านได้เป็นพระอุปชฌาย์ผู้ให้
กำเนิดพระภิกษุสามเณรอยู่เป็นจำนวนมาก ทายาททางธรรม
ของท่านนั้นได้เป็นกำลังสำคัญของพระพุทธศาสนา อยู่ใน
สังคมชนบทมากมายด้วยกัน ไม่เฉพาะลัทธิวัชริกที่ท่านบวช

ให้เท่านั้น แม้พระเถรอื่นๆ ที่ไผ่ดีสร้างบารมีอย่างจริงจัง ท่านก็ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ เพราะถือว่าเป็นลูกพระ-
สัณมาสัมพุทธเจ้าเหมือนกัน ด้วยเหตุที่เมตตธรรมของท่าน
แผ่กว้างไม่มีประมาณเช่นนี้ ทำให้มีพระภิกษุสามเณรจำนวน
มากมายฝากตัวเป็นศิษย์ของท่าน ศิษย์ของท่านที่เป็นพระมหา
เถระผู้ใหญ่ฝ่ายปริยัติที่มีชื่อเสียงรูปหนึ่งได้แก่ พระเดชพระ-
คุณพระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) เจ้าอาวาสวัดราช-
โอรสาราม ซึ่งในอดีตเคยอยู่ทำงานรับใช้ท่านเจ้าประคุณสม-
เด็จฯ อย่างใกล้ชิด ส่วนลัทธิวิฬาริกที่มีชื่อเสียงของท่านก็มี
อยู่มากเช่นกัน ในจำนวนนั้นก็มีพระราชมานาวาสุนทร (ไชยบุญ-
ถมมชโย) เจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย และพระภาวนาวิริยคุณ
(เผด็จ ทตฺตชีโว) รองเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย รวมอยู่ด้วย

จะเห็นได้ว่าท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นทนายทนายผู้สื-
สานภารกิจสำคัญ ที่หลวงพ่อดปากน้ำปูพื้นฐานไว้ได้อย่างดี
ยิ่งดังผลงานทั้งหลายที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เฉพาะผลงาน
ของท่านและหมู่คณะชาววัดปากน้ำนั้น มีมากมายจนยากที่
จะพรรณนาได้หมดสิ้น จนกระทั่งส่งผลให้พระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ โปรดพระราชทาน
สถาปนาสมณศักดิ์ให้พระเดชพระคุณท่าน เมื่อครั้งยังเป็น
พระธรรมปัญญาบติ ขึ้นเป็น “สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์”

ในวโรกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม พ.ศ.
๒๕๓๔ ที่ผ่านมา

อุบาสิกาจันทร์ ชนนกยุง

อุบาสิกาจันทร์ ชนนกยุง หรือที่ศิษย์ทั้งหลายนิยมเรียก
ท่านว่า “คุณยายอาจารย์” หรือ “คุณยาย” นั้น ท่านเกิดเมื่อ
วันพุธ ขึ้น ๑๐ เดือนยี่ ปี พ.ศ.๒๔๕๒ ที่อำเภอนครชัยศรี
จังหวัดนครปฐม ท่านเป็นศิษย์คนสำคัญในโรงงานทำวิชา
ที่พระเดชพระคุณหลวงพ่อกล่าวชมในที่ประชุมศิษย์ว่า **“เป็น
หนึ่งไม่มีสอง”** ดังได้กล่าวมาแล้ว

คุณยายเป็นลูกชานา ในวัยเด็กท่านไม่เคยเรียนหนังสือ
เพราะในสมัยนั้น เด็กผู้หญิงไม่มีโอกาสได้เข้าโรงเรียน
มูลเหตุที่ท่านจะได้เข้าไปอยู่ในวัดปากน้ำนั้นก็เพราะว่า ท่าน
ต้องการฝึกนั่งสมาธิเพื่อจะตามหาคุณพ่อในปรโลก เนื่องจาก
ในวัยเด็กท่านเคยถูกคุณพ่อแฉ่ง จนกระทั่งเมื่อคุณพ่อเสียชีวิตท่าน
ไม่มีโอกาสได้ขอขมาเสียก่อนในขณะที่พี่น้องคนอื่นๆ
เขาทันได้ขอขมา ทำให้ท่านเสียใจมาก คุณยายเล่าว่า ครั้ง
นั้นท่านร้องไห้จนตาขี้ ญาติๆ แนะนำว่าให้ทำบุญอุทิศส่วน
กุศลให้พ่อซึ่งอยู่ทางโน้นก็จะได้รับ เมื่อคุณยายถามว่าทาง
โน้นอยู่ที่ไหน ก็ได้คำตอบว่าทำดีก็ได้อยู่สวรรค์ ทำชั่วก็ต้อง

ตกนรก แต่ก็ไม่รู้ว่านรกสวรรค์นั้นอยู่ที่ไหน

ประมาณ พ.ศ.๒๔๗๐ มีคนเล่าให้คุณยายฟังว่า หลวงพ่อวัดปากน้ำสามารถสอนนั่งสมาธิ และใครบรรลุนิพพานแล้ว ท่านก็สอนให้ไปดูนรกสวรรค์ได้ คุณยายดีใจมากอยากไปทันที แต่ถ้าจะขอไปฝึกสมาธิเช่นนั้นทางบ้านต้องไม่ยอม เพราะไม่มีใครสนใจเรื่องอย่างนี้ คุณยายจึงต้องคอยอยู่ถึง ๖ ปี เมื่ออายุได้ ๒๕ ปี จึงบอกทางบ้านว่าจะไปอยู่กับญาติพี่น้องที่อื่นเพื่อหางานทำ ครั้งนั้นคุณยายออกปากยกทองรูปพรรณส่วนของท่านให้พี่น้องทั้งหมด ตลอดจนสละสิทธิ์ในที่ดินมรดกของตนด้วย

วันที่คุณยายไปกราบลาแม่ แม่หันหน้าเข้าฝาเรือนร้องไห้ คุณยายช้ำใจไม่ตีเพราะรักแม่มาก แต่ความปรารถนาตามหาพ่อมีมากกว่า จึงตัดใจถือห่อผ้าลงจากเรือนพร้อมเงิน ๒ บาทติดตัว คุณยายมาอยู่บ้านน้ำแฉะวังบูรพาสองสามวัน เพื่อสืบเสาะดูว่าบ้านไหนมีคนไปวัดปากน้ำ เมื่อทราบที่บ้านคุณนายเลียบ เศรษฐินิยานสะพานหันเป็นศิษย์หลวงพ่อ คุณยายจึงไปสมัครทำงานที่บ้านนี้

ทุกวันเวลาประมาณหนึ่งทุ่ม อุบาสิกาทองสุข ลำแดง-ปั้น จะมาสอนสมาธิแก่คุณนายและผู้ที่สนใจ คุณยายอยากเรียนธรรมะ แต่เนื่องจากเป็นลูกจ้างเขา ยายจึงตั้งใจทำงาน

ให้ถูกใจเขา ต้องขยันเป็นพิเศษ คุณนายจึงรักยายและอนุญาตให้มาเรียนนั่งสมาธิได้ เมื่อได้ธรรมกายแล้วคุณยายจึงถามอุบาลิกาทองสุขผู้เป็นอาจารย์ว่า อยากเห็นพ่อจะทำอย่างไร อุบาลิกาทองสุขจึงแนะวิธีให้ เมื่อคุณยายสามารถตามไปช่วยคุณพ่อได้ด้วยอำนาจของวิชาธรรมกายแล้ว ในที่สุดท่านก็ได้เข้าไปบวชช้อยู่ในวัดปากน้ำเมื่อประมาณปีพุทธศักราช ๒๔๔๐

ในบั้นปลายชีวิตของหลวงพ่อดาวพากน้ำนั้น ท่านเคยสั่งคุณยายไว้ว่า เมื่อหลวงพ่อดาวพอกไม่อยู่แล้วก็ให้สอนสมาธิต่อไป ท่านจึงถือปฏิบัติตามคำสั่งนี้อย่างเคร่งครัด แม้จะหนักใจว่าตนไม่รู้หนังสือจะไปสอนใครได้ แล้วในที่สุดท่านก็สามารถรวบรวมหมู่คณะที่มาร่วมปฏิบัติธรรมกับท่านที่บ้านธรรมประสิทธิ์ (ซึ่งอยู่ในวัดปากน้ำในสมัยนั้น) มาก่อสร้างวัดพระธรรมกายเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๐๓ คุณยายจึงได้ชื่อว่าเป็น “ผู้ให้กำเนิดวัดพระธรรมกาย”

ครั้งนั้นอุบาลิกาจันทร์ ขนนกยูง และพระอธิการไชยบุญลัทธิหมชโย เจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย (ศิษย์เอกคุณยายตั้งแต่สมัยยังเป็นนักศึกษา) ได้ดำเนินรอยตามพระเดชพระคุณหลวงพ่อดาวพากน้ำผู้เป็นครูบาอาจารย์อย่างเคร่งครัด และได้มุ่งมั่นอบรมธรรมปฏิบัติเพื่อให้สาธุชนทั้งหลายเข้าถึงพระ-

ธรรมกายอย่างต่อเนื่องตลอดมา จนกระทั่งมีเหล่านักสร้าง
บารมีมาร่วมปฏิบัติธรรมกันอย่างเนืองแน่น แม้พื้นที่ของวัด
จำนวน ๑๙๖ ไร่ ในครั้งนั้นจะกว้างขวางใหญ่โต แต่ก็ไม่สามารถรองรับกระแสนักธำชานของมหาชนได้ จนในที่สุดจึงได้
มีโครงการจัดสร้าง “ศูนย์กลางธรรมกายแห่งโลก” บนพื้นที่
๒,๐๐๐ ไร่ (กำลังดำเนินการก่อสร้าง) เพื่อให้เป็นศูนย์กลาง
ในการปฏิบัติธรรมและเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ใหญ่ที่สุดในโลก

ผลงานที่หมู่คณะวัดพระธรรมกายได้ร่วมกันสร้างสรรค์
จนเป็นที่ประจักษ์แก่สังคมทั้งในและต่างประเทศไปแล้วนั้นมี
อยู่มากมาย อาทิเช่น

โครงการปฏิบัติธรรมทุกวันอาทิตย์ มีสาธุชนร่วมงาน
สัปดาห์ละประมาณ ๕,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ คน

โครงการอบรมธรรมทายาท (บรรพชาอุปสมบทหมู่
นิสิตนักศึกษา) มีผู้ผ่านการอบรมไปแล้วประมาณ ๒๐,๐๐๐ คน

โครงการปฏิบัติธรรมในวาระสำคัญต่างๆ เช่น วัน
มาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันทอดกฐิน ฯลฯ มีสาธุชนมาร่วม
งานวันละประมาณ ๕๐,๐๐๐-๑๐๐,๐๐๐ คน

โครงการอบรมศีลธรรมสำหรับหน่วยงานและสถาบัน
ต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่นกรมป่าไม้ กรมตำรวจ โรง-

เรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนนายร้อย-
ตำรวจ โรงเรียนอัสสัมชัญ บริษัทการบินไทย บริษัทแลนด์-
แอนด์เฮาส์ ฯลฯ รวมผู้รับการอบรมทั้งภายในและภายนอก
ประมาณปีละ ๓๐,๐๐๐ คน

โครงการถ่ายทอดเสียงและปฏิบัติธรรมร่วมกันทั่วโลก
ทุกวันอาทิตย์ต้นเดือนกับสมาชิกที่ศูนย์ปฏิบัติธรรมในประเทศ
ต่างๆ เช่น ประเทศออสเตรเลีย ญี่ปุ่น ไต้หวัน สหรัฐอเมริกา
อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน แคนาดา เฉพาะสหรัฐอเมริกา มี
มากกว่า ๑๐ แห่ง เช่น อลาบามา แคลิฟอร์เนีย จอร์เจีย
อิลลินอยส์ อินเดียนา นิวเจอร์ซีย์ เท็กซัส วอชิงตัน ฯลฯ

โครงการร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ เช่นสถาบัน
จงหวาประเทศไต้หวัน องค์กรพุทธศาสนาฆราวาสริชโช โค-
เชอีโก ประเทศญี่ปุ่น องค์กรพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก
และโครงการผลิตพระไตรปิฎกคอมพิวเตอร์ร่วมกับสมาคม
บาลีปกรณ์ ประเทศอังกฤษ เป็นต้น

เท่าที่กล่าวมาโดยสังเขปนี้ จะเห็นได้ว่าทายาททั้งสอง
ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อดปากน้ำ ยังคงมุ่งมั่นสานต่อ
มโนปณิธานในการเผยแผ่วิชชาธรรมกายอย่างเคร่งครัดและ
จริงจัง จนเป็นผลให้วิชชาธรรมกายได้แผ่ขยายไปสู่ดวงใจ
ของชาวโลกอย่างจะนับจะประมาณมิได้

ภาพเหตุการณ์วันมหาปิติที่สมเด็จพระมหาธรรมราชา-
จารย์ (ช่วง วรปุณโณ ป.ธ.๙) พระราชภาวนาวิสุทธิ (ไชยบุญ-
ธมมชโย) อุปาลิกาจันทร์ ชนนกยูง และเหล่าศิษยานุศิษย์
ทั้งพอง ได้ร่วมพิธีเททองหล่อรูปเหมือนพระเดชพระคุณหลวง-
พ่อวัดปากน้ำ ในวันนั้นยังคงตรึงใจเหล่ามวลมนุษย์และเทวดา
อยู่มิรู้หาย ความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ทั้งหลายของทนายธรรม-
กายทุกคน ล้วนเป็นดุจมาลาทิพย์อันปวงเทพดาทุกชั้นฟ้า
น้อมนำมาเป็นเครื่องสักการบูชาคุณท่านผู้เปรียบประดุจจอม
เทพผู้ยิ่งใหญ่ ผู้มีกิตติศัพท์อันงามขจรไปไกลสุดล้ำสุดขอบ
ฟ้าเหนือจักรวาล จรดห้วงพระนิพพานทั่วทั้งธาตุธรรมเป็น
อนันต์ จอมบรูษผู้นั้นคือ “พระมงคลเทพมุนี มหาบรูชนิยา-
จารย์” ที่โลกต้องจารึกไว้

บรรณานุกรม

มหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ . พระสูตรตันตปิฎก

เล่ม ๑๑ กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๒๕

มหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ . พระสูตรตันตปิฎก

เล่ม ๓๒-๓๓ กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๒๕

สุชีพ ปุณฺณานุภาพ . พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน.

กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕

วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ . ประวัติหลวงพ่อดปากน้ำและคู่มือ

สมาธิ . กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๙

วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ. นวกะอนุสรณ์ ๒๔๙๗ . กรุงเทพฯ :

๒๔๙๗

วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ . ตริธาเล่าเรื่องหลวงพ่อดปากน้ำ .

กรุงเทพฯ : ๒๕๓๕

มูลนิธิธรรมกาย . สมถวิปัสสนา . กรุงเทพฯ : ฟองทองเอ็น-

เตอร์ไพรส์ จำกัด, ๒๕๔๐

มูลนิธิธรรมกาย .หลวงพ่อดปากน้ำ . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

ประติพัทธ์, ๒๕๓๖

ประทีปธรรม . ยายเล่าให้ฟัง . กรุงเทพฯ : อักษรสมัย, ๒๕๓๓

๑.“...มีคำพยากรณ์อยู่เรื่องหนึ่ง เดี่ยวนี้ยังมีบันทึกไว้ในหนังสือเก่าๆ คำพยากรณ์นั้นมีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา เป็นเรื่องแปลก ผู้ที่เล่าให้หลวงพ่อฟังเป็นอุบาสิกาท่านหนึ่ง เดี่ยวนี้ท่านไปอยู่เชียงใหม่ ท่านเคยได้อยู่ร่วมปฏิบัติธรรม คั่นคว้าวิชชาธรรมกายชั้นสูง ในโรงงานทำวิชชาที่หลวงพ่อดัดปากน้ำ ในสมัยสงครามโลก ท่านบอกว่าคำพยากรณ์นี้แหละทำให้ท่านต้องเข้าไปศึกษาธรรมะกับหลวงพ่อดัดปากน้ำ คำพยากรณ์นั้นเขาเขียนไว้อย่างนี้ เขาบอกว่า จะมีพระเถระจากสุพรรณบุรี เกิดในยุคธรรมิกมหาราช จะคั่นคว้าวิชชาหนึ่งในทางพระพุทธศาสนา และจะเผยแผ่ไปยังนานาชาติ จะมีชาวต่างประเทศมาศึกษา แล้วโลกจะมีสันติสุขที่แท้จริง พระเถระจากสุพรรณบุรีผู้นี้จะมีลูกศิษย์ที่ได้ภิญญาทั้งหญิงและชาย เวลาที่ท่านรับแขกลูกศิษย์หญิงและชายที่ได้วิชชา นั้นนั่งอยู่ใกล้ๆ พระเถระผู้นี้จะมีลูกศิษย์เป็นสังฆราชา และต่อมาจะได้เผยแผ่วิชชาในในยุคของธรรมิกมหาราช ซึ่งเป็นคนไทยแต่ไปเกิดต่างประเทศ จะช่วยกันเผยแผ่ นี่ท่านว่าอย่างนี้ ก็สรุปง่ายๆ คือว่า จะมีพระเถระจากสุพรรณบุรีนี้จะคั่นคว้าวิชชาคือวิชชาธรรมกายนั่นเอง และวิชชานี้ต่อไปจะขยายไปยังนานาชาติไปทั่วโลก ชาวโลกจะมาศึกษาและโลก

จะอยู่เย็นเป็นสุข พระเถระท่านนี้จะมีลูกศิษย์ที่ได้วิชานี้คือ
ได้ธรรมกาย และเวลาที่ท่านรับแขกก็จะมีธรรมกายชายหญิง
นั่งประกบอยู่ข้างๆ อย่างนั้นจริงๆ ชะด้วย และลูกศิษย์ท่าน
ที่เป็นสังฆราชา ก็สมเด็จพระเจ้าวัดโพธิ์ เป็นอย่างนั้นจริงๆ จะ
เผยแผ่วิชานี้ในยุครัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ พระบาทสมเด็จพระ
พุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระองค์เสด็จพระราชสมภพที่
อเมริกา มลรัฐแมสซาชูเซตต์ นี่เป็นคำพยากรณ์ตั้งแต่สมัย
อยุธยา และก็ทำให้อุบาสิกาท่านนี้ สนใจอยากจะเป็นหนึ่งใน
ลูกศิษย์ที่ได้อภิญญานั้น ก็เลยมาศึกษาธรรมะกับหลวงพ่อด
ปากน้ำภาษีเจริญ แล้วท่านก็มาเล่าให้หลวงพ่อดฟัง หลวงพ่อด
ก็ไปได้เห็นคำพยากรณ์เล่มนั้น เป็นหนังสือเล่มโตๆ ที่เก็บ
เกร็ดอะไรต่างๆ เอาไว้เยอะแยะรวมทั้งคำพยากรณ์เก่าๆ แปลก
ดีเหมือนกัน..... อุบาสิกาท่านนี้ ปฏิบัติธรรมได้ดีมาก ท่าน
เป็นลูกศิษย์ที่หลวงพ่อดปากน้ำไว้วางใจคนหนึ่งทีเดียว ควบ
คู่กับคุณยายของเรา แต่ว่าอายุน้อยกว่าคุณยายเรา และใน
คำพยากรณ์บอกต่อมาอีกว่า พระเถระรูปนี้จะมีอายุอยู่เจ็ด
สิบกว่าปี แล้วหลวงพ่อดปากน้ำท่านก็สิ้นในตอนอายุท่าน
เจ็ดสิบกว่าจริงๆ เสียด้วย แปลกนะ คำพยากรณ์สมัยก่อนนี้
เขาดูรู้ด้วยญาณ เห็นโครงการนี้ก่อน.....”

(จากพระธรรมเทศนา เรื่องเกร็ดประวัติหลวงพ่อด
ปากน้ำโดยพระราชภาวนาวิสุทธิ (หลวงพ่อดัมมขโย) วันเสาร์

ที่ ๒๔ เดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๓๑ ที่ศาลาจากตุมหาราชิกา)

๒.ตัวอย่างที่คัดมาจากพระธรรมเทศนาเรื่อง “สิ่งที่เป็น
เกาะเป็นที่พึ่งของตน” ซึ่งมีคำอธิบายเรื่องอดีตและอนัตตา
อยู่ด้วย

“ณ บัดนี้อาตมภาพจักได้แสดงธรรมมิกถา แก่ด้วย**สิ่งที่เป็นเกาะและสิ่งที่เป็นที่พึ่งของตน** ทุกถ้วนหน้า สมเด็จพระบรมศาสดาทรงสงเคราะห์พวกเราทั้งหลายซึ่งไม่รู้จักตนว่าเป็นเกาะและเป็นที่พึ่งของตน ให้รู้จักว่าเป็นที่พึ่งเป็นเกาะของตน พระองค์จึงได้ทรงชี้แจงแสดงธรรมว่าด้วยที่พึ่งของตน ที่พึ่งนี้แหละไม่ใช่ของพอดิพอร้าย นอกจากพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วรู้ไม่ได้ พระองค์เท่านั้นทรงรู้ได้ในสิ่งที่เป็นที่พึ่ง สิ่งที่เป็นเกาะของตน พระบรมทศพลนั้นเมื่อตรัสปฐมเทศนาธัมมจักกัปปวัตตนสูตรโปรดภิกษุปัญจวัคคีย์ทั้งห้าสำเร็จแล้ว ตรัสเทศนาอนัตตลักขณสูตรโปรดพระยสและสหายรวมห้าสิบห้าสำเร็จแล้ว ทรงพระดำเนินไปยังเหล่าชฎิลหนึ่งพันสามรูป ในระหว่างทางนั้น ไปพบพวกราชกุมารเล่นซ่อนหาปิดตากันในป่าไร่ฝ้าย ราชกุมารเหล่านั้นมีมเหลืด้วยกันทั้งนั้น แต่ราชกุมารองค์หนึ่ง มเหลืของราชกุมารองค์นั้นเป็นมเหลืกำมะลอ จ้างเขาไปไม่ใช่ของตนโดยตรง จ้างหญิงแพศยาไป ครั้นไปถึงป่าไร่ฝ้ายเล่นซ่อนหา

กันเป็นที่สนุกสนานนัก แก่เครื่องประดับแล้วห่อเรียบร้อยส่ง
ไหมเหลือถือไว้ทุกๆ องค์ทั่วหน้ากัน พระราชกุมารที่มีมเหลื
กำมะลอก็ให้ถือดูเดียวกัน มเหลืกำมะลอของพระราชกุมาร
ผู้นั้นเป็นหญิงนครโสเภณี พอเห็นของมีค่าเช่นนั้น ก็ว่าของ
เหล่านี้เลี้ยงตัวเองได้ชาติหนึ่ง เราไม่ต้องเดือดร้อนเลี้ยงตัว
ได้ทั้งชาติ เมื่อนางเห็นเช่นนั้นก็ออกอุบาย สัญญาวิปลาส
แปรผันไป หาวิธีหลบหลีกซ่อนเร้นตัวสมความปรารถนาแล้ว
ก็พาเครื่องประดับหนีไป ไปทางไหนไม่มีใครรู้ เมื่อราชกุมาร
เล่นซ่อนหาปิดตากันอย่างสนุกสนานหมดเวลาที่จะเล่นกันแล้ว
ก็กลับมาขอห่อเครื่องประดับที่พระมเหลืของตนๆ ประดับตก
แต่งอวัยวะร่างกายไปตามหน้าที่ ฝ่ายพระราชกุมารที่มีพระ-
มเหลืกำมะลอเป็นหญิงแพศยานั้นไม่พบตัว หญิงแพศยาที่
จ้างไปเป็นมเหลืนั้นพาเอาห่อเครื่องประดับหนีไปแล้ว ช่วย
กันค้นหาสักเท่าใดก็ไม่พบ ค้นไปค้นมาพบพระบรมศาสดา
ประทับอยู่ ณ รุกขมุขโคณฑันไม้ ราชกุมารเหล่านั้นก็ได้ทูล
ถามพระจอมไตรว่า

‘ดูกร ท่านบุรุษผู้เจริญ ท่านเห็นหญิงถือห่อผ้าเดินไป
ทางนี้บ้างไหม?’

พระพุทธองค์รับสั่งว่า ‘แน่ะ! ราชกุมารทั้งหลาย ท่าน
จะหาหญิงถือห่อผ้านั้นดีหรือ หรือจะหาตัวดี’

ราชกุมารก็ทูลรับว่า ‘หาตัวดีพระเจ้าค่ะ’

‘เออ! ถ้าหาตัวก็ดีแล้ว นั่งลงซิ เราจะบอกตัวให้’

พระองค์ก็รับสั่งให้ราชกุมารสามสิบนั้นนั่งและให้มเหสี
อีกยี่สิบเก้านั้นนั่งลงด้วยพร้อมกัน พระองค์ก็ทรงแสดงถึงตัว
ก็ตรงกันกับ **‘อตุตทิปา อตุตสรณา นาณุสสรณา ธมฺมทีปา
นาณุสสรณา’** เมื่อท่านเข้าใจดังนี้ ขอเชิญท่านทั้งหลาย
จงเจียโลตสดับรองรับรสพระธรรมเทศนาในเรื่องสิ่งที่เป็นเกาะ
เป็นที่พึ่งของตัวสืบต่อไป แปลตามวาระพระบาลีว่า

อตุตทิปา	มีตนเป็นเกาะ
อตุตสรณา	มีตนเป็นที่พึ่ง
นาณุสสรณา	สิ่งอื่นไม่ใช่
ธมฺมทีปา	มีธรรมเป็นเกาะ
ธมฺมสรณา	มีธรรมเป็นที่พึ่ง
นาณุสสรณา	สิ่งอื่นไม่ใช่

นี้พึงรู้ใจความตามวาระพระบาลีให้แจ่มชัดเสีย ให้แน
ในใจว่าตนนี้แหละเป็นเกาะเป็นที่พึ่งตอนหนึ่ง ตอนที่สอง
รองลงไป ธรรมนั้นแหละเป็นเกาะเป็นที่พึ่ง ที่จะพึ่งเทศนา
เรื่องนี้ออก เราต้องรู้จักตน ต้องรู้จักธรรมเสียก่อน

คำว่า ‘ตน’ นั้นหมายถึงอะไร? ตนนั้นหมายหลายชั้น
กายมนุษย์เรานี้ก็เรียกว่าตน กายมนุษย์ละเอียดก็เรียกว่าตน
กายทั้ง ๑๘ กายซึ่งเหนือๆ ขึ้นไปโดยลำดับจนถึงกายพระ-

อรหัตตะเอียดก็เรียกว่ากายทั้งนั้น กายมนุษย์จนถึงกายอรุ-
พพรหมละเอียดรวม ๔ กายเป็นตนในภพนี้ ตนในภพนี้ที่กล่าว
เป็นตนโดยสมมติ ไม่จริงจิงอะไร เป็นตนสมมติขึ้นครั้งหนึ่ง
คราวหนึ่ง

ตั้งแต่กายธรรมจนถึงกายพระอรหัตตะเอียดรวม ๑๐ กาย
ก็เป็นตน เป็นตนนอกภพ เป็นตนโดยวิมุติไม่ใช่ตนโดยสมมติ
ทั้ง ๑๔ กายล้วนแต่เป็นตนทั้งนั้น นี่ให้รู้จักตนเสียดังนี้ก่อน
ตนนี้แหละเป็นเกาะ ตนนี้แหละเป็นที่พึ่ง แล้วจะแสดงเรื่อง
ธรรม ให้รู้จักธรรมเสียอีกอย่างหนึ่ง คำที่เรียกว่าธรรมนะ
อะไร? อยู่ที่ไหน? ต้องรู้จักเสีย ถ้าไม่รู้จักก็เลอะเทอะเป็นป่า
ป้อนหลาน ไม่รู้จักธรรมละก็ พังธรรมไปลักเท่าใดๆ ก็ไม่รู้
เรื่องจริงของธรรม เพราะไม่รู้จักธรรมจะรู้เรื่องจริงอย่างไร
เราต้องรู้จักธรรมเสียก่อน

คำว่า ธรรม นะอะไร? ธรรมเป็นเครื่องทำตนนั้นให้
เป็นอยู่ ตนนั้นไม่มีธรรมเลย ก็เป็นอยู่ไม่ได้ กายทุกกายตั้งแต่
กายมนุษย์จนถึงกายพระอรหัตตะเอียดทั้ง ๑๔ กาย ล้วนแต่
มีธรรมให้ตั้งอยู่ทั้งนั้น ถ้าไม่มีธรรมแล้วก็เป็นอยู่ไม่ได้ คำว่า
ธรรมนี้อยู่ที่ไหนล่ะ? อยู่กลางกายมนุษย์ สะดือทะลุหลัง ขวา
ทะลุซ้าย ด้ายกลุ่มสองเส้นซึ่งให้ตึง ตรงกลางเส้นด้ายที่พาด
ตัดกัน ที่เรียกว่ากลางก็กันนั้น คือถูกกลางดวงธรรมที่ทำให้เกิด
เป็นกายต่างๆ ทั้ง ๑๔ กายนั้น ดวงนั้นแหละเรียกว่า**ดวงธรรม**

ธรรมดวงนั้นดับไป กายต่างๆ นั้นก็ดับไปด้วย ดวงธรรมนั้น
ส่องใสสะอาดสะอาด กายต่างๆ นั้นก็รุ่งโรจน์โชติกาการ
ธรรมดวงนั้นชุบชีวิตเศร้าหมอง กายมนุษย์ก็ไม่ส่องใสหอมช่อ
ไม่สวดยไม่งามน่าเกลียดน่าชังไป เพราะธรรมดวงนั้นสำคัญนัก
ธรรมดวงนั้นแหละเป็นชีวิตของมนุษย์ คือความเป็นอยู่ของ
มนุษย์ ความเห็น ความจำ ความคิดและความรู้ อยู่กลาง
ดวงนั้น ออกจากกลางธรรมดวงนั้นเป็นชีวิต ธรรมสำคัญที่
เดียว ดวงธรรมนั้นแหละ อยู่กลางกายของเราเหมือนกันทุกๆ
คนไป ที่เรียกว่าดวงธรรมเป็นอย่างนี้ รู้จักเสียที

ต่อไปนี้จะแสดงถึงกาย กายเป็นเกะนั้นเป็นอย่างไร?
เป็นที่พึ่งนั้นเป็นอย่างไร? เกะได้อย่างไรหรือ? จึงได้ชื่อว่า
เป็นเกะเป็นที่พึ่ง พึ่งนึกถึงมนุษย์ที่เรอล่มจมลงในท่ามกลาง
มหาสมุทร มนุษย์ก็ต้องว่ายน้ำขึ้น มนุษย์ปรารถนาเกาะไหม
ละ? ว่ายน้ำไปๆ ไปพบเกาะเข้าสักเกาะจะเป็นอย่างไร ก็ขึ้น
อกขึ้นใจขึ้นเกะนั้นโดยฉับพลันทีเดียว เพราะได้เกาะดีแล้ว
ได้อาศัยแล้ว ไม่อย่างนั้นก็ต้องว่ายน้ำกระเดือกๆ อยู่ในน้ำ
เหนื่อยแทบประดาตาย ขึ้นเกาะเสียได้ก็หมดเหนื่อย หมด
ยากลำบาก นั้นได้เกาะเป็นเรื่องได้เกาะในมหาสมุทร ก็อาศัย
เกาะได้อย่างนั้น เกะจึงเป็นคุณอย่างหนึ่ง

ก็เรื่องกายเป็นที่พึ่งเล่า ที่ตนเป็นที่พึ่งนั้น เป็นที่พึ่ง
อย่างไรกัน ถ้ามว่าเมื่อพบเกาะกลางสมุทรมันรู้สึกอย่างไร?

เมื่อพบเข้าแล้วก็ดีใจจะได้ฟังได้อาศัยเกะนั้น จะฟังจะอาศัย
สิ่งอื่นไม่ได้จำต้องอาศัยต้องฟังเกะนั้น เพราะมันยังพอมี
ผลไม้มันพอจะยังอดตภาพให้เป็นอยู่ได้ เกะจึงเป็นที่ฟังอย่าง
นั้น บัดนี้เราท่านทั้งหลายก็ได้อาศัยกายมนุษย์ ก็ฟังอาศัย
กายมนุษย์นี้อยู่ เวลานี้เราได้อาศัยกายมนุษย์อยู่จริงๆ ฟัง
กายมนุษย์อยู่จริงๆ ถ้าว่าไม่อาศัยกายมนุษย์อยู่จริงจะก็ ลอง
ทั้งดูสักทีซิ มนุษย์ก็ไม่มีไม่เห็น ที่เรียกว่าตายนั้นแหละ เมื่อ
ปรากฏอย่างนี้ กายของมนุษย์จึงเป็นเกะจริงๆ

ธรรมก็เป็นที่พักเป็นเกะ เป็นที่พักเป็นเกะอย่างไร?
ธรรมเป็นเกะ เพราะถ้าไม่ได้ธรรมดวงนี้แล้ว กายมนุษย์จะ
ได้อาศัยอะไร กายมนุษย์เมื่อไม่มีที่อาศัยที่เกะ กายมนุษย์ก็
ต้องหายสูญไป เพราะไม่มีที่จะอาศัยจะฟัง กายมนุษย์อาศัย
ดวงธรรมดวงนั้น อยู่ในกลางธรรมดวงนั้น กายมนุษย์อาศัย
ธรรมดวงนั้นเป็นที่เกะ รวมความว่ากายมนุษย์อาศัยดวง
ธรรมเป็นที่ฟังและเป็นที่เกะ ครั้นเข้าถึงกายมนุษย์ละเอียด
อีกชั้นหนึ่ง กายมนุษย์ละเอียดก็ต้องมีกายของตัวเองเป็นเกะ
มีกายของตัวเองเป็นที่ฟัง แล้วยังต้องอาศัยกายมนุษย์เป็น
ทางให้เกิดกายมนุษย์ละเอียดด้วย เพราะถ้าไม่มีกายมนุษย์
แล้ว กายมนุษย์ละเอียดก็มิเกิดไม่ได้ ครั้นเข้าถึงกายทิพย์
กายทิพย์นั้นก็ต้องมีดวงธรรมเป็นที่ฟังที่เป็นเกะของกายทิพย์
และก็ต้องมีกายมนุษย์ละเอียดเป็นที่ฟังเป็นที่เกะของ

กายทิพย์อีกด้วย กายทั้งหลายเป็นที่พึ่งเป็นที่เกาะเกี่ยวกัน
อย่างนี้ต้องขึ้นไปตามลำดับ และแต่ละกายๆ ต่างก็มีดวงธรรม
ของตัว เป็นที่พึ่งที่เกาะด้วยกันทั้งนั้นเป็นลำดับกันอย่างนี้

จะย้อนกลับกล่าวถึงกายมนุษย์ใหม่ กายมนุษย์เป็น
เกาะเป็นที่พึ่ง ดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์เป็นที่เกาะที่พึ่ง
ทั้ง ๒ อย่างนี้ เวลานี้เราอาศัยอยู่กับกายมนุษย์ มีกายมนุษย์
เป็นที่เกาะจริงๆ ที่ได้เกาะได้อาศัยอยู่ โดยมีกายมนุษย์เป็นที่
พึ่งจริงๆ คนอื่นพึ่งไม่ได้ จะพึ่งคนอื่นพึ่งได้อย่างไร กาย
มนุษย์นี้มันต้องพึ่งตัวของมันเอง จะพึ่งคนอื่นได้อย่างไร อาบ
น้ำ, อูจจาระ เหล่านี้มันก็ต้องพึ่งตัวของมันทั้งนั้น จะพึ่งคน
อื่นนั้นไม่ได้ ต้องพึ่งตัวเอง ก็เมื่อกายมนุษย์มีกายของตัวเองเป็น
ที่พึ่งอย่างนี้ แล้วธรรมละ ก็มีธรรมเป็นที่เกาะที่พึ่งของกาย
มนุษย์อีกเหมือนกัน คือดวงธรรม ดวงใสที่อยู่ที่ศูนย์กลางกาย
นั้นแหละเป็นเกาะเป็นที่พึ่ง ไม่แต่เท่านั้น ดวงธรรมกลาง
กายมนุษย์นี้เอง ยังเป็นที่อาศัยเกิดของกายมนุษย์ละเอียดต่อ
ไปอีกด้วย เพราะถ้าไม่มีดวงธรรมนั้นอยู่ก่อน กายมนุษย์
ละเอียดก็มาอาศัยอยู่ไม่ได้ ที่กายมนุษย์ละเอียดอาศัยอยู่ได้ก็
มีธรรมดวงนั้น ธรรมดวงนั้นแหละเป็นที่อาศัยของตัวเอง
กายมนุษย์ละเอียดนั้นก็เป็นตัวของตัวเอง เป็นที่อาศัยของตัวเอง
เอง ธรรมดวงนั้นแหละเป็นที่พึ่งสำคัญ เพราะได้มาด้วย
บริสุทธิ์กาย วาจา ใจ ไม่มีพริฐเลย จึงเกิดธรรมดวงนั้น ถ้า

ธรรมดวงนั้นดับไปกายมนุษย์ละเอียดก็หมดที่พึ่ง กายทิพย์
กายทิพย์ละเอียด กายรูปพรหม กายรูปพรหมละเอียด และ
ต่อๆ ขึ้นไป ต่างก็มีตัวของตัวเป็นเกาะเป็นที่พึ่ง แล้วก็มีดวง
ธรรมเป็นเกาะเป็นที่พึ่งดุจเดียวกันโดยลำดับไป ตั้งแต่กาย
มนุษย์ถึงกายอรูปพรหมละเอียดรวม ๔ กายนี้ อยู่ในกามภ
รูปภพ และอรูปภพ เวียนว่ายตายเกิดไม่รู้จักจบจักสิ้น แต่
เขาก็มีที่พึ่งที่เกาะของเขาอย่างนั้นทั้งนั้น แต่ว่าพึ่งโดยสมมติ
ชั่วคราวคราวหนึ่งไม่จริงจังนัก เรียกว่าโลกีย์ ยังยกเอียงแปร
ผันอยู่ เอาจริงเอาจังไม่ได้ ที่จะเอาจริงเอาจังได้ต้อง เข้าให้
ถึงกายธรรม แต่กายธรรมต่างๆ อีก ๑๐ กายนั้นต่างก็ต้องมี
ตัวของตัวเป็นที่พึ่งที่เกาะ และต่างก็ต้องมีดวงธรรมของตน
เป็นที่เกาะที่อาศัยด้วยกันทั้งสิ้น ขาดเสียไม่ได้ จะพึ่งสิ่งอื่นๆ
นั้นไม่ได้ เลอะเหลวทีเดียว จะมัวบนบานศาลกล่าวพึ่งจำวพึ่ง
ผีละเลอะเทอะ เพราะพวกหวังพึ่งเหล่านั้นไม่ได้ยินได้ฟัง
ธรรมของสัตบุรุษ ไม่ได้ศึกษาในธรรมของสัตบุรุษ ความคิด
เห็นจึงผิดไปเสียแล้ว ไม่ได้ยินได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้า
ไม่ได้ฝึกฝนในธรรมของพระพุทธเจ้า ความเห็นจึงเลอะเลือน
ไปเช่นนั้น ถ้าไม่เลอะเลือนจะต้องมี ๒ อย่างนี้เท่านั้นคือมี
กายกับธรรม เท่านั้น เพราะฉะนั้นจะต้องเรียนให้รู้จักกายตัว
เสียก่อนว่ากายสมมตินี้แหละเป็นตัวโดยสมมติ ๔ กายที่อยู่
ในภพนั้นแหละเรียกว่า **อตุตสมมติ** เรียกว่าตัวโดยสมมติทั้ง

นั่น ส่วนธรรมละ คือธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์นั้นก็เรียกว่า ธรรมสมมติเหมือนกัน สมมติขึ้นชั่วคราวหนึ่ง ไม่ใช่ตัว

ดังที่พระพุทธองค์รับสั่งว่า **‘สพเพ ธมฺมา อนตฺตาติ’** ธรรมทั้งสิ้นไม่ใช่ตัว ตัวทั้งสิ้นไม่ใช่ธรรม ตัวก็เป็นตัว ธรรมก็เป็นธรรม คนละนัยแก่กัน ทั้ง ๑๔ กาย มีตัวกับมีธรรมที่ทำให้เป็นตัว แต่ตัวทั้งหลายเหล่านั้น ทั้ง ๔ กายในภพ เป็น **อนิจฺจํ ทุกฺขํ อนตฺตา** หมดไม่เหลือเลย ทั้ง ๑๐ กายนอกภพเป็น **นิจฺจํ สุขํ อตฺตา** ทั้งหมดตรงกันข้ามอย่างนี้ **นิจฺจํ สุขํ อตฺตา** เป็นของเที่ยงของจริงทั้งหมด แต่ว่าในภพแล้วเป็นของไม่เที่ยง ไม่จริงหมด รู้ให้ชัดเสียอย่างนี้ ที่เกิดมาในมนุษย์โลก เป็นภิกษุ สามเณร ก็เย็นอกเย็นใจ สบายอกสบายใจ ไม่ถือเลอะเลือน ผิดๆ พลาดๆ ไป ให้รู้จักหลักพระพุทธศาสนาอย่างนี้ รู้จักความเป็นจริงของทางมรรคผล ตามความเป็นจริงของกายที่เป็นของในภพนอกภพชัดอย่างนี้ จะได้ไม่มัวงายในการหาเลี้ยงชีพหรือการเป็นอยู่ในหมู่มนุษย์ ไม่มีการสับสนอลหม่านกับใคร ให้แต่ความสุขกับตนและบุคคลเป็นเบื้องหน้า

ที่ชี้แจงมานี้เป็นเรื่องตนของตนและธรรมที่ทำให้เป็นตนของตน ทั้งเป็นเกาะทั้งเป็นที่พึ่ง ตามความในพระบาลีว่า **อตฺตติปา อตฺตสรณา นาณฺณสฺสรณา ธมฺมตีปา ธมฺมสฺสรณา นาณฺณสฺสรณา** ดังนี้ ...”

๓.ข้อมูลต่อไปนี้ เหมาะสำหรับท่านที่เชื่อมั่นในวิทยา-

ศาสตร์แต่ยังไม่ได้ศึกษาหรือฝึกฝนการปฏิบัติทาง “จิต” ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในพระพุทธศาสนา ในขณะที่นักวิทยาศาสตร์ผู้มีชื่อเสียงก้องโลกกำลังทิ้งเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางจิต ซึ่งเป็นสิ่งที่ตนเองรู้น้อยเต็มที แต่สิ่งเหล่านั้น (รวมทั้งเรื่องฤทธิวิชา อภิญญา) เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้และทรงสั่งสอนมานานกว่า ๒,๕๐๐ ปีแล้ว

“...ดังที่เคยกล่าวถึงนักฟิสิกส์ดาราศาสตร์และนักคณิตศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยชิคาโก สุภรห์ยาม จันทรเศกษา (Subrahayam Chandrasekha) ได้นั่งๆ นอนอยู่เป็นเดือนเป็นปีเพื่อคิดหารูปแบบที่สมบูรณ์ทางเรขาคณิตของกาแล็กซีหรือสสารที่เป็นเทหวัตถุทางดาราศาสตร์รูปแบบอื่น นอกเหนือไปจากรูปโครงสร้างทางเรขาคณิตที่สมบูรณ์ห้ารูป (the five perfect structures) ที่คิดขึ้นมาโดยไพธากอรัสกับพลาโตตั้งแต่กว่าสองพันปีมาแล้ว นักดาราศาสตร์และนักคณิตศาสตร์ต่างพากันหัวเราะ หรือไม่ก็เดือนจันทรเศกษาให้หยุดคิดได้แล้วเพราะไม่มีประโยชน์อะไรเลย เพราะกาแล็กซีทั้งหมดหรือสสารที่เป็นเทหวัตถุที่รู้ล้วนมีรูปแบบหรือโครงสร้างอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างซ้อนกันของรูปแบบทางเรขาคณิตที่สมบูรณ์ทั้งห้าอย่างที่ว่านั้น แต่สุภรห์ยามก็ไม่ยอมเลิกความคิด ในที่สุดเขาก็ซึมซับรูปแบบที่ตกลงกันได้รูปแบบหนึ่งเป็นรูปวงที่บิดเบี้ยว (ellipsocid) มีลักษณะคล้ายกับส้ม

ชนิดหนึ่งที่เรียกว่า ล้มแทนเจอริน (tangerine) และเขาพิสูจน์ทางคณิตศาสตร์ได้ว่าเป็นโครงสร้างทางคณิตศาสตร์ที่สมบูรณ์ทุกประการในปี ๑๙๖๖ สุพรห์ยาม จันทรเศกษา ได้รับรางวัลโนเบลทางฟิสิกส์ในปี ๑๙๘๓ อีกสิบกว่าปีต่อมาเมื่อมีการค้นพบของนักดาราศาสตร์ขึ้นมาว่า โครงสร้างของกาแล็กซีที่พบใหม่ๆ หลังจากนั้นก็มีรูปแบบที่สมบูรณ์เช่นที่สุพรห์ยามได้คิดค้นขึ้นมา....

ในปี ๑๙๕๕ นักคณิตศาสตร์สองคน เฉิน หนิงหยาง กับโรเบิร์ต มิลล์ส (Chen Ningyang and Robert Mills) ได้ค้นพบสูตรคณิตศาสตร์ของการวัดขนาดและความเข้มของสนามพลังขึ้นมาสูตรหนึ่ง (gauge field) จากจินตนาการและความคิดคำนึง เป็นสูตรที่ทำให้เหตุผลมาอธิบายความเป็นมาไม่ได้เลย ทั้งไม่มีที่ที่จะนำสูตรดังกล่าวมาใช้เพราะในตอนนั้นยังไม่มี การวัดขนาดสนามพลังใดที่เกิดขึ้นด้วยธรรมชาติในการทดลอง แต่หลังจากนั้นปรากฏว่าในการคำนวณทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสนามพลังธรรมชาติทุกสนามพลังและทุกทฤษฎี กลับต้องอาศัยสูตรทางคณิตศาสตร์ที่ได้มาอย่างลึกซึ้งนั้นมาประกอบเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพิสูจน์ทั้งสิ้น

ไอน์สไตน์เองถึงกับกล่าวออกมาว่า ‘มันเป็นไปได้อย่างไรกันที่อยู่ ก็มีการค้นพบสูตรทางคณิตศาสตร์แปลกๆ ที่เกิดมาจากความคิดและจินตนาการโดยแท้ ที่ไม่มีส่วนของประสพ-

การณ์หรือส่วนของความจริงมารองรับเลย แต่แล้วไม่ช้าไม่นานหลังจากนั้น กลับพบว่ามีความจริงทางวัตถุหรือปรากฏการณ์ที่จำเพาะเจาะจงสอดคล้องกับสูตรทางคณิตศาสตร์ประหลาดๆ นั้นเกิดขึ้นมา **หรือมันเป็นไปได้ว่าความคิดและจินตนาการเพียงของมนุษย์สามารถสร้างความจริงแท้ขึ้นมาได้จริงๆ** (Albert Einstein, ๑๙๒๒)

ยูจีน วิกเนอร์ (Eugene Wigner) นักฟิสิกส์รางวัลโนเบลในปี ๑๙๖๓ ผู้มีส่วนสำคัญในโครงการแมนฮัตตันและการสร้างระเบิดปรมาณูที่ใช้ในสงครามโลกครั้งที่สอง หลังจากที่ยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างความคิดจินตนาการและสูตรทางคณิตศาสตร์กับความเป็นจริงทางกายภาพทางวัตถุที่มักเกิดขึ้นมาจริงภายหลัง ได้กล่าวไปไกลกว่าไอน์สไตน์ว่า **‘มันต้องมีความลึบอะไรสักอย่างในจักรวาลที่เรา还不知道 ที่สัมผัสและแทรกซึมจิตและจินตนาการของมนุษย์ จนทำให้เกิดการค้นพบความรู้ทางคณิตศาสตร์ ที่ผลของมันกลายเป็นความจริงทางฟิสิกส์ตามมา’**

ความสัมพันธ์หรืออาจจะพูดได้ว่าความต่อเนื่องเกี่ยวพันเป็นเหตุปัจจัยกันและกันระหว่างสูตรทางคณิตศาสตร์ที่เกิดขึ้นมาจากความคิดจินตนาการกับความเป็นจริง มีขึ้นมาได้จริงทางกายภาพนั้น มีรายงานทางฟิสิกส์ไว้มากมาย แต่ที่น่าสังเกตอย่างทีโรเบิร์ต จี จาห์น (Robert G. Jahn) ศาสตรา-

จารย์ทางวิทยาศาสตร์อวกาศแห่งมหาวิทยาลัยปรีนซ์ตัน อดีต
ที่ปรึกษาอาวุโสขององค์การนาซา และกระทรวงกลาโหมของ
สหรัฐฯ ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์จะเป็นจริงได้ก็ต่อเมื่อความ
รับรู้สัมผัสหรือจิตวิญญาณ (consciousness) ของมนุษย์ได้
เข้าไปมีส่วนร่วม ในกรณีที่ความคิดคำนึงหรือจินตนาการนั้น
มีความเข้มข้น ซ้ำแล้วซ้ำอีก โดยเฉพาะความคิดที่แน่วแน่
เป็นสมาธิเช่น ท่ามกลางความเจ็บปวดและมีดสนิท ใน
สภาพเช่นนั้นโอกาสของการรับรู้จากการสัมผัสอนุภาคระดับ
ใต้อะตอม (subatomic particles) ก็เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ว่า
จิตวิญญาณอาจสามารถสร้างความจริงที่รับรู้ขึ้นมาทางกาย-
ภาพได้ ...”

(จากหนังสือธรรมวิทยาศาสตร์ หน้า ๔๒-๔๔ โดยนายแพทย์ประสาน ต่างใจ
จัดพิมพ์โดยมูลนิธิภูมิปัญญา พ.ศ.๒๕๓๔)

รายนามผู้ร่วมอนุโมทนาในการจัดพิมพ์

พระสันทัด รวิวณฺโณ	พระรองรักษ์ ปุณฺณรโก
พระสาโรช ลีรวิฑฺฒโก	พระบัณฑิต วรปณฺโณ
พระสุรตฺถ์ อคฺคตโน	พระนันทร์ สุวิโร
พระธรรมทายาทรุ่น ๕๐ ปี	คุณวิชญา ไตรวิเชียร
คุณวีรดี ลัมศิริเศรษฐกุล	คุณเรณู-คุณณัฏฐภรณ์ ไตรวิเชียร

คุณสุวิมล รุ่งเรืองยศ และครอบครัว

คุณอัจฉรา รักวานิชย์พงศ์ และครอบครัว

คุณสดีเวน-คุณสมลักษณ์-ด.ช.มาร์ค เคลเมนต์

น.พ.วงศ์-คุณวิไลรัตน์ จงพดุงลัตย์ และครอบครัว

คุณสมศักดิ์-คุณพัชรี ภิญโญสโมสร และครอบครัว

ท.พ.ดุสิต-ทพญ.ชมพูนุช รุ่งเรืองยศ และครอบครัว

คุณแม่ยุพิน-คุณสุมิตรา เวชภัทรสิริ และครอบครัว

คุณกมล-ยุพาภรณ์-ณัฐพร-ภรณิกา พรวรโรจนานุญ

คุณจิรัชย์-คุณพรณี ธัญญการ และครอบครัว

คุณไชยา-คุณยุพิน-คุณเลขา ตั้งทรัพย์วัฒนา

คุณทวีพล เหม้งกร

คุณจรงค์ เชื้อแก้ว

คุณสุธา วานิชสัมพันธ์

คุณพัชรินทร์ บุญธรรมจิต

คุณรัชดา อีระเวชชโรกุล

คุณลลิตา ประเสริฐนพคุณ

พ.ต.ปรีชา วงศ์ศรีใส

ครอบครัวลิขิตวิบูลย์

ครอบครัวจันทราศรีไศล

คุณอมรรัตน์ สุวิพัฒน์

คุณสมควร วานิชสัมพันธ์

คุณสมเชษฐ์ เหมพรหมราช

คุณขวัญฤดี อำนวยเวโรจน์

คุณสุจินตนา อีระเวชชโรกุล

คุณรัตนา อุดมศรีพันธุ์

คุณหยิ่งไผ่ แซ่โจ้ว

ครอบครัวเหลืองธาดา

ครอบครัวงามเกียรติทรัพย์

ครอบครัววิริยะกำแหงสกุล

กลุ่มบริสุทธี กลุ่มแก้วกลางใจ ทีมแก้วเต็มคลัง

กลุ่มสารนิเทศ-แก้วใสใจสว่าง-พลชัย-สิริวิทย์

พระมงคลเทพมุนี มหาปฐมนิยาจารย์

เรียบเรียงโดย	ว. วัชรวีร์
ที่ปรึกษา	พระมหาสมบุญ สมมาบุญโถ พระปลัดสุธรรม สุธมโม
บรรณาธิการ	พระวีระ วีรนุโร พระมหาสมนึก สุวิบูล ทิพย์พร บุญยประสพ
รูปเล่ม	ชัยชนะ กิตติโสภณพันธุ์ กองการพิมพ์ สำนักประชาสัมพันธ์
ภาพปก	กองพุทธศิลป์ วัลลภ นิลถนอม
พิสูจน์อักษร	ชาญชัย พรหมตา ณัฐธยาน์ ไชยสวัสดิ์
ประสานงาน	อัครลักษณ์ อุสาทะ สุธีรา งามเกียรติทรัพย์
พิมพ์ครั้งแรก	กันยายน ๒๕๔๐
จำนวนพิมพ์	๔,๐๐๐ เล่ม
ลิขสิทธิ์	มูลนิธิธรรมกาย
พิมพ์ที่	บริษัท สุขุมวิทการพิมพ์ จำกัด โทร. ๓๓๑-๒๑๑๙, ๓๓๒-๔๖๒๓-๖